

România literară

Săptăminal editat de
Uniunea Scriitorilor din
Republica Socialistă România

29

20 DE ANI DE LA
CONGRESUL AL IX-LEA AL P. C. R.

VIBRANT OMAGIU

ARMONIOASĂ simfonie a spiritualității românești vibrând intens cu prilejul aniversării celor 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea al Partidului, întreaga națiune iradiază în acest moment sărbătorește stima și dragostea nețărmurate pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în fruntea partidului și țării, intruchipează noua dimensiune a istoriei patriei și poporului nostru în plin avânt al construcției revoluționare a societății socialiste multilateral dezvoltate, sub însemnele visului de aur al omenirii : comunismul.

Multiple sînt manifestările pe întreg cuprinsul românesc care dau glas gândurilor de profundă prețuire și sentimentelor de unanimă mîndrie întru a trăi și a munci în contemporaneitatea **Epcii Ceaușescu**, resimțind suflul de aripă al unui strălucit destin cu conștiința făuririi propriei noastre istorii urcînd pe noi trepte de civilizație și cultură, în ritmul, mereu ascendent, a tot ce este mai înaintat în dialectica progresului umanității.

Într-o asemenea elevată efervescență creatoare s-a înscris ca un moment de istorică referință solemnitatea din ziua de 11 iulie 1985 cînd, sub cupola celui mai prestigios for al spiritualității naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România. Este un eveniment de largă reverberație în viața culturii noastre a cărui temeinicie a fost sintetizată în **Hotărîrea** Adunării generale a înaltei instituții de multiplă tradiție. „Pentru conștiința națiunii, ca și pentru întreaga omenire progresistă — arată **Hotărîrea** — Secretarul General al partidului, Președintele Republicii intruchipează, prin întreaga sa activitate, cele mai înalte virtuți ale geniului creator al poporului român, în toate domeniile, inclusiv în cel al științei, tehnologiei și culturii. Tot ce s-a întîmplat în țara noastră în aceste două glorioase decenii poartă pecetea prestigioasei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a concepției sale despre lume și viață, despre valorile în care credem cu toată convingerea : demnitatea, independența și suveranitatea națională, solidaritatea internațională cu toate forțele iubitoare de progres și pace, idealurile socialismului și comunismului, dreptul imprescriptibil de a le gîndi și transpune în viață prin propriile noastre forțe”. După cum, același elocvent document relevă, totodată : „Academii, universități, mari instituții active sau de consacrare în știință și cultură, prestigioase asociații profesionale și factori de înaltă răspundere în politica statelor lumii și a organizațiilor internaționale și-au exprimat în repetate rânduri admirația și prețuirea față de personalitatea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, conferind președintelui României cele mai înalte titluri și distincții”.

DE o exemplară ținută academică dar reverberînd un suflu autentic revoluționar, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a înscris nu doar în analele marelui for științific, dar, prin intermediul presei scrise și radio-televizate, în mintea și inima tuturor fiilor patriei care au receptat-o ca expresia acelui spirit de analiză și clarviziune a cărui finalitate s-a repercutat, atît de generos, asupra întregului curs al noii perioade în care a intrat istoria României socialiste acum două decenii prin Congresul al IX-lea al Partidului. Congres care, prospectînd într-adevăr științific viitorul într-un spirit cu totul nou, avea, prin Congresele și Conferințele naționale ce au urmat, să prefigureze

George Ivașcu

(Continuare în pagina 2)

■ Rolul Academiei Republicii Socialiste România, al științei românești din toate domeniile este de a continua să se afle în fruntea luptei pentru o știință și cultură înaintate, bazate pe cele mai noi cuceriri ale cunoașterii umane, ale științei în general, pe materialismul dialectic și istoric — concepția revoluționară despre lume și viață, care dă permanent o perspectivă innoitoare de progres națiunii noastre, omenirii în general.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Academia Republicii Socialiste România)

TELEGRAMĂ

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU,

Oamenii scrisului din patria noastră au primit cu un sentiment de profundă satisfacție alegerea Dumneavoastră ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România. Este încă o dovadă de înaltă recunoaștere și prețuire a eforturilor neobosite pe care le-ați depus pentru înflorirea științei și culturii românești, pentru afirmarea lor pe toate meridianele și paralelele globului pămîntesc.

Acest act dobîndește o deosebită semnificație în contextul apropiatei aniversări a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului. Prin Raportul pe care l-ați prezentat atunci marelui forum al comuniștilor, prin spiritul innoitor al dezbaterilor, prin hotărîrile adoptate, au fost puse temelii unei noi ere în istoria României contemporane. Sînt mereu vii în memoria noastră cuvintele pe care le-ați rostit de la tribuna Congresului : „Nici o generație nu a avut fericirea de a fi părășă la asemenea grandioase transformări sociale, de a avea atît de limpede și de apropiat viitorul strălucit al țării”. Insuflați de realitățile și perspectivele statornicite

mai cu seamă în acești douăzeci de ani, slujitorii condeiului s-au străduit ca literatura să-și îndeplinească mai eficient vocația de modelator al conștiințelor. Bucurîndu-ne de grija și prețuirea cu care sînt cinșite de Partid, de Dumneavoastră personal, eforturile și biruințele pe tărîmul creației, vom face tot ceea ce ne stă în putință pentru ca în scrierile noastre să vibreze mai puternic preocupările, simțămîntele și aspirațiile oamenilor muncii, urmînd și în aceasta înflăcăratele Dumneavoastră îndemnuri.

Împărtășind cu întregul popor acest moment de înălțătoare bucurie, Vă asigurăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, că vom îndeplini cu același devotament îndatoririle ce ne revin, pentru a înălța edificiul trainic al culturii și literaturii românești, sub soarele generos al socialismului și comunismului.

UNIUNEA SCRITORILOR
DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Vibrant
omagiu

(Urmare din pagina 1)

mersul înainte al României pînă în pragul celui de-al treilea mileniu. Relevind că hotărârile Congresului al IX-lea au descătăşat energiile creatoare ale întregului popor şi au luminat drumul spre noi culmi de progres şi civilizaţie socialistă în patria noastră, preşedintele de onoare al Academiei Române a subliniat în magistrala sa cuvîntare: „În întreaga activitate am pornit de la concepţia revoluţionară despre lume şi societate — materialismul dialectic şi istoric —, de la socialismul ştiinţific, de la înţelegerea justă a legităţilor general-valabile şi am acţionat pentru aplicarea lor creatoare la realităţile şi condiţiile din ţara noastră”. Cu precizarea: „Meritul partidului nostru este acela — sau poate, în primul rînd, acela — că a înţeles aceasta în condiţiile cînd, pe plan internaţional, se insistă mult pentru a se menţine socialismul în anumite cătuşe, care îl împiedicau să-şi pună în valoare forţa şi capacitatea sa. Înlăturînd dogmele, şablonismul de orice fel, considerînd socialismul ca o forţă politică de acţiune, partidul nostru a descătăşat — aşa cum am menţionat — energiile poporului nostru, a contribuit la afirmarea prestigiului şi forţei socialismului în întreaga lume”.

Această dimensiune internaţională conferită de Partidul Comunist Român prin Congresul al IX-lea şi tradusă consecvent în practică an de an, în aceste două decenii, explică şi viziunea de ansamblu pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat-o atît de pregnant tocmai în finalitatea demersului ce-l implică obiectivele majore ale oamenilor noştri de ştiinţă şi cultură. Relevînd că omenirea se află într-o etapă în care cuceririle ştiinţei, în toate domeniile, au un rol de seamă în dezvoltarea forţelor de producţie, în largirea orizontului de cunoaştere a universului, secretarul general al partidului a subliniat că noua revoluţie tehnico-ştiinţifică pe plan mondial impune ca o necesitate obiectivă pentru ştiinţa românească, pentru toate institutele de cercetare din toate domeniile, de a se angaja cu întreaga forţă şi hotărîre în această nouă dimensiune a impactului cu Viitorul. Căci: „Dacă vom rămîne în urmă în noua revoluţie tehnico-ştiinţifică — aceasta va avea repercusiuni, pentru multă vreme, asupra întregii vieţi a poporului nostru”. Aşadar: „Trebuie ca toţi oamenii de ştiinţă, conducerea noastră de partid şi de stat, să situeze pe primul plan — aşa cum prevăd de altfel hotărârile Congresului al XIII-lea — dezvoltarea puternică a ştiinţei, în aşa fel încît poporul nostru să ocupe un loc cît mai demn în rîndul naţiunilor înaintate ale lumii”.

În acest impact cu Viitorul şi, totodată, în spiritul celei mai nobile tradiţii a supremului for academic, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ţinut să orienteze atenţia şi asupra ştiinţelor sociale — în primul rînd, asupra istoriei, filosofiei materialist-dialectice şi istorice, literaturii şi limbii române, elogiînd, în această privinţă, rodul de milenii al creativităţii poporului: limba, cultura noastră, după cum o datorie de onoare este aceea de a îmbogăţi necontenit şi pertinent ştiinţa istorică naţională, prin cercetări iluminînd rolul poporului român, al naţiunii noastre în dezvoltarea omenirii, a culturii mondiale. De unde şi imperativul pentru oamenii de cultură şi artă: „Literatura, arta, toate sectoarele care au un rol în dezvoltarea culturii noi, revoluţionare, trebuie să se angajeze cu o şi mai mare hotărîre pentru a da noi şi noi opere de mare valoare, atît în conţinut — sau, în primul rînd, în conţinut — cît şi în formă, care să contribuie la ridicarea culturii româneşti la un nivel cît mai înalt”.

SE-NŢELEGE că opinia publică românească va aprofunda cuvîntarea din ziua memorabilă din 11 iulie 1985 la tribuna Academiei Române ca un reflex de plenară omagiere a omului care, în excepţionala sa personalitate de conducător al partidului şi ţării, ca şi de proeminent messenger al păcii şi cooperării internaţionale pe multiple meridiane ale globului, întruneşte şi proiectează în contemporaneitate cele mai nobile însuşiri ale geniului unui popor de o multitudine de experienţă, cu o istorie din cele mai semnificative în această parte a continentului generator al celei mai strălucite civilizaţii materiale şi spirituale.

Cu atît mai intens, mesajul acestei cuprinzătoare şi definitorii expunerii academice îşi află ecoul încercat de multiple semnificaţii în inimile oamenilor de artă şi cultură. Ca atare — şi paginile acestui număr sărbătoros al revistei o confirmă — numeroşi reprezentanţi ai spiritualităţii noastre aduc vibrantul lor omagiu pentru ceea ce s-a constituit, în aceste două decenii, ca **Epoca Nicolae Ceauşescu**, pentru bărbatul care — cu atîta strălucire, în cugetul şi inima întregii naţiuni — o intruchipează.

George Ivaşcu

Asociaţiile scriitorilor

● În intîmpinarea aniversării Congresului al IX-lea al partidului, Asociaţiile scriitorilor şi ceneclurile literare ale Uniunii Scriitorilor au iniţiat numeroase intîlniri cu cititorii, mese rotunde, simpoioane, recitaluri de poezie patriotică.

BUCUREŞTI

● Ion Iuga, Gheorghe Anca, Radu Aneste Petrescu, la Cinematograful „Capitol”, din Bucureşti (în cadrul expunerii „Bucureştiul, în ultimii 20 de ani, văzut de poezii şi cineaşti”): Maia Belciu, Barbu Cioculescu, Ioana Creţulescu, Cornelia Ştefănescu, Marcel Duţă, la Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” cu prilejul prezentării volumului „Dionys Sărmanu” de Maia Belciu.

CRAIOVA

● Asociaţia scriitorilor din Craiova, cu sprijinul organelor de partid şi de stat, a organizat o serie de acţiuni dedicate împlinirii a douăzeci de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., la întreprinderea de utilaj greu şi la platforma industrială din Craiova, la Casa de cultură a oraşului Filiaşi şi la Muzeul de artă din Craiova.

După vizitele de documentare întreprinse, au citit din creaţiile lor şi au purtat un viu dialog cu cei prezenţi: Marin Sorescu, Romulus Diaconescu, Harie Hinoveanu, Mihai Dutescu, George Sorescu, Gabriel Chifu, Dan Lupescu, Doina Bologea, George Popescu, Nicolae Firuleasa, Marin Oprica, Constantin Barbu, Doina Marinescu, Marian Drăghici, Ioan Sasu, Ioan Anastasia, Ion Păchia Tatomişescu.

IASI

● La Armăşeşti, judeţul Iaşi, a avut loc o intîlnire a dramaturgului George Genuin cu cadrele didactice şi elevii liceului agroindustrial. Profesorele Maria Saşghin şi Margareta Pona au vorbit despre activitatea dramaturgului George Genuin. Cu acest prilej, s-a prezentat un fragment din piesa sa „Drumul spre Everest”.

● Membrii Ceneclului din Suceava al Uniunii Scriitorilor au realizat un fructuos schimb de experienţă în revista „Ate-neu” din Bacău. Cu acest prilej, a fost prezentat volumul de proză „După-amiaza unei amintiri” de Ion Beldeanu. Au participat: Sergiu Adam, Const. Călin, Ovidiu Genaru, Vlad Sorianu, Octavian Voicu şi numeroşi

membri ai ceneclului „Ate-neu” din Bacău.

● La liceul pedagogic din Botoşani, ceneclul literar al Uniunii Scriitorilor din acest municipiu a organizat o manifestare literară, în cadrul căreia s-au citit traduceri din poezia lui Eminescu: Emil Iordache (în limba rusă), Emanoil Mara (în limba franceză), Elena Sfrangea (în limba italiană). Au luat cuvîntul, în încheiere, Lucian Valea şi Dumitru Irimie.

TIMIŞOARA

● Membrii ceneclului „J. Despotovici” din comuna Belobresca (judeţul Caraş-Severin) au avut ca oaspeţi pe scriitorii Ion Marin Almăjan, directorul Editurii „Facla”, Slavomir Gvozdanovici, redactor-şef al revistei „Knjivni Jivot”, Ion Jurca Rovina şi Nicolae Petru Dolingă, care au citit din creaţiile lor.

● În comuna Jamu Mare, Asociaţia scriitorilor din Timişoara a organizat o amplă manifestare culturală dedicată aniversării a 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea al partidului. În cadrul acţiunii, Liviu Rîmneanu, secretar-adjunct al Comitetului comunal de partid, a vorbit despre „Comuna Jamu Mare pe coordonatele dezvoltării în Epoca Nicolae Ceauşescu”, iar tovarăşa Floarea Brehard, procuror, despre „Respectarea legalităţii — condiţie a progresului social”.

În continuare, s-a desfăşurat o şezătoare literară, la care criticul literar Marian Odangiu a prezentat o sinteză asupra „Dezvoltării literaturii timişorene în ultimele două decenii”.

În intervenţia sa, poetul Alexandru Jbeleanu, redactor-şef al Editurii „Facla”, s-a referit la activitatea editurii timişorene, de stimulare şi promovare a valorilor autentice din această parte a ţării, în perioada de la Congresul al IX-lea. Au citit din creaţiile lor Ionel Iacob Bencei, Marius Munteanu şi Sergiu Sihar. În acelaşi context, a avut loc lansarea unor volume recent apărute la Editura „Facla”, cum şi o vizită de documentare la punctele de interes cultural ale comunei Jamu Mare.

● Librăria „Ioan Slavici” din Arad a găzduit lansarea volumului „Poeme pentru mama” de Mircea Micu, apărut la Editura „Eminescu”. Prezentarea volumului a fost făcută de poetul arădean Vasile Dan.

Două decenii de cultură

● Asociaţia Scriitorilor din Cluj a organizat un simpozion cu tema „20 de ani de cultură socialistă”, dedicat împlinirii a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului. Au luat cuvîntul Victor Felea, Marosi Peter, Eugen Uricaru, Ion Vlad, care au relevat noile orizonturi deschise ţării şi poporului de Congresul al IX-lea al partidului, reliefînd cu

pregnanţă rolul hotărîtor al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în făurirea şi statornicirea unui climat creator fără precedent. Vorbitorii s-au făcut ecoul hotărîrii scriitorilor din această parte a ţării de a sluji prin cărţile lor, prin activitatea desfăşurată, politica internă şi externă a partidului, patria socialistă.

Vizită de documentare

● În cadrul unor acţiuni menite să ducă la o mai bună cunoaştere a marilor înfăptuiri economice şi sociale ale „Epocii Nicolae Ceauşescu”, Asociaţia Scriitorilor din Cluj a organizat o vizită de documentare la Combinatul de Utilaj Greu din Cluj-Napoca.

Grupul de scriitori: Grigore Beuran, Petre Bucşa, Doina Cetea, Constantin Cubleşan, Ne-goia Irimie, Kenez Ferenc, Kiraly László, Létay Lajos, Marosi Peter, Teohar Mihadaş, Dumitru Mircea, Molnos Lajos, Nagy Maria, Leonida Neamtu, Mircea Oprea, Palacsay Jozsef,

Dan Rebreanu, Cornel Udrea, Mircea Vaida, Tudor Vlad, a fost primit de tovarăşii Gheorghe Pardi, directorul Combinatului, Liviu Cuibus, preşedintele Comitetului Sindicatului, şi Marius Ielciu, membru în Comitetul U.T.C.

După vizita principalelor hale ale marului Combinat industrial, scriitorii au fost informaţi asupra realizărilor şi perspectivei sale, urmînd a consemna în file de reportaj impresiile deosebite prilejuite de această intîlnire cu muncitorii, tehnicienii şi inginerii Combinatului.

„Poezia marilor împliniri
socialiste”

● Sub genericul de mai sus, Muzeul Literaturii Române a organizat, în decorul „Mărtişorului”, o manifestare dedicată aniversării celor 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului. Au participat Mit-

zura Argezei, Al. Andriţoiu, Ion Horea, Ion Sofia Manolescu, Violeta Zamfirescu. Şi-au dat concursul, de asemenea, membri ai ceneclului literar „G. Bacovia” din Capitală.

Sub soarele generos
al socialismului

● Sub genericul „Epoca Nicolae Ceauşescu — epoca marilor împliniri ale literaturii române”, în oraşele Sighişoara, Tîrnăveni, Luduş, Reghin, Sovata şi în municipiul Tg. Mureş, ca şi în unele centre comunale ale judeţului Mureş, s-au desfăşurat intîlniri între scriitori, redactori şi colaboratori ai revistelor „Vatra” şi „Igaz Szó” cu cititorii de pe cuprinsul judeţului, intîlniri în care a fost subliniat modul cum scriitorii mureşeni ilustrează viaţa nouă a patriei sub soarele generos al socialismului. Au prezentat expuneri Cornel Moraru, Mihai Sin, Nicolae Băciuţ, Janoshaszy György. De aseme-

nea, din iniţiativa Asociaţiei Scriitorilor din Tg. Mureş şi a Comitetului de Cultură şi Educaţie Socialistă, sub genericul „Documentele Congresului al IX-lea în inimile şi faptele noastre”, la case de cultură, cămine culturale, biblioteci au avut loc simpoioane, intîlniri ale cititorilor cu oameni de artă şi cultură, în cadrul cărora s-a subliniat unitatea şi continuitatea poporului nostru pe aceste meleaguri, unitatea poporului român în jurul partidului, al secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

La Teatrul de vară din Tg. Mureş a avut loc, totodată, un montaj literar intitulat „Iubit conducător, cititor al noii României”.

Premiul presei pentru publicistică filmată

● În cadrul simpozionului „20 de ani de glorie ogîndite în presa şi publicistica românească contemporană”, juriul Consiliului Ziariştilor şi Comitetului de partid Presă, format din Corneliu Leu (preşedinte), Natalia Stancu („Ştiinţa”), Florica Ichim („România liberă”), Simona Vărzaru („Ştiinţa tineretului”), Mircea Alexandrescu („Cinema”), Vasile Băran („România literară”), Tudor Octavian („Flacăra”), Valeria Ichim („Ştiinţa şi tehnică”), Milena Comarnescu („Presă noastră”), Niki Georgescu („Femeia”) şi Lidia Popiţă (Studioul „Alexandru Sahia”), a acordat următoarele premii şi menţiuni:

● Premiul pentru reflectarea marilor cititorii ale „Epocii Nicolae Ceauşescu”: „Transfăgărăşanul”. Regia: Virgil Calotescu, imaginea: Fr. Patakfalvi şi H. Marinescu. Producţie Sahia, 1975; „Acorduri”. Regia: Adrian Sirbu, imaginea: Cristian Perianu. Producţie Sahia, 1984; Episodul „Po-

durile” din documentarul „Canalul Dunăre—Marea Neagră”. Redactor: Victor Teodoru. Producţie TV, 1984.

● Premiul pentru film-sinteză ogîndind împlinirile „Epocii Nicolae Ceauşescu”: „România, Ceauşescu, Pace”. Regia: Pantelie Tuţuleasa, imaginea: D. Gheorghe, M. Gheorghiu, L. Georgescu. Producţie Sahia, 1983.

● Premiul pentru portrete de eroi ai construcţiei socialiste: „Pe Valea Frumoasei”. Regia: Felicia Cernăianu, imaginea: W. Goldgraber, C.D. Gelep. Producţie Sahia, 1981; „Noaptea bărbatilor”. Regia: Alexandru Boiangiu, imaginea: Carol Covacs. Producţie Sahia, 1972.

● Premiul pentru reportaj cinematografic: „Apoi s-a născut oraşul”. Regia: Constantin Vaeni, imaginea: R. Chiriac. Producţie Sahia, 1972.

● Premiul pentru reportaj TV:

„Omul, măsura tuturor lucrurilor”. Redactor: Vasile Alecu, imaginea: Nicolae Niţă. Producţie TV, 1983; „Fapte ale devenirii”. Redactor: Alexandru Stark. Producţie TV, 1985.

● Premiul pentru eseu cinematografic: „Spre cer”. Regia: Titus Mesaros, imaginea: Willy Goldgraber. Producţie Sahia, 1965.

● Menţiune pentru consemnarea unui eveniment: „Premieră la Porţile de Fier II”. Autor: Horia Vasiloni. Producţie TV, 1985.

● Menţiune pentru reflectarea în film a problematicei tinerei generaţii: „Ioane, cum e la construcţia?”. Regia: Sabina Pop, imaginea: M. Bunescu. Producţie Sahia, 1983; „Pe malul Ozanei”. Regia: M. Copel, imaginea: O. Urbanschi. Producţie Sahia, 1984.

● Menţiune pentru ogîndirea dezvoltării localităţilor şi industriei ţării în anii „Epocii Nicolae Ceauşescu” de către cineamatori: Cineclubul „Oje-lul Roşu”, judeţul Caraş-Severin.

11 iulie 1985. vorbind la Academia Republicii Socialiste România

Eveniment solemn

IN seria importantelor manifestări care celebrează împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, un eveniment de excepțională însemnătate l-a constituit Hotărârea Academiei Republicii Socialiste România privind alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în calitate de membru titular și președinte de onoare al Academiei.

Cel mai înalt for științific și cultural al Țării a omagiat în felul acesta, cu intensă recunoștință, opera monumentală pe care a ridicat-o, cu nestrămutată convingere revoluționară și profund umanism, conducătorul de peste douăzeci de ani al destinului luminoase ale poporului român, acela care, de peste cinci decenii, și-a închinat viața și osîrdia cauzei Partidului și înaintării Patriei pe căile socialismului și comunismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Am avut înaltul privilegiu de a susține în cadrul Adunării generale a Academiei alegerea Președintelui Țării în cadrul și în conducerea supremă a Academiei, cu o justificată mîndrie și cu deplin sens de adevărată solemnitate semnificație a acestui act de recunoaștere a activității istorice a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Am considerat totdeauna drept axă cardinală a vastei sale opere concepția despre umanismul revoluționar în toate zonele activității umane. Sub impulsul și stimulul permanent al unei asemenea permanente orientări, întreaga energie a poporului român, a tuturor forțelor sale creatoare, a fost dinamizată pentru transformarea și modelarea omului, pentru a deveni într-adevăr apt să edifice propria sa soartă umanistă și statul armonios al colectivității, statul civilizației superioare, al culturii integrale. În felul acesta, poporul român și-a trasat bazele drumurilor ferme ale viitorului său, angajat într-un uriaș proces de desăvîrșire a construcției socialiste, trăind și dînd viață celor mai înaintate idealuri de libertate, de echitate și justiție socială.

CREATORII culturii contemporane a României, intelctualii, artiștii culorilor, ai sunetelor și ai expresiei verbului au studiat în profunzime și și-au însușit concepția și structurile importantelor opere ale Președintelui Țării, care limpezesc viziunea comunistă despre om și societate, definesc liniile de forță ale conștiinței, ale eficienței și esteticii social-revoluționare. Datorită orientărilor cuprinse în magistralele sale studii și cuvîntări, în cultura contemporană românească există un climat favorabil tuturor căutărilor și elanurilor

creatoare. În concepția secretarului general al Partidului cultura își determină finalitatea prin cucerirea științifică a realității, prin cucerirea filosofică a adevărului și cucerirea artistică a frumuseții. În spiritul acestei concepții, oamenii de cultură ai României contemporane au fost chemați de către conducătorul Țării să-și pună întreaga energie, forța morală, ardoarea de a înțelege, de a crea, în responsabilul post de slujitori ai umanismului, ai frumuseții și cunoașterii, în slujba adevărului și a colectivității umane. Pe aceste baze atât de caracteristice ale orientării paginilor de știință politică, sociologiei, istoriei, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, tot atîtea documente programatice și profunde analize materialist-dialectice, creatorii culturii românești ridică schelele luminoasei lor opere în care se însușează trăirea într-o zonă a libertății și a eficienței, a frumuseții și adevărului, întreaga, complexa modernitate a orînduirii umanismului revoluționar românesc.

Creatorii culturii sînt conștienți de această primordială șansă de a fi contemporani cu o operă de creație uriașă la edificarea căreia converg toate eforturile lucide ale unui popor hotărît și unitar.

Făuritorii culturii sînt investiți în contemporaneitatea românească cu misiunea de a cristaliza în artă realitatea și existența, opera comună a istoriei și a construcției, ținînd seama totdeauna că omul este măsura și desăvîrșirea tuturor lucrurilor.

În cuvîntarea sa la Adunarea solemnă a Academiei Române, tovarășul Nicolae Ceaușescu a afirmat odată mai mult rolul fundamental al culturii, afirmînd că „o națiune, un popor nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie”, subliniind strălucirea și valoarea culturii românești, care de-a lungul timpurilor a dat, „nu numai pentru poporul nostru, dar și pentru întreaga omenire, cuceriri care vor rămîne veșnice...”

Reprezentanții culturii contemporane a României, însușindu-și în profunzime luminoasele îndrumări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, concepția și fermitatea revoluționară care îi determină orice faptă, orice serie și zăvîntare, se angajează a fi factori activi în modelarea conștiinței umane a constructorilor noii orînduirii a umanismului revoluționar, totdeauna servind cauza progresului și a civilizației, a dezvoltării pașnice, progresive, a întregii omeniri.

Alexandru Balaci

■ Prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în fruntea Academiei Române răspunde unei înalte rațiuni științifice și morale, unei necesități obiective a procesului de propășire științifică și culturală a României pe calea luminoasă deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului, consfințind și pe această cale calitatea sa de conducător și neobosit îndrumător, în fapt, al întregii opere de dezvoltare a științei și culturii românești în epoca ce poartă, spre mindria noastră, a tuturor, numele său iubit.

(Din Hotărârea Academiei Republicii Socialiste România privind alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în calitate de membru titular și președinte de onoare al Academiei)

Epoca de aur

Sînt epoci care strălucesc în vremea
așezînd răsăritului de soare
fertilizînd pămînturile-n pace
și dezlegînd adîncile izvoare
din funii tari de piatră, să se-adune
și riuri să devină laolaltă
sînt epoci cînd lumina dimineții
peste cîmpia țării e mai-naltă...

Așa se-nscrie epoca de astăzi
în marea carte-a timpului, cu fapte
ce-și proiectează, limpede, statura
pe-un orizont imens de holde coapte
ca fetele, cu sălbi jucînd, de galbeni
în care sînt atîtea visuri, hora
cînd în amurg înalt se rotunjește
scăldată-n bucuria tuturor!

Epoca Ceaușescu se distinge
de toate cite-au fost, prin magistrale
cutezătoare ce ne poartă pași
sub bolta simfoniilor astrale
acolo unde vom ajunge sigur
noi înșine fiind o ctitorie
a epocii, semnînd cu foc albastru
poemul comunist care se scrie...

Epoca Ceaușescu-i demnitate
din cite culmi înalte sînt, e piscul
Epoca Ceaușescu e puterea
cuvîntului netemător de viscol
Și-l vom urma pe cel ce ne conduce
care și-a pus sigiliul său de faur
mai vie peste veac să lumineze
caligrafia epocii de aur!

Ion Potopin

O luminoasă epocă de cultură

CREAȚIA literară din perioada pe care o numim cu atita îndreptățire **Epoca Nicolae Ceaușescu**, continuând pe o treaptă ideologică superioară atributele definitorii ale literaturii române din totdeauna (patriotismul, realismul, democratismul, cultivarea specificului național, militantismul, umanismul, deschiderea către universalitate), a cunoscut succese remarcabile în toate genurile, care vor rămâne în patrimoniul de valori perene ale culturii naționale. În climatul generos de libertate și demnitate umană, de deplină efervescență creatoare, ostil dogmelor și prejudecăților, scriitorii din toate generațiile, sub semnul angajării revoluționare în slujba înaltelor idealuri ale **umanismului socialist**, au realizat opere de o înaltă valoare artistică, în stare să ducă peste veacuri, în eternitatea istoriei, chipul luminos al acestei epoci de cultură și al oamenilor ei, constructori harnici și pricepuți ai unei lumi noi. Reprezentând un puternic mijloc de educare patriotică și comunistă a oamenilor, o viziune originală, materialist-dialectică, a timpului nostru asupra omului și a umanității, orientându-și inspirația către izvor, către viața constructorilor noii societăți și către problemele fundamentale care au zburcumat conștiința umană de-a lungul istoriei, literatura actuală a beneficiat de îndrumarea și sprijinul permanent al partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în documente programatice, în mesajele trimise Conferințelor Naționale ale scriitorilor, în numeroasele întâlniri avute cu reprezentanții acestora, a dat o înaltă prețuire creației actuale, rolului ei în formarea omului nou. În aceste două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului au cunoscut o maximă înflorire toate genurile și speciile literare, toate talentele, fără deosebire de generație și de limba în care au scris. Congresul al IX-lea al partidului a deschis o etapă glorioasă în istoria contemporană în domeniul creației, ca în toate domeniile de activitate, reluând pe o treaptă superioară dialogul fertil cu realitatea în toată concretețea și complexitatea ei, evitând sabloanele și idilismul, în stiluri și modalități artistice dintre cele mai variate, de pe o platformă ideologică unitară, deschizătoare de luminoase perspective, pe coordonatele cărora s-au creat opere valoroase nepieritoare. S-a realizat, astfel, o literatură bogată și diversă, valoroasă și reprezentativă, care stă cu îndreptățire alături de marile literaturi ale lumii. Critica serioasă, aplicată, fără spirit de grup, și presa noastră de specialitate au demonstrat-o nu o dată profund și convingător.

A cunoscut o mare înflorire evocarea istorică de ample dimensiuni, creația revoluționară, patriotică și umanistă: romanul social, istoric și politic, dezbateră etică a categoriilor fundamentale ale existenței, în numeroase eseuri, opere epice și dramatice, în poezii de o remarcabilă originalitate, forță de expresie și substanță lirică profund umană. Premii prestigioase naționale și internaționale au încoronat această creație care ne definește epoca și identitatea noastră națională.

Experiența istorică înconștientă, originală, construirea cu succes a socialismului în România, trăirile profunde și frământările creatoare ale omului de azi s-au constituit într-un bogat izvor de inspirație pentru toate genurile literare. Iată de ce și în recenta Cuvîntare ținută în aula Academiei Republicii Socialiste România cu prilejul alegerii sale ca membru titular și președinte de onoare al Institutului de Științe și Cultură Naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea cunoașterii și afirmării adevărului istoric al poporului român, a milenarei sale existențe creatoare între națiunile lumii.

„Avem o istorie minunată, ne putem mindri cu ceea ce au înfăptuit poporul român, înaintașii noștri! Avem datoria să cunoaștem și să clarificăm cât mai bine toate momentele importante din istoria formării și dezvoltării poporului și a națiunii noastre, cu atât mai mult cu cât chiar și astăzi mai sint unii, peste hotare, care încearcă să pună în discuție, să minimalizeze istoria și lupta poporului nostru. Faptele, realitățile sint de asemenea natură încît ne permit să respingem orice încercare de a diminua rolul poporului român, al națiunii noastre în dezvoltarea omenirii, a culturii mondiale. Și avem mindria să afirmăm acest lucru, deoarece mulți oameni de știință și din alte domenii ale culturii românești au

dat, nu numai pentru poporul nostru, dar și pentru întreaga omenire, cuceriri care vor rămîne veșnice”.

CREAȚIA literară actuală a cucerit o impresionantă diversitate stilistică și o bogată varietate tematică. Din acest punct de vedere, nimic din ceea ce e omenesc, nou și modern, nu a rămas străin de literatura ultimelor două decenii. Raportul dintre existență și conștiință, complicatele abisuri sufletești și înălțimile visului îndrăzneț, condiția umană, statutul omului în lume, sensul vieții, al muncii și al eroismului, mersul dialectic al istoriei, timpul și spațiul ca matrice ale existenței, destinul individual, viața socială, valorile morale, iubirea și ura, neliniștea în fața morții, sentimentul trecerii ireversibile a timpului, marile mituri ale cunoașterii, farmecul naturii, patriotismul, răspunderea civică față de cetate, conduita morală a oamenilor, reușitele și neîmplinirile lor, sentimentul solidarității umane, lupta acerbă dintre nou și vechi pe toate planurile, într-un cuvînt tot ceea ce este omenesc, este interpretat acum din perspectiva omului complet, nu unidimensional, a omului adevărat, în carne și oase, eroul operelor contemporane, model de urmat pentru masele de cititori, omul autentic pe care nu o dată l-a recomandat creatorilor secretarul general al partidului. Acum, sub îndrumarea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, realismul creației înseamnă o lucidă angajare ideologică și politică; acum eroii vremii noastre renasc în eroii cârților noastre; acum spiritul revoluționar, militantismul literaturii se afirmă puternic, cu o remarcabilă vigoare, în operele celor mai de seamă creatori.

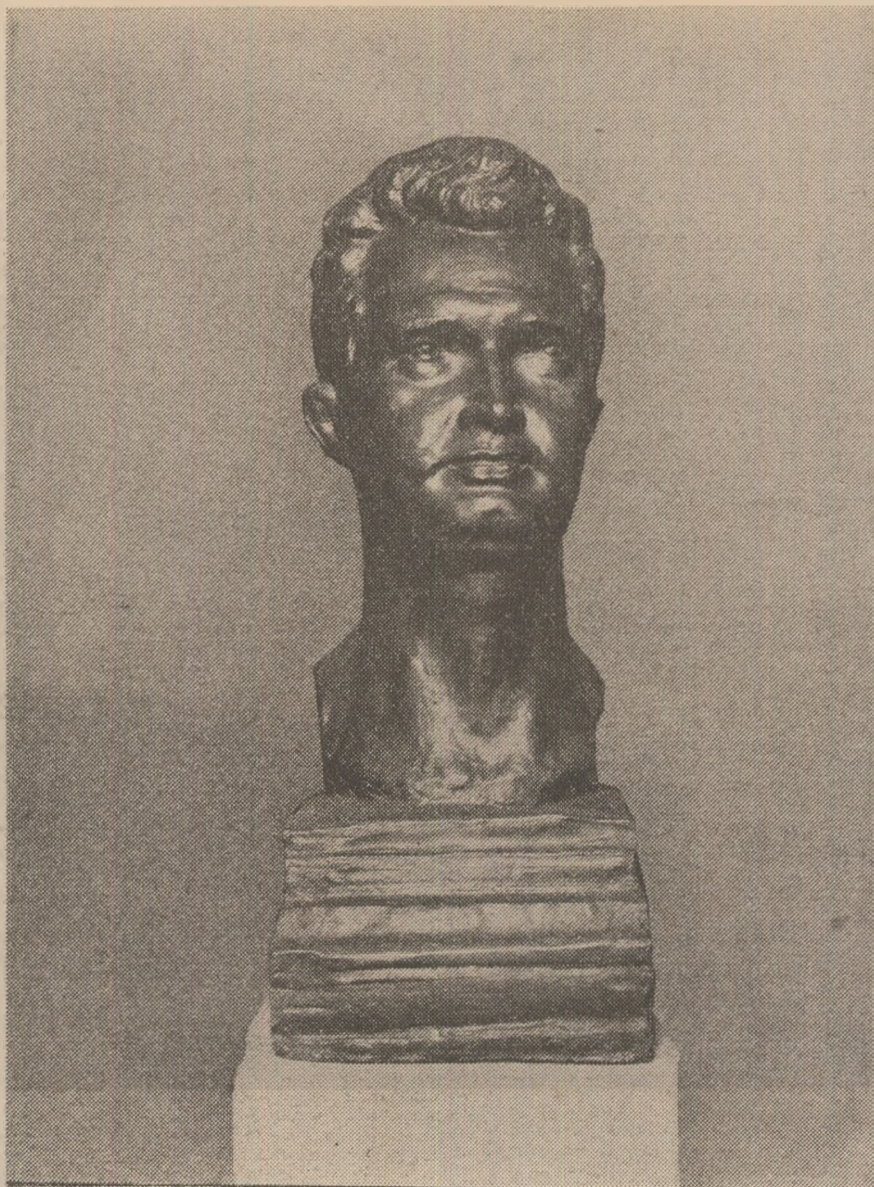
CUM bine se știe, în primele două decenii de după Eliberare, literatura s-a dezvoltat mai mult pe orizontală, cucerind importante teritorii tematice, realizînd și opere de indiscutabilă valoare. După Congresul al IX-lea literatura noastră se dezvoltă mai mult pe verticală, făcînd sondaje psihologice în conștiința eroilor cu mijloace artistice diversificate, de o remarcabilă finețe și putere de pătrundere. Scriitorii valoroși afirmați în acest răstimp sint atît de numeroși, încît, citîndu-i, numai cu numele am ocupa tot spațiul unei reviste. Avem scriitori autentici de un excepțional talent, avem opere valoroase, încît sintem îndreptății să înlăturăm veleitățile și nonvaloarea zgomotoasă, falsul și impostura care se mai cocoată uneori atît de neîndreptățit pe scara de serviciu a valorilor, cu sprijinul unei critici cu spirit ancilar.

Schițînd un profil spiritual al literaturii din aceste două decenii, nu putem ignora faptul că ea, adică noi, creatorii ei, mai avem și neîmpliniri.

Ne implicăm prea puțin uneori în clo-cotul vieții adevărate, ocolim cîteodată spiritul critic constructiv, acceptînd prea ușor criticismul acru, tolerăm scrierile căldute, idilice, sau cele ifosite intelectuale, de o răceală glacială față de problemele reale ale oamenilor. Sint neajunsuri care nu caracterizează decît pe veleitari și o foarte mică parte a încercărilor literare, sortite de pe acum uitării. Bilanțul general e cit se poate de rodnic și de îmbucurător, deschizător de noi perspective fructuoase.

ÎN ansamblul ei, literatura acestor glorioși 20 de ani de istorie nouă cunoaște un drum ascendent, oferînd cititorilor opere valoroase, modele demne de a fi urmate de constructorii socialismului, îmbogățînd substanțial patrimoniul culturii naționale și universale, așezînd cultura românească umanist socialistă printre marile culturi ale lumii. Ei i se întregesc organic o valoroasă moștenire culturală națională și universală care ne leagă în chip fericit trecutul cu viitorul. S-au reeditat în acești ani toate operele fundamentale; s-au scris studii monografice despre numeroși scriitori, s-au elaborat ample lucrări de sinteză despre epoci, curente, reviste și direcții literare, s-au tipărit colecții de folclor de o inestimabilă valoare și s-au tradus mai mult decît într-o întreagă istorie cărți de bază ale culturii mondiale, însoțite de prefețe, note și comentarii de o rară profunzime și finețe intelectuală și s-au tălmăcit lucrări din limba română în diferite limbi ale globului, cultura noastră aflîndu-se într-un viu dialog cu toate culturile lumii. Astfel se conturează chipul luminos al unei glorioase epoci de cultură.

Ion Dodu Bălan

PORTRET de Ion Jalea

Un nobil angajament

NE sint vii în mintea și în inimile noastre acele cuvinte mobilizatoare pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu ni le-a adresat în repetate rânduri, atunci cînd am avut fericirea să fie în mijlocul nostru, pentru a discuta cu noi problemele artei, perspectivele și obiectivele ei. Domnia sa releva, cu acut simț de observație, că poporul așteaptă de la noi lucrări pe măsura timpului pe care îl trăim, încărcate de valori umaniste, patriotice, revoluționare, cu un bogat conținut de idei, capabile să redea cu pregnanță frumusețile patriei și chipul luminos al omului nou, împlinirile sale, gîndurile și dorințele sale.

Pătrunși de acest cald și mobilizator apel, artiștii plastici din întreaga țară s-au angajat să răspundă cu cinste și sporit spirit revoluționar orientărilor formulate de secretarul general al partidului, realizînd opere cu adevărat valoroase în cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului nostru. Aniversarea acestui eveniment cu ample rezonanțe istorice pentru destinele patriei și ale oamenilor României socialiste reprezintă un prilej de înalt patriotism. Căci Congresul al IX-lea a însemnat începutul unei noi etape din evoluția țării, cea a marilor înfăptuiri în toate domeniile activității materiale și spiri-

tuale, o etapă care a schimbat fața României și pregătește viitorul comunist, etapă care, cu deplină justificare, a fost denumită „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

Recentul eveniment al alegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu ca membru și ca președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România confirmă prestigiul și dragostea de care se bucură, contribuția sa inestimabilă la dezvoltarea armonioasă a patriei în ultimele două decenii. Cuvîntarea memorabilă ținută cu acest prilej a direcționat clar liniile principale ale construirii în perspectivă a orînduirii noastre, perspectivă cu referiri determinante pentru înflorirea culturii, a științei și artei românești.

Animați de aceste cuvinte mobilizatoare, ca și de profundul sentiment de stimă și dragoste pentru secretarul general al partidului, acum, cînd aniversăm cei 20 de ani de ascendentă dezvoltare, artiștii plastici din țara noastră se angajează să realizeze opere de artă cu adevărat reprezentative pentru acest timp, revoluționare în esență, pătrunse de ideologia partidului și de puternic sentiment patriotic, opere care să reflecte anii luminoși ai acestei epoci de însemnătate istorică.

Ion Irimescu

Președintele Uniunii Artiștilor Plastici

Ești țara mea

Eu patriei să-i spun o vorbă bună
E prea puțin, gîndind ce ea mi-a dat,
Chiar viața-mi cu viteji-i împreună
Rămîne-un dar cu totul ne-nsemnat.

O cint, — fără-ndoială că-i dovadă
Că n-am pe lume altceva mai drag
Și nu doresc din sfînta ei ogradă
Să-mi fie pentru-o altă viață prag.

Străbunii mei, vă am virtutea-n singe
De la Romani și Daci pină-n prezent

Și oasele bucăți de mi le-ar frînge
Imi vei fi pururi sacrul monument.

Ești țara mea I Coroană și-s Caroații
Pămîntul dintre riuri milenar
Pe care noi trăim aici ca frații
Iar singele nu ne-a curs în zadar.

Fii binecuvîntată nouă eră,
Noi știm trecutul plin de suferință
Din ere de durată efemeră,
Acuma timpu-i pentru biruință I

Mihai Beniuc

Istorie, cultură, limbă

MULTE și variate sînt învățăturile pe care le-a putut culege asistența de la ședința Academiei Republicii Socialiste România, din Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu ocazia alocerii ca membru titular și președinte de onoare al înaltului for. Ca de obicei, variind doar în formă, dar consecvent în problemele de fond, Domnia sa a făcut un larg expozeu, încadrînd problemele culturii naționale într-un vast sistem de gîndire social-politică și economică, internă și externă. Ne propunem un moment de meditație în jurul unei singure fraze din memorabilul expozeu de la 11 iulie a.c. și anume:

„O națiune, un popor, nu pot exista fără o istorie, fără o cultură și o limbă proprie.”

O istorie! În repetate rânduri, în numeroase din cuvîntările sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evocat caracterul acestui trecut de luptă pentru independență și suveranitate a țării românești, de suferinți și de jertfe, de rezistență biruitoare, în acest spațiu carpato-dunărean, „în calea răutăților”, după vorba cronicarului, înfruntînd poftele de expansiune ale celor trei împărății limitrofe. Parcurgînd încă o dată volumul I din **România pe drumul desăvirșirii construcției socialiste**, Rapoarte, Cuvîntări, articole, iulie 1965 — septembrie 1966 (Editura Politică — București 1966), am vibrat alături de vorbitorul care în numeroasele sale străbateri ale țării l-a evocat pe Tudor Vladimirescu la Padeș, pe Ștefan cel Mare la Putna, pe Basarabi la Argeș, s-a prins în Hora Unirii a lui Vasile Alecsandri la Iași, evocînd memoria celor ce ilustraseră cultura capitalei Moldovei: „Petru Poni, Hurmuzaki, Titu Maiorescu, Conta, Xenopol, Kogălniceanu, Iorga, Parhon, Călinescu”, odată cu „primele cercuri socialiste și organizații muncitorești”, citîndu-i pe „Zubeu Petrovici Codreanu, Russel, Istrati, Eugen Lupu, Mușoiu, Gherca, Constantin Mille, frații Nădejde”, care „au activat în Moldova”.

Studiile istorice, sub impulsul tovarășului Nicolae Ceaușescu, au luat un mare avînt în cei douăzeci de ani de la memorabilul Congres al IX-lea al partidului. Aș atrage luarea aminte în deosebi la enorma extindere a cercetărilor arheologice, în vederea fixării cit mai exacte a neamului nostru de o parte și de alta a Carpaților. Cel mai însemnat rezultat al acestor deshumări a trecutului nostru protoistoric și istoric a fost dovada palpabilă a continuității așezărilor omenesti, după părăsirea Daciei de către Aurelian, dovada continuității noastre istorice pe aceste meleaguri, în pofida mutațiilor popoarelor. Încă o dată, s-a adevărit zicala noastră: „apa trece, pietrele rămîn”. Numeroase muzee regionale, județene și orașenești expun vizitatorilor ce se interesează de trecutul nostru vestigiile acestuia, smulse pămîntului, răscolit de harnice echipe de cercetători. Astfel problemele originilor și formației poporului nostru nu mai pot fi controverse, faptele fiind confirmate prin centrelor dacice, dinainte sau după cucerirea romană, răspindite în toate provinciile românești.

DESIGUR, acestea sînt totodată fapte de cultură și de civilizație, cu care ne putem mindri și răspunde cu fruntea sus unei propagande pe cit de dușmănoasă, pe atît de nesincă și tendențioasă. Sistem un popor de veche cultură, pe aceste locuri în care și preistoria dovedește, prin vestigiile ei de tot felul, o spiritualitate și un talent, specific prin stil și îndeminare. Fiindcă

am pomenit și de multimilenarele vestigii preistorice, este suficient să menționăm că săpăturile de pe anumite nivele ale Capitalei noastre au descoperit trei și pînă la patru straturi de locuințe și morminte. Așadar Bucureștii, documentar menționați abia de la jumătatea secolului al XV-lea al erei noastre, erau un centru al comunei primitive din vremea imemorabile. Pe de altă parte, Transilvania și Banatul, Crișana și Maramureșul păstrează amintirea continuității noastre neîntrerupte, răspunzînd cu glasul incontestabil al științei arheologice, tuturor „teoriilor” contestate.

În structura culturii naționale, tradițiile populare predomină. Literatura noastră orală, arhitectura sătească, costumul țărănesc, artele impropriu-zise „minore”, admirate însă în toate manifestările de peste hotare, cu jocurile și cîntecele naționale, toate acestea au beneficiat în acești din urmă douăzeci de ani de atenția deosebită a culturii socialiste. Nu este zi în care radioul și televiziunea să nu consacre acestei culturi populare de bază atenția cuvenită. Li se adaugă artele frumoase, în plină eflorescență.

Ne putem mindri și cu o limbă deosebit de bogată și de frumoasă, unitară pe toată Daco-Romania. O spunem nu din șovinism, ci sprijiniți pe autorizate opinii științifice străine. Cunoscutul romanist și slavist finlandez Valentin Kiparsky consideră graiul nostru cel mai interesant din toate cele romane, iar austriacul Alwin Kun, admirînd flexibilitatea și puterea de asimilare a limbii noastre, a crezut că nu greșește prevăzînd-o în secolul viitor idiomul comercial universal.

Studiile noastre lingvistice au cunoscut și ele o puternică dezvoltare în intervalul de la al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român. S-a făcut observația justă că dacă înainte de al doilea război mondial se puteau număra pe degete cercetătorii lingviști calificați, astăzi ei proliferază, activînd în numeroase institute, centre și periodice, editînd științifice texte vechi, aplicînd studiului disciplinar respectiv toate cuceririle științei. Două dintre inițiativele vechii Academii, și anume **Dicționarul limbii române** și **Atlasul** acesteia, sînt în curs de finalizare. Marii noștri clasici, editați neștiințific în trecut, se publică în colecții de Opere complete, cu toată acribia filologică, prin confruntarea eventuală a manuscriselor, cu aceea a ultimei tipăriri de către autor. Numărul publicului cititor și al bibliotecilor publice crescînd de asemenea spectaculos, s-au văzut ediții de scriitori diametral opuse, ca I. Slavici și Mateiu I. Caragiale, în tiraj de una sută de mii de exemplare! Studiul limbii clasice noastre de tot felul, de la tradiționalistul Mihail Sadoveanu la modernistul ermetic Ion Barbu, se multiplică meru. Metode noi de cercetare, structuraliste și textualiste, „decodază” secretele limbii literare, ca și pe acelea ale graiului popular. Ne cultivăm limba, care a străjuit istoria „subterană” a poporului nostru, socotită de unii savanți străini un adevărat „miracol”.

Cuvîntul orientativ al academicianului și președintelui de onoare al Academiei R.S. România va găsi desigur o largă audiență și va constitui un puternic stimulent cercetării în toate ramurile științelor teoretice și aplicative, ale naturii și ale omului. Stîndu-ne mai aproape de inimă problemele referitoare la limba, cultura și istoria neamului nostru, ne-am referit exclusiv la acea lapidară sentență din atît de substanțiala cuvîntare inaugurală rostită în aula Academiei.

Șerban Cioculescu

■ Poporului, adevăratul făuritor al tuturor bogățiilor patriei, trebuie să-i închine oamenii de artă și cultură tot ceea ce pot crea mai frumos și mai bun. Desigur, se poate și este necesar să se creeze în diferite forme și stiluri. Putem spune creatorilor de artă: alegeți tot ceea ce credeți că este mai frumos în culoare, mai expresiv în grai, redați realitatea cit mai variat în proză, în poezie, în pictură, în sculptură și muzică, cîntați patria și poporul nostru minunat, pe cei ce și-au închinat întreaga viață înfloririi României.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român — 19 iulie 1965)

OMAGIU — pictură de Eftimie Modolcă

Permanenta moștenire

A FUNCȚIONAT și funcționează întotdeauna un proiect al viitorului clădit pe aspirațiile, pe nădejdiile, pe cerințele și posibilitățile oamenilor, pe temeiul concret al prezentului, iar edificiul măreț pe care îl prezintă astăzi țara are preponderent în configurația sa tocmai această permanentă și vitală deschidere către om și către timpul său, către puterea sa creatoare și nevoia sa de a se construi într-un relief cit mai rodnic și cit mai înalt. Pornim la un drum lung — anunța, în urmă cu douăzeci de ani, secretarul general al partidului, într-una din primele vizite de lucru care inaugura de fapt un amplu și prodigios dialog cu țara —, pornim la un drum lung pe care vom obține victorii mărețe, vom străbate experiențe noi, necunoscute, și vom înfrunța și greutăți. Era într-o vară atunci, se pîrguiau pe cîmp spicele și foșnetul lanurilor amplifica parcă o voce de bronz. Destinul țării urca în amiază, era drumul de la capătul căruia privim azi, de pe pragul jubiliar al celor două decenii. El se arată lung, într-adevăr; nu ca distanță, căci e o vîrstă de tinăr în el, nu ca dimensiune, ca holar sau fragmente de timp, căci e viață și viață din toate și pentru toate generațiile în el, ci ca efect. Pentru că el îmi dă sentimentul unui mers concentrat, de jur împrejur și odată cu țara, în toate direcțiile deodată și prin toate reliefulurile, de la acelea în natură economică și socială și pînă la amplitudinea de conștiință, în om, în natura spiritului și sufletului omenesc. El este drumul permanenței noastre deveniri. Și al permanenței noastre moșteniri. Este mărturia vie, de cea mai înaltă speță, a unității noastre de destin. Ne-am parcurs într-un fel propria identitate și am întărit-o în toate laturile sale, astfel încît mai multe zeci de Români încep astăzi într-una singură, tot așa cum în viața noastră, la tensiunea și angajarea unei construcții fără precedent, încep poate mai multe vieți, durate mai multe și altitudini mai mari.

Sînt cinci mari forumuri care alcătuiesc traiecul și dinamica acestei epoci, între Congresul al IX-lea — cel pe deplin și

definitiv inaugural — și Congresul al XIII-lea se întinde arcul de boltă al tuturor împlinirilor și nădejdiilor noastre, în acest spațiu de viață și timp România a trăit sentimentul unei adevărate renașteri naționale.

Pornim la un drum lung, anunța secretarul general al partidului; lansa, de fapt, o chemare, un îndemn la realism și realitate, într-o viziune și după un scop care i-au rămas caracteristice și au cunoscut transmutări de esență în faptele țării de pe atunci exponențiale și azi mai mult decît definitive. Este acest drum care semnifică un destin solidar și colectiv, un drum care ne-a apropiat și ne-a redat nouă înșine. Acel viitor proiectat acum douăzeci de ani este, în multe și multe privințe, chiar starea de fapt a prezentului. El continuă, se decantează la marile temperaturi ale angajării noastre pe un traiect istoric mereu ascendent, în consens cu propriile noastre cerințe și posibilități.

Substanța tuturor înfăptuirilor economice și sociale reverberază poate cel mai mult în matca și universul specific umane. O dilatare a timpului s-a produs în sens multiplu iar unitatea sa economică sau socială cuprînde azi ritmuri care ne-au plasat din pornire pe o cale meru ascendentă și chiar cu o grabă, am putea spune, cu o propulsie de efort și voință care veneau din chiar imperatiile momentului optim și esențial al dezvoltării. Țara se plasa astfel pe coordonatele muncii și creației, simțînd în cordări din adînc și tensiuni de gîndire care o ridicau la cote de relief industriale, agrare, tehnice și științifice fără precedent. Dar și la acele cote de relief dinlăuntru prin care personalitatea fiecărui din adînc și tensiuni de gîndire care o ridicau la cote de relief industriale, agrare, tehnice și științifice fără precedent. Dar și la acele cote de relief dinlăuntru prin care personalitatea fiecărui din adînc și tensiuni de gîndire care o ridicau la cote de relief industriale, agrare, tehnice și științifice fără precedent. Dar și la acele cote de relief dinlăuntru prin care personalitatea fiecărui din adînc și tensiuni de gîndire care o ridicau la cote de relief industriale, agrare, tehnice și științifice fără precedent.

Pornim la un drum lung, acesta era enunțul, acesta era îndemnul și aceasta era starea, iar drumul acesta a trecut și trece prin fiecare din noi. Ca semn al permanenței deveniri și al permanenței moșteniri.

A.I. Zăinescu

Celui iubit

Totul e să fii rod în anotimpul
Mai mînos ca mana, pururea senin
Și rodind întruna te-nconjoare nimbul
De iubire-al celor care sînt și vin

Totul e să fii inima ce bate
În inima Patriei tale — România
Din zidiri nici una nu-ți vor fi uitate,
Numele-ți nuntit va fi cu veșnicia

Totul e să fii dreaptă înălțare,
Totul e să fii solul păcii-eterne
Ura, dușmănia, picuri de uitare
Pe-ale tale fapte nu se vor așterne.

Ploi de lumină

Priviți-mă, sînt în inima Patriei
Veghetor de rod din zori în noapte
Asemeni grinelor sub ochiul luminii
Lacrimi de aur în țărîna coapte

În jurul meu molcom curge cîmpia
Printre suliți de foc ce-n înalțuri se suie,
Doamne, fă-mă spic de griu să-mi pot
Ciopli din trupul-bob statuia

Să o așez pe-un soclu de florar
Zile și nopți așteptînd la rînd
Ploi de lumină întruna să curgă
Peste inima Patriei de-a pururi bătînd.

Seceriș

Iată, spre nemărginire se înalță
Zborul în amiaza de miere,
În amiaza de lumină
Imense riuri se preling spre inima

Cetății

Riuri de aur pentru cei ce asudă
La rădăcina seminței cînd
Sufletele noastre iau forma acestui
Pămînt, împlinindu-se-n fruct.

Viorel Varga

De țară

Nu știu dacă sînt vrednic
Să-ți port pe buze numele,
Să mă închin la picioarele tale
Cu munții, cu apele,
Cu preacuratele fecioare,
Cu prea-ntristate mumele,
Țara mea,
Muma mea,
Lumina mea...

Așa mă rugam la începuturi
Cînd te vedeam încercată
De toate febrele
Încercînd să te scuturi
Ca o noapte de fluturi
Leșiți din morminte...
Suferințele tale
Le-am adunat în cuvinte,
Rânile tale
Le-am mutat în rânile mele
Pe care timpul
S-a grăbit să le spele...

Nici azi,
Cînd am ars pină-n rădăcini
Pentru tine,
Nu știu de se cuvine
Să-ți port pe buze numele,
Să mă înfășor în răsufierea ta
Ca munții în turmele
Ce curg de milenii,
Ca șesul în spicele cu frunzi de genii,
Țara mea,
Muma mea,
Lumina mea...

În amurg ori în zori,
Cu ochii copiilor
Ce-mi luminează cartea,
Numai tu să-mi măsoari
Dragostea,
Libertatea
Și moartea...

Ion Brad

Acasă

Sintem Acasă
Într-un sat brașovean
Sau într-o vie sibiană
Într-un oraș bănățean
Sau în orice românească poiană

Sintem Acasă
În fiecare grădină frumoasă
În cînt, în port, în piinea de pe masă
— fiindcă aici e Țara Părinților !

Sintem Acasă
Într-o uzină din Satu Mare
În Carpați, în Româna Cimpie
În văile Moldovei sau la mare
În al Olteniei cărbune, în chimie

Sintem Acasă
În știință și-n vorbirea aleasă
În orice meleag cu steag de Românie
— fiindcă aici trăim în Limba Maternă.

Sintem Acasă
Pe drumul strălucind în lumină
Pe mioriticul plai cu zarea senină
În marșul triumfal spre viitor
În vecinătatea străbunilor

Sintem Acasă
În frăția privegheată de un Mare
Contemporan
Veghind înflorirea cu roduri insutite an
de an
— fiindcă trăim în Epoca Ceaușescu.

Hans Liebhardt

(Traducere de IRIMIE STRĂUȚ)

OMAGIU — pictură de Zamfir Dumitrescu

Răspunderea ideii

SÎNT ani și decenii în perindarea vremilor despre care, selectiv, la examenul timpului nu s-a păstrat nimic. După cum sint ani, sint zile în imensa biografie a vremurilor care vin mereu spre prezent cu lumina puternică a faptelor lor și care vor urca astfel în viitor.

Privind, acum, în momentele de legitimă retrospectivă, în oglinda vastă cuprinzătoare a ultimelor două decenii din istoria patriei, prefațate strălucit de Congresul al IX-lea al partidului, avem multe și adinci temeieri de a afirma convingerea că acești ani vor fi înscrisi în memoria timpului ca ani eroici, ca ani în care poporul român și-a afirmat în mod demn vocația constructivă. Portretul României contemporane însumează, prin mărețele realizări ce-i dlmensionează existența, însăși forța sa constructivă și creație liberă a unui popor ce a știut să-și asume programul devenirii sale; program gândit cu cutezanța perspectivei și cu o bună cunoaștere a potențialului de muncă și creație al colectivității naționale.

Poate sintem prea aproape, prea impli-cați acestor ani ca să le putem cuprinde, în toată amploarea lor, măreția izbini-ilor omului stăpîn pe forța sa creatoare, pe aspirația sa către fapte nobile. Dar, și aflat în apropierea unui munte, oricît de aproape ai fi, n-ai cum să-l confunzi cu un deal ori cu o movilă. O statuie imensă a fetei demne, revoluționare este, în fond, timpul acestor două decenii. Două decenii în care ne-am asumat nu numai răspunderea faptei palpabile, a construcției în oțel și beton, ci și răs-

punderea ideii, a afirmării unor zboruri tot mai înalte spiritului creator. Două decenii în care literatura, arta românească și-au aflat tot mai profund originile, tradițiile, rădăcinile ce le-au făcut să străbată cu vigoare și frumusețe veacurile. Două decenii în care literatura, arta românească au aruncat de pe trupul lor — nu doar ca pe niște podoabe false, ci ca pe niște malformații ce le-ar fi încătușat noile deveniri — sechelele dogmatismului, ale schematismului, tot ceea ce se împotriva în fapt caracterului viu, deschis al creației artistice. Două decenii în care arta românească a devenit conștientă tot mai puternic de adevărul că reperele ei sint repere istorice, că nu poate să se dezvolte și să dăinuiească fără conștiința că are rădăcini adinci în istoria poporului, că prin asumarea acesteia își înalță cu demnitate ființa în istoria prezentului și își sprijină în lumina nobilă a viitorului fața gînditoare. În acest timp, literatura, arta noastră contemporană și-au redobîndit specificitatea, dreptul originalității, și-au redefinit personalitatea în lumina spiritului național inconfundabil, a datorii mari față de popor și față de personalitatea umană — acest univers înfinit de trăiri, de sentimente și aspirații. Devenind, într-un cuvînt, artă, literatură pentru cel mult.

Pentru a fi astfel arta, literatura s-au înscris și se înscriu tot mai durabil în orizonturile valorii, fiecare creator dovedind prin opera sa că valoarea nu este posibilă în afara identificării cu istoria, cu viața, cu vocația și năzuințele poporului însuși; că sursa vitalității și viabilității artei se află acolo unde sint iz-

voarele viei ale vieții, ale muncii poporului; că zborul întru eternitate al metaforei nu este posibil fără o profundă încredere în rațiunea artei de a fi de folos umanității, fără ca aceasta să fie traversată de noblețea umanismului noii societăți, a umanismului revoluționar.

TOATE acestea au fost posibile datorită faptului că, acum două decenii, la Congresul al IX-lea al partidului, în fața poporului, au fost deschise primele pagini ale unei cărți politice guvernate de realism și spirit dialectic, de conștiința necesității innoirilor, ca obligatorie condiție a progresului. O carte politică guvernată de conștiința necesității realizării în practică a unor legături organice între partidul conducător și poporul făuritor. Iar în fruntea partidului, printr-un act el însuși de semnificație istorică, partidul, poporul au ales să le fie conducător :

Un Om cu vocația construcției revoluționare.

Un Om cu un exemplar cult pentru tradițiile progresiste.

Un Om cu o pilduitoare încredere în viitorul demn, în destinul luminos al poporului său.

Numele său este așezat cu cinstire în conștiințele țării. Este numele secretarului general al partidului, al președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Omul politic în a cărui acțiune revoluționară, în a cărui operă profund patriotică își află și creația artistică sprijinul ferm în drumul său complex spre valoare și durată.

Nicolae Dragoș

Petre Sălcudeanu

Adevăr și lumină

ERAM pentru prima dată invitat la un forum atît de important. Cum se întimplă cel mai adesea, unele lucruri se prevăd cu mult timp înainte, altele le simți plutind în aer și le aștepti doar confirmarea, ca pe ceva necesar. Eram undeva la balcon, acolo unde ideile sint percepute la o anumită temperatură, unde verbul sună cel mai adesea percutant, mai ales cînd este rostit din inimă și adresat inimii. Participau alături de mine numeroși scriitori, oameni de artă și cultură. Ne uitam din cînd în cînd unii la alții cu acel sentiment responsabil al aflării în istorie, poate chiar la făurirea unui episod important al ei. Nimic nu se naște mai greu decît istoria, nimic nu durează mai mult decît sensurile ei repercutate în viața ta, nimic nu poate fi mai frumos decît senzația implicării profunde în propriul tău destin și în egală măsură în al altora. Eram cu douăzeci de ani mai tînăr, într-o țară încercată din greu de anii începutului, într-o societate cu direcții de continuitate socială și, în același timp, pregătită pentru profunde înnoiri și schimbări de esență. Și eu urmam să fiu martor, cu condelul pregătit să particip la aceste înnoiri.

În sală se aflau reprezentanții partidului, în marea lor majoritate tineri și ei, iar la tribună un om ce aduna în cuvintele sale năzuințele noastre, vrerile făcute sau mărturisite, gîndurile născute din durere sau din bucurii neduse pînă la capăt... Era, de la tribună pînă la ultimul rînd din balcon, viața noastră cu tot ce avea ea să aibă mai de preț, mai convingător și mai omenesc. Știu ce înseamnă entuziasmul de circumstanță și-l pot deosebi cu ușurință de cel adevărat, pornit din fibra adîncă a dragostei de prefaceri, indiferent de eforturile ce ni se cereau pentru înfăptuirea lor materială. Și nimic nu s-a putut face fără eforturi, fără o muncă adescori pe viață și pe moarte, dar numai și numai în numele vieții și pentru izbînda ei.

Ascultam cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încercînd să-mi notez, așa cum se obișnuia, ideile principale, dar ideile principale se aflau în fiecare cuvînt, în fiecare paragraf. Am lăsat creionul la o parte și am lăsat sufletul să adune cu marea lui putere de cuprindere, în acel loc de taină, al fiecăruia, unde omul își imaginează dorințele ca să nu le mai poată apoi uita niciodată. Am făcut oare destul, pornind din acea zi, pentru propriul meu deznădă, pentru celălalt legămint, nespus nimănui, jurat în fața oamenilor din rîndul cărora m-am ridicat, ca să rămîn tot între ei, să nu-i părăsesc niciodată ?

Recitesc acel document inegalabil pentru materializarea căruia am trudit și trudim încă la scară națională și mi se pare că puteam face mai mult, mai adînc și mai convingător... Douăzeci de ani în viața unei țări înseamnă foarte puțin, în viața unui om cu mult mai mult... iar multul sau puținul, atît cît a rămas pentru fiecare, îl vom incorpora, cu multul sau puținul talent, cît îl avem, tot în structura innoitoare a acestei țări în care am văzut lumina și pentru lumina căreia noi, scriitorii, sintem datori, așa cum ne-a cerut-o Congresul al IX-lea al partidului, și de atunci încoace, secretarul general, nu o dată, să spunem adevărul, acel adevăr care naște adevăr și lumină.

INSCRIȚIE PE DRAPEL de Eugen Popa

Forța eroilor cărților noastre

ASCRIE despre oamenii acestui pământ, cu dragoste de artă, cu dragoste de om — cu aceeași dragoste, deci, având părerea că omul nu mai poate fi despărțit de artă — iată o profesiune și nobilă și grea pînă la sacrificiu. Dealtfel, constat — și nu este doar constatarea mea — că în timp ce le scriem, cărțile încearcă, din cînd în cînd, să ne răpună. În această înclăstare ce se naște între scriitor și carte — de obicei învingem noi, scriitorii. Ele, cărțile, înving o singură dată... O carte despre oamenii acestui pământ pretinde să-i dai totul — să-i dai viața. Cărțile vor — și trebuie să trăiască mai mult decît noi. În clipa cînd au prins viață, își trăiesc viața lor, independentă, călătorind prin bibliotecă, prin case de oameni doritori să stea de vorbă cu ele. De mult am această impresie că oamenii se află în permanent dialog cu arta și valoarea, un dialog pasionant, cu acceptări — de pe poziții comune, — și controverse, cu întrebări adesea chinuitoare, poate și cu o întrebare de răspuns. Tot așa, mai cred că oamenii caută viața în artă, vigoarea, îndemnul la bine, la dreptate și demnitate. Oare nu au, în colidul, atîtea prilejuri de a da față cu slăbiciunile, dezorientarea, uneori și cu lipsa de generozitate, și cite alte rele, căci nu ne trecem zilele într-o lume ideală, nu există, nu poate exista o asemenea lume — ci doar cea pe care ne-o construim noi, cu virtuțile, ambițiile, îndrăzneala și — se-nțelege — cu limitele și slăbiciunile noastre. Firesc, omul își caută aliați în lupta pe care trebuie s-o ducă pentru împlinire, pentru a da un sens existenței sale într-o lume amenințată de prea numeroase primejdii, amenințată chiar de distrugere. Cărțile îl pot fi un aliat de nădejde. Cărțile bune, desigur, și, înțeleg, scrise cu măiestrie, cu sacrificiu, cu viață din viață.

Așa îmi explic eu foamea de carte. Convorbim îndelung cu cititorii, ne

ascultăm, ne contrazicem, încercăm a găsi soluții — totul la lumina zilei, fără subterfugii și în acord cu principiile nobile izvorite din gîndirea și simțirea noastră — ce poartă desigur amprenta epocii pe care o străbatem. Omul de azi, chiar antrenat în activități colective, cu mare dorință de a fi util societății, se află în permanentă luptă cu îngrijorarea ce i-o stîrnește această pace asigurată cu inarmări bezmetice, în lupta cu singurătatea — pe care nu vrea s-o accepte, știind că ea înseamnă ieșire din rînd, rămînire pe margine — și, din nou, în această luptă omul are nevoie de cartea de valoare, tovarăș credincios. Ar vrea să se afle pe sine în carte, cel care a fost, este — sau tinde să fie? Ar vrea să-i înțeleagă mai exact pe cei din jur? Epoca? Fără îndoială — ar vrea toate acestea. Îmi vine să cred însă că și în mai mare măsură — el, omul, cititorul — vrea să-l descopere în carte pe autor: pe semenul său care i se adresează. Și cum îi apare autorul? Și ce îi spune el? Ce părere îi comunică despre lume? Abia cînd ne gîndim la toate acestea — la relația cu cititorii, oamenii acestui pământ — începem a ne da seama ce răspundere ne-am asumat optînd pentru o profesiune nobilă și grea pînă la sacrificiu. Am optat — sau am fost aleși de epocă spre a ne exprima și a o exprima? Credința mea este că fiecare epocă își alege cronicarii pe gustul și pe măsura ei. Trăim într-o epocă generoasă, epocă de mari prefaceri sociale și de conștiință. Trebuie să ne dăruim profesiunii, orice ațipire fiind sever sancționată. Avem mari răspunderi. Cît despre satisfacții — numai timpul le poate hotărî. Timpul de dîncolo de noi. Iată de ce, pe cînd le scriem, cărțile încercă, din cînd în cînd, să ne răpună: ele cer să le dăm toată viața noastră spre a o da mai departe — oamenilor acestui pământ.

Nicolae Țic

Cîntec de dragoste la marginea țării

CRED că nu există palmă de pământ în această țară pe care progresul și civilizația, innoirile economice și sociale să nu-și fi pus puternic amprenta, întorcînd-o cu fața la soare, indeosebi în acești douăzeci de ani, pe care-i numim „Epoca Ceaușescu”. Dar poate că niciăieri aceste prefaceri nu sînt mai vizibile și nu ne emoționează mai profund decît pe litoralul românesc; pentru că aici se află poarta cea mai importantă de ieșire a României în lume, pentru că aici țara se privește ochi în ochi cu infinitul albastru al planetei.

Cum arăta litoralul românesc al Mării Negre în urmă cu nu prea mulți ani? Cum arăta cînd nu era încă înălțată salba de stațiuni cu nume siderale — Neptun, Jupiter, Venus, Saturn ș.a. —, cînd modernele puncte balnearo-turistice de azi — Eforie Nord, Techirghiol, Eforie Sud, Mangalia — cunoscute în prezent în toată Europa, semănau cu niște sate mai prizărite, compuse din „vile” cu nume de flori exotice, dar igrasioase?!

Cum arată litoralul românesc al ultimelor două decenii? Cred că îl cunosc toți locuitorii țării.

În anul 1984 el s-a îmbogățit cu o operă grandioasă: Canalul Dunăre-Marea Neagră, clădirea a geniului constructiv românesc, care a scurtat drumul Europei spre mare cu aproape 400 de km. Într-un timp record, Dunărea s-a trezit mai aproape cu 400 km de Marea în care își duce etern apele.

A scrie despre litoralul românesc, despre splendidele sale stațiuni devine, în prezent, un lucru destul de dificil. Pen-

tru că frumusețile, binefacerile, tentațiile și deliciașele litoralului, în oricare anotimp al anului, sînt atît de numeroase, incît este greu a le cuprinde în cuvinte. În sezonul de vară, cu deosebire, el devine un magnet al cărui cîmp radial acționează cu forță puternică asupra întregii țări, asupra întregii Europe, și chiar dincolo de granițele „bătrînului continent”, atrăgîndu-și vizitatorii.

Această însemnare este departe de a avea un caracter publicitar. Mă număr însă printre îndrăgostiții de litoralul românesc (îndrăgostiți tot mai numeroși) și, deși m-am născut și am crescut în celălalt capăt al țării — pe cîmpia bănățeană — întotdeauna marea m-a fascinat și îi port pretutindeni în suflet sunetul profund de orgă celestă. De altfel, prima mea plachetă de versuri, apărută în urmă cu două decenii, era dedicată chiar acestui necuprins de ape și se intitula: **Între mare și cer**. „Cîntec de dragoste la marginea țării” este un poem aflat între copertele acelei cărți, din care reproduc un fragment: „Aici, la marginea țării, / unde zarea e-un incendiu de alabastru, / stînd față-n față cu marea, / mai mult te iubesc, patria mea! / [...] De-aici, plecînd cu vapoarele, / Trepte urcînd pe toate meridianele, / ies-n larg marea ta!”

Măreția țării, măreția României socialiste, intrînd profund în conștiința lumii! Pe zi ce trece, caratul ei se adaugă noi străluciri pe toate continentele!

Dim. Rachici

1965

ÎN acest an, acum două decenii, cînd în viața politică a țării avea loc un mare eveniment, cînd partidul clasei muncitoare își relua vechiul său nume, am scris rîndurile care urmează, intitulate **P.C.R.** :

Așadar, aceste inițiale se întorc iarăși în viața noastră și a țării întregi...

De la începutul săptămîinii le privesc sculptate în lemn pe tribuna Congresului și din timp în timp destinul lor, și deci al nostru, mi se pare de necrezut.

Nu țin minte exact cînd le-am văzut întia oară, dar sînt sigur că erau scrise cu creta, în grabă, pe un zid al orașului, de o mîină înfrigurată al cărei stăpîn știa ce îl așteaptă dacă ar fi prins. Și mulți au fost prinși, și mulți au stat în închisori, și mulți au plătit chiar cu viața faptul de a fi scris cu creta pe zidurile orașului aceste trei litere — maxim protest și maximă speranță a marilor mulțimi asuprite.

Orașul purta pe zidurile lui, pe frontonul caselor, tot felul de inscripții, firme de magazine, de întreprinderi, de societăți anonime, începînd cu „Birt economic” și culminînd cu „Asociația marii finanțe și industrii”. La ore tîrzii de noapte, echipe întregi schimbau afișele multicolore care clamau nume de filme, de pastă de dinți, de localități balneare. Generația mea, în drum spre școală, era întîmpinată de pe toate gardurile și de pe acoperișurile caselor de dinții albi și chipul perfect al unei tinere femei care sfătua orașul, lumea, universul, să fie frumoase printr-o anume cremă de obraz.

Viața orașului era dominată de mii de afișe și de inscripții. Dar pe zidurile lui apăreau uneori trei litere, scrise în grabă, scrise cu creta, de oameni care își riscuau libertatea. Iar acele trei litere, ele singure în torentul de inscripții, puneau la îndoială dreptatea orînduirii de atunci, o contestau și îi prevesteau sfîrșitul.

Acum, prin lupta și sacrificiile atîtor fii ai clasei muncitoare, ele sînt sculptate cu un adînc relief, cu relieful pe care l-au avut întotdeauna în inimi, pe tribuna unui istoric congres, și vor fi scrise pe drapelele roșii sub care poporul român, alături de atîtea mari și eroice popoare, își croiește drumul său propriu, dictat de dinamica Dunării și frumusețea Carpaților, spre comunism.

Geo Bogza

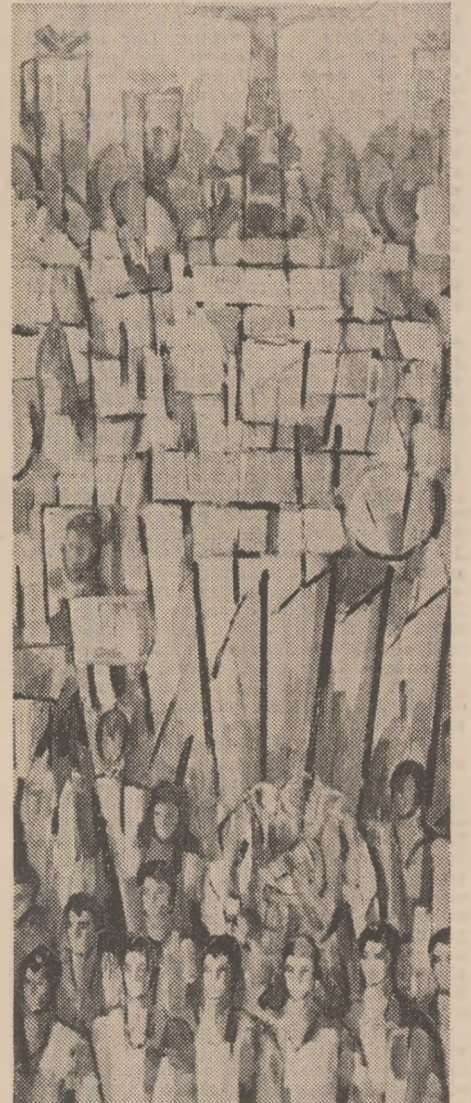
Complexitate și profunzime

UN proces care a căpătat mari complexități și profunzimi prin deschiderile multiple determinate de Congresul al IX-lea al P.C.R., prin dinamica vieții politice a țării, însuflețită de gîndirea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost cel privind legătura dintre literatură și realitate. Încetînd să mai fie considerată simplă „ogîndă” a vieții, „reflex” mecanic al ceea ce se petrece în jurul ei, literatura nouă s-a ridicat la altitudinea factorilor în măsură să interpreteze lumea, să-i „citească” determinantele și să i le influențeze. În ansamblu, procesul a constat în deplasarea de la „ogîndire” la reflexivitate. Cărțile apărute în anii care au trecut din 1965 încoace și-au făcut un punct forte din analiza societății contemporane, din a-și manifesta adeviziunea față de ea nu prin zăgrăvirea „feliilor”, a crimpeiilor, a proceselor încheiate, ci prin aflarea teritoriilor de umanitate adevărată, vie, rezistentă, capabilă să realizeze, în plan etic, moral, prin creații de valoare, o trainică legătură între omul de azi și cel de mîine. Situat în fluxul istoric al noastre literare, tronsonul 1965—1985 are, astfel, o puternică individualitate cu cel puțin trei factori decisivi: pasiunea pentru adevărul societății, respectul față de locul și destinul omului, dorința de participare la îmbunătățirea existenței sale.

Determinată de Congresul al IX-lea al P.C.R., această viziune a literaturii despre ea însăși s-a adîncit în deceniile '65—'85, și istoricul literar de mîine, analizînd cărțile vremii de azi, nu va putea să nu remarce puternicul lor filon social, vocația politică, o estetică de largă anvergură incluzînd, cu originalitate, performanțe ale filosofului, sociologului, istoricului și, firește, dacă se poate spune așa, ale literaturii „pure”. Vibrația la lumea din care facem parte, vibrația la lumea în construcție, vibrația la tot ce se referă la dimensiunile morale și materiale ale acestei lumi! Nu știm cum va arăta literatura anilor ce vin; cursul cu adevărat vijelios al schimbării generațiilor descurajează previziunile rigide. În afara îndoielii este, însă, că, în competiția pentru mijloace proprii de expresie, scriitorul de mîine nu va putea, nu va mai putea exista desprins de imaginea reală a societății, de îndatorirea de a o aduce în sine și a o transmite cinstit și demn. Datele fundamentale ale acestei etici a scrisului literar, în România postbelică, au fost clarificate, făcute operante, în perioada de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Ele intră în zestrea

de atitudine a literaturii față de realitate, în efortul ei de a se implica în revoluție, de a fi între factorii participanți la desfășurarea revoluției în litera și spiritul ei. Aniversînd douăzeci de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., prin bilanțul pe care-l face, literatura noastră de azi își afirmă atașamentul și consecvența față de idealurile și decideratele stabilite la acest memorabil eveniment ca una dintre marile și vitalizatoarele ei permanente.

Platon Pardău

Elena Uță Chelaru: Demonstrație

Fireesc

AM crescut și ne-am format, uman și profesional, în glorioasele decenii ale istoriei românești, inaugurate de cel de-al IX-lea Congres al Partidului.

Ucenicia noastră literară, primele împliniri ale scrisului nostru, în aceste decenii au avut loc. Generoasa deschidere adusă de cel de-al IX-lea Congres în viața țării ne-a oferit nouă, tinerilor care făceam primii pași spre cetățile mirifice ale literaturii, șansa de a ne înscrie devenirea noastră, de la început, în mod fireesc în marele proces revoluționar de transformare și înnoire a societății românești. Împlinirile noastre, maturizarea noastră sînt roadele acestor luminoase decenii de nouă istorie în patria românească.

Sîntem generația pentru care accesul la valori n-a mai constituit aventura strecurării printre interdicții de tot felul. Valorile autentice, cele care modelează sufletul și drumul unui om, au fost integrate fireesc în cursul nou al vieții din patria noastră. Un fireesc pe care dacă acum îl putem trăi și rosti, senin, deschis, fireesc, este pentru că cel de-al IX-lea Congres al Partidului a repus istoria și devenirea poporului nostru în drepturile lor firești, adevărate. Ne-am format și ne împlinim fireesc, pentru că însuși traiectele evoluției contemporane ale patriei noastre socialiste, jalonate cu clarviziune de secretarul general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt cele ale continuității firești, neîntrerupte a istoriei românești.

Dacă ar fi să-mi așez viața sub un cuvînt generic al devenirii mele în aceste două decenii, din anul 1965 cînd treceam în ultima clasă de liceu și pînă în acest an 1985, cînd mi-a apărut prima carte, apoi acest cuvînt ar fi: fireesc. Am crescut, am învățat, ne afirmăm, ne rostim viețile într-un climat al fireșcului, al siguranței și certitudinilor.

Și scrisul nostru este expresia firească a adeziunii noastre depline la realitatea socialistă a patriei. A implicării noastre

în prezentul socialist al patriei. Am ucnicit pe cărțile importante apărute în aceste decenii, am învățat din exemplul tuturor celor ce prin truda și talentul lor scriitoricesc au ctitorit noua literatură a României de astăzi. Literatură în care viața a intrat nu în straiele sărbătorești ale idealismului, ci în hainele muncii, ale efortului constructiv al întregului nostru popor de a înălța România pe noi culmi de civilizație și progres, transformînd nu numai societatea, ci și conștiințele.

Experiența mea într-ale scrisului, posibilitățile afirmării mi s-au întregit și îmbogățit, totodată, în cadrul redacției „Magazin istoric”, revista de cultură istorică apărută ea însăși, în aprilie 1967, în climatul înnoitoarelor deschideri inaugurate de Congresul IX.

Fireesc este și procesul integrării tinărului scriitor în cursul viu, dinamic al literaturii. Încrederea cu care sîntem primiți, generoasa și prietenească atenție cu care sînt receptate cărțile noastre constituie tot așteptările ale deschiderilor aduse de cel de-al IX-lea Congres în cultură.

Nu cunosc ca vreodată cultura română, literatura noastră să-și fi deschis cu atîta generozitate brațele spre tinerii creatori, ca în aceste două decenii. Un semn, în aceasta, al ctitoririi unui nou climat cultural, al unui nou mod, revoluționar, de a privi evoluția și dezvoltarea spiritualității noastre socialiste.

Speranțele cu care sîntem investiți acum își urmează drumul fireesc spre împlinirile autentice. Cheazăse a acestor împliniri e atașamentul nostru la cauza patriei și poporului român, la programul revoluționar al partidului de edificare a României comuniste, program inițiat și trasat de gîndirea revoluționară, patriotică, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.

Ioan Lăcustă

OMAGIU — pictură de Ion Țarlungă

Martori la un prezent al viitorului

MA gîndesc, uneori, că pentru generațiile care vin după noi va trebui inventat un timp pe care ele să-l simtă după chipul și asemănarea lor, să nu-l simtă străin și demodat. Mi-am dorit și îmi doresc un timp viitor lipsit de orice tensiune, care să-mi confere libertatea de a-mi face proiecte. Am aflat într-o zi de o familie, soț și soție, care-și făceau planuri, deocamdată pe 10—15 ani înainte. Ei, și, îmi veți spune, e un lucru fireesc, ni se întimplă și nouă, li se întimplă și altora, nimic senzațional la urma urmei să-ți faci planuri, un deceniu și jumătate nu este o eternitate. Dar oamenii aceia aveau cu cîțiva ani peste 70, dacă-mi amintesc bine, și li se părea fireesc să gîndească în avans, dorindu-și sănătatea pe care o aveau și pacea pe care ne-o dorim cu toții. Trăiseră gospodărește pînă atunci, s-au înțeles în lucruri esențiale într-o viață de om, au crescut mai mulți copii, de două, trei ori mai mulți nepoți, și au constatat că mai au cite ceva de făcut, după o nuntă de argint și alta de aur. Aveau poate simțul viitorului și curiozitatea de a trece în celălalt secol, și de ce nu, la urma urmei.

În acest prezent al viitorului am mai cunoscut alți trei oameni și toți deopotrivă se pregătesc să întîmpine cum se cuvine anii care vin, dorindu-și pe toți într-o pace totală. Unul dintre ei se numește Valentin Căci și este directorul S.M.A.-ului din Tărtășești, Dimbovița. Venită în comună pentru un reportaj, inginerul Căci a vrut să-mi arate mai întîi felul cum trăiesc oamenii din comună și care-și clădesc case frumoase și arătoase pentru sufletul lor. Nu cred că l-a jignit refuzul meu de a vedea în chiar ziua aceea o casă stil Neckerman aparținînd unui gospodar ales aproape la întîmplare, dar casa stătea pe loc, puteam s-o văd și altă dată, eu voiam să văd orzul. După mai multe reportaje prin hale de mașini, tractoare, șantiere, grupuri școlare, îmi doream din tot sufletul să fiu vecina pentru citeva ore a unui lan de orz.

Și-n timp ce alții continuau să facă unelte și scule, mașini și tractoare, sau să-și ducă mai departe gospodăria într-o casă stil Neckerman, noi stăteam deasupra solului la cîțiva metri, cocoțați pe-o mașină de recoltat, vorbeam despre starea de vegetație a orzului din anul trecut, din anul acesta, și din anii care vor veni, în jurul nostru erau lanuri imense de orz, mărginite de-o pădure de plopi sau de șosea. Și orzul devenise dintr-o dată un subiect la fel de interesant ca lansarea unei navete spațiale, ca viețuirea în comun a națiunilor, mari și mici, sau supraviețuirea speciei.

Intr-un alt oraș al țării, Drăgășani, directorul întreprinderii, I.T.I.C., Sabin Diclescu, avea să compare acțiunea, care poartă în spatele său o flăcără pasională, și neproductivitatea, care nu are nimic pasional în ea. Ales să conducă destinele întreprinderii și ale oamenilor săi, el măsura ziua de mîine laolaltă cu

ei, lupta împotriva timpului, conferind în permanență tinerete unor produse pe care le executa, chiar dacă peste oameni trecuse timpul. El continua să pună în condiție de dezvoltare ideea de creație și muncă, ferindu-le de orice act ostil.

Intr-un alt capăt de țară, la Portile de Fier 2, Mihai Taloescu, secretar de partid, considera că a modifica peisajul poetic al Insulei Mari într-unul industrial, ține de un timp viitor pe care cei care lucrează acolo au trebuit să și-l apropie. În pachetul de adevăruri pe care omul acesta ni-l așeza în față, era investit un efort uriaș.

Mi-am amintit de acești oameni acum și l-am așezat laolaltă, gîndindu-mă că ei au ajuns, asemenea altor mii și mii, în pragul profesiei lor nu printr-o fatalitate demografică, ci printr-o superbă vocație. O vocație pe care o transmitem unui număr par sau impar de oameni și cu care învață împreună viitorul, optimizîndu-l la timpul prezent.

Areta Șandru

Ctitorie

S-o ctitorit tot timpul din secundă,
Să fie timpul, veșnic, românesc,
Și fiecare an să stea fireesc,
În a luminii prea înaltă undă.

S-o ctitorit, în ochi, un cosmic soare,
Și-n rădăcini, tot neamu-acesta sfînt,
Să zboare porumbeii pe Pămînt,
Pe ape, nuferi albi, în ochi, să zboare

S-o ctitorit lumina cea mai pură,
Să fie piramide-n noi și-n veac,

Să simt cum în lumină se prefac
Secunde, în noua lor măsură.

De douăzeci de ani, fără-nctare,
Se pune piatră albă peste piatră,
Să fie-n românească noastră vatră,
Nemărginită, clipa călătore.

Și ctitor de embleme, cum n-au fost
Niciind, pe-aici, e-al țării noastre Fiu;
În fiecare zidire, eu îl știu,
Îl știu mereu, zidind al nostru rest.

Ion Văduva-Poenaru

Independența țării

statornic ca înaintea unei bune dreptăți, dritul celui mai slab are tot aceeași putere ca și dritul celui mai tare“.

„Moldovenii — scria Kogălniceanu în 1848 — ...vroiesc asemenea ca și alții să nu le jignească dreptățile ce le au înființate și închezășuite de sute de ani, pre care strămoșii noștri pururea și cu crude jertfe au știut a le păstra și pe care și noi voim a le lăsa întregi strănepoților noștri“.

În 1857, Kogălniceanu declara: „Oricît de prețioase și neapărate sînt reformele dinlăuntru, noi punem mai presus de ele dritul de a ne face singuri legi în pămîntul nostru“.

În 1859, în perioada Unirii, Kogălniceanu rostea în fața Adunării electivă a Țării Românești: „O nație care își are conștiința drepturilor sale trebuie să aibă și curajul de a se apăra, numai atunci ea este respectată“.

Ideea independenței este reluată cu vigoare de către Nicolae Titulescu atunci cînd, între cele două războaie mondiale, a încercat să construiască un sistem de apărare a României.

În 1934, Titulescu formula astfel concepția despre independență: „Vrem să fim prietenii tuturor națiunilor, fără excepție, dar în treburile noastre nu primim ca săpîn decît pe noi înșine“.

În 1935, Titulescu avertiza o lume aflată în pragul unei catastrofe: „Europa trebuie să se obișnuiască a considera creațiile politice ieșite din marele război ca realități în continuă creștere, care nu mai cer nimănui dreptul de a trăi și

care, în orice împrejurare, nu se vor lăsa înăbușite niciodată“.

De-a lungul timpului, s-a consolidat o concepție unitară, chibzuită, echilibrată, ținînd seama de realități și, în primul rînd, de interesele permanente ale poporului român, ale țării.

Concepția este valabilă, în esența ei și pentru România actuală, pentru statul socialist, creație a poporului român după cel de al doilea război mondial.

Îmbogățită cu noile experiențe, în noile condiții în care evoluează societatea umană, concepția Partidului Comunist Român s-a manifestat puternic la cel de al IX-lea Congres. În raportul prezentat atunci, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat cu toată claritatea că „politica internațională a țării noastre are ca temelie trainică, permanentă, principiile suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc“; de aceea, cum se spune în Rezoluția Congresului, România consideră că respectarea acestor principii „este o condiție esențială în vederea dezvoltării colaborării între state, întăririi încrederii între popoare, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta“.

Concepția despre independență a Partidului Comunist Român este un solid pilon al politicii externe a României socialiste și un factor al păcii internaționale.

George Macovescu

Actualitatea romanului: romanul actualității

CITEVA observații preliminare. Nu avem încă sinteze propriu-zise consacrate romanului sau celorlalți genuri și specii din ultimele decenii. Avem bune studii și articole despre un autor ori altul, despre cărți luate în sine și chiar unele încercări de a privi global fenomenele, dar mai mult din unghi empiric, cum ar fi panoramele lui Al. Piru despre poezie, sau monografiile, cum ar fi studiile lui E. Simion din **Scriitorii români de azi**. O sinteză este însă (să mai spun?) altceva decât o panoramă, și decât o monografie. Ea descrie plecând de la o idee, de la un criteriu de clasificare; și, dacă n-are intenția să fie exhaustivă, o are pe aceea de a fi coerentă. Așa sînd lucrurile, a vorbi acum despre romanul ultimilor douăzeci de ani implică, dacă vrem să evităm listele de titluri și de nume (măgulitoare pentru autori și plătitoare pentru cititori), găsirea unei idei generale, în stare să lumineze genul în ansamblul lui, alături sub raport tematic, cit și sub raportul formului narative, al tehnicii literare.

Însemnările care urmează au o pretenție mai modestă și anume aceea de a sugera, de a schița cadrul unei astfel de discuții.

PÎNĂ pe la finele deceniului 5, majoritatea romanelor apărute se aflau de fapt în prelungirea tematică și tehnică a romanelor antebelice. Cam aceiași autori scriau ca și mai înainte. E de ajuns să răstoim **Panorama deceniului literar românesc (1940—1950)** a lui Al. Piru, ca să ne convingem. Nici mai vîrstnicii Ionel Teodorescu în **La porțile nopții** sau Cezar Petrescu în **Tapirul**, nici mai tinerii Mihail Villara în **Frunzele nu mai sînt aceleași** sau Dinu Pillat în **Moartea cotidiană** nu inovază în vreun fel semnificabil, în materia sau în tehnicile românești fixate înaintea războiului. După 1950, schimbările sînt însă evidente, dar calitatea mediocră a romanelor nu ne permite să analizăm mai mult de cinci sau șase dintre ele, de la **Bietul Ioanide** la **Moromeții**. Restul producției românești din deceniul 6 este rebutat după rețetele bine cunoscute ale vremii. Așa că ar fi inutil să încercăm să aflăm elemente utile sintezei, afară de cazul că am dori o sinteză negativă, intitulată, eventual, **Cum nu se scrie un roman**.

Adevărul nostru roman contemporan are, prin urmare, doar vreo douăzeci de ani. Ruperea de dogmatism s-a făcut — în climatul creat de Congresul al IX-lea — prin intermediul și cu ajutorul genurilor scurte. E ușor de constatat că, între 1956 și 1965, nu se tipăresc foarte multe romane. Generația vîrstnică (de pe atunci) ieșise sau se pregătea să iasă din scenă. Generația tinăra debuta cu schiță, nuvelă, povestire. Așa s-a întîmplat cu D. R. Popescu, N. Velca, Fănuș Neagu, Aug. Buzura, C. Toiu și alții în ultima parte a deceniului șase și în prima parte a deceniului șapte. Explicația e relativ simplă. Acești autori încercau să evite, ocolind, clișeele romanului din perioada imediat anterioară. Clișeele care țineau, în esență, de trei lucruri: o prezentare extensivă a realității, o interpretare simplistă a personajului ca tip artistic și un schematicism riguros al conflictelor. Scriind schițe ori nuvele scurte, tinerii autori scăpau, în mod evident, de primul comandament. Nu se putea cere o oglindire extensivă a vieții în trei-patru pagini! La fel și cu al doilea: cum să crezi tipuri complexe-echilibrate (vorba vine!) în genul scurt? Așa s-au născut „schiții”, acei eroi țărani din povestirile tinerilor scriitori de la 1960, care nu numai că nu semănau cu tipurile fixe, catalogate, din nomenclatorul romanului dogmatic, dar exceleau prin trăsături bizare, marginale sau pitorești. După lovitura dată falsei anverguri tematică, această a doua lovitură năruia tipologia confecționată în atelierul (ne)literar ale anilor '50. În fine, cu astfel de eroi, surprinși doar într-o clipă (esențială, dar clipă) a vieții lor, conflictele nu mai puteau fi perfect normate. Lăsate mai libere, se dovedeau și mai autentice. Ceea ce pierdeau din previzibil, câștigau în adevăr. Contradicția însăși era repusă în drepturile ei firești. Schița și nuvela și-au permis, deci, luxul de a se debarasa de principalele clișee care anihilaseră proza vreme de un deceniu. Recitite azi, principalele opere ale genului scurt din jurul lui 1960 fac o clară impresie de prospețime. E ca și cum cineva ar fi deschis larg ferestrele unei camere. Cu umor și cu talent, tinerii prozatori înfățișau instantanee credibile de viață socială. Pe această cale ocolită, ei pregăteau noul roman. Cînd acesta și-a făcut apariția (numai între 1965 și 1971 s-au publicat de cîteva zeci de ori mai multe romane decât în întreaga perioadă scursă de la război), s-a văzut că nu mai semăna cu cel dinainte. O tipologie a genului românesc devine abia din acest moment cu putință.

ROMANELE anilor 1965—1985 pot fi clasificate și descrise în funcție de mai multe criterii. Voi alege două, diferite, dar deopotrivă de importante: un criteriu tematic și un criteriu formal.

Sub raport tematic, anii de care e vorba au pus în circulație o expresie foarte elocventă și anume „romanul actualității”. Niciodată nu s-a discutat la noi despre romane de actualitate înainte de război. Noțiunea s-a ivit prin 1947 sau 1948. Însă ea a fost legată, o vreme, de niște romane care falsificau grosolan realitatea, mai ales pe aceea actuală (la data respectivă). Autorii se vedeau siliți, din motive de securitate a creației lor, să se refugieze în scrieri cu caracter istoric. Epocile mai vechi puteau fi înfățișate cu mai multă onestitate realistă. Așa se explică de ce majoritatea romanelor izbutite artistic din producția deceniului 6 sînt tot mai acelea care și-au cules subiectele dintr-o lume apusă. Nu numai **Nicoară Potcoavă** este un roman istoric, dar, într-un fel, și **Moromeții**, **Groapa**, **Străinul** sau **Bietul Ioanide**. În aceste condiții, noțiunea de roman al actualității își va căpăta doar în deceniul 7 deplinul înțeles. Rămîne întrebarea de ce ca nu a fost folosită niciodată în literatura antebelică. Răspunsul este că înainte nu erau socotite operante criteriile tematice. Acestea nu pot fi desprinse de noua ideologie (nu numai literară), chiar dacă devin relevante doar atunci cînd, regăsindu-și valoarea artistică și noblețea, romanul își arogă deopotrivă și un rol moral-social neavut niciodată înainte.

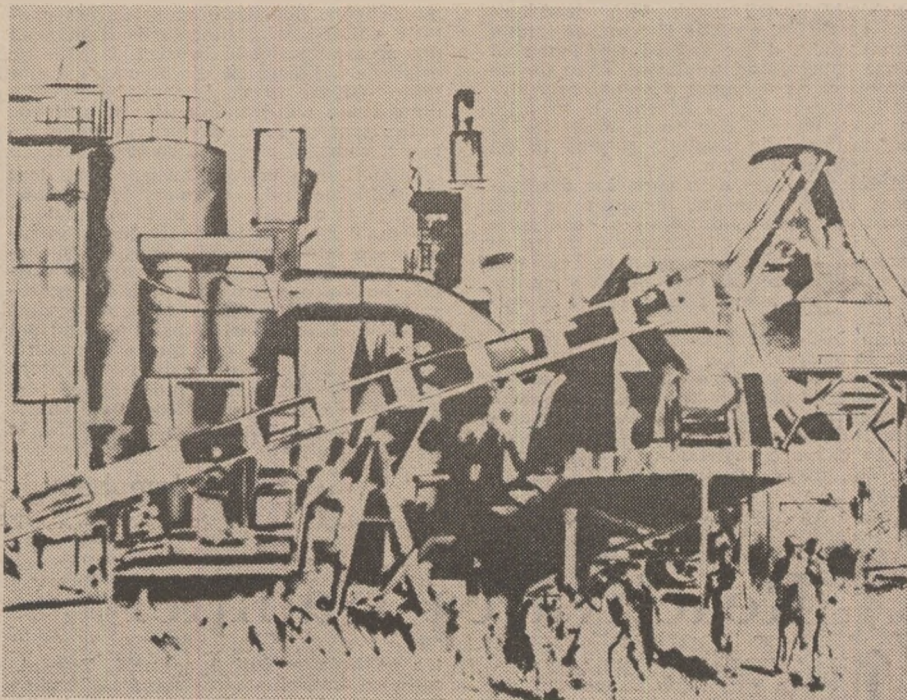
Iar acest rol, romanul începe să-l joace cu adevărat după 1965. El nu mai este acum doar o scriere bună, atractivă sau captivantă, ci și documentul unui timp istoric, al prefacerilor unei lumi, cu profundele ei schimbări de mentalitate. Acest roman-document, capabil să ofere hrană spirituală atît cititorilor de literatură, cit și cititorilor de ziare sau de opere istorice, n-a existat la noi mai devreme de anii '60. Și nu cred că cititorul mediu, interesat de roman românesc, a fost vreodată mai numeros — statistic! — decât în acești douăzeci de ani din urmă. Aceasta, în primul rînd, fiindcă romanul devine o scriere consacrată — în mod deliberat, prioritar și complex, — actualității, și își asumă răspunderi care reveneau, prin tradiție, altor sectoare ale suprastructurii, cum ar fi, mai ales, presa politică, dar și studiile de tot felul, istorice, sociologice, politice. Observația aceasta au făcut-o uneori romancierii înșiși, de exemplu Marin Preda. Oricine vede imediat că există o relație foarte strînsă între conștiința pe care autorul o are despre rolul pe care trebuie să-l joace romanul și felul de roman pe care el îl scrie după **Moromeții**: mă gîndesc la **Risipiitorii**, la **Intrusul**, la **Delirul**, la **Cel mai iubit dintre pămînteni**. După cum, nu e nevoie de multă perspicacitate ca să înțelegem că articolele și interviurile lui Aug. Buzura conțin justificarea împede a problematicei alese de scriitor în romane ca **Fetele tăcerii**, **Vocile nopții** sau **Refugii**.

Actualitatea înseamnă, după 1965, două lucruri oarecum diferite. Cele dintîi romane de actualitate din deceniul 7 își aleg subiecte din deceniul șase, „obsedantul deceniu”, cum l-a numit Marin Preda. Ele repun în discuție aspecte ale realității politico-sociale ale vremii și au un pronunțat caracter critic și chiar demascator. De la al doilea volum al **Moromețiilor** la **Păsările** lui Alexandru Ivasiuc, exemplele sînt prea cunoscute ca să le mai enumer. Acest roman al „obsedantului deceniu” a reprezentat la un moment dat fenomenul cel mai revelator și consistent al romanului nostru de actualitate. Treptat, granițele noțiunii de actualitate au fost dilatate, cum era și normal, mai întîi, spre un trecut ce depășea epoca strict contemporană. Nu iau în discuție, acum și aici, romanul istoric propriu-zis, care cunoaște o mare răspîndire de cîtăva vreme, aproape o modă, și care ar merita un capitol special. Mă gîndesc la romane inspirate dintr-o istorie ceva mai apropiată și în care cititorii au simțit instinctiv rădăcinile actualității. E cazul **Delirului** lui Marin Preda, care a avut un mare succes (fără să fie și o capodoperă), îndeosebi datorită faptului că satisfăcea o legitimă curiozitate (a cititorilor tineri sau a celor fără cunoștințe istorice) referitoare la perioada războiului și a dictaturii antonesciene. Însuși tipul acesta de succes al unei opere literare ar fi fost de neînchipuit altădată. El arată că romanul actual își trage chiar din actualitatea subiectului principalele titluri de glorie. Granițele actualității au fost extinse, în același timp, și spre cotidianul imediat, dacă îl pot numi așa, pînă la coincidența maximă dintre epoca scrierii unor romane și epoca pe care ele o descriu. Și e semnificativ că aproape toți

Artei și literaturii le sînt proprii preocuparea pentru continua înnoire și perfecționare creatoare a mijloacelor de exprimare artistică, diversitatea de stiluri; trebuie înlăturată orice tendință de exclusivism sau rigiditate manifestată în acest domeniu. Esențial este ca fiecare artist, în stilul său propriu, păstrîndu-și individualitatea artistică, să manifeste o înaltă responsabilitate pentru conținutul operei sale, să urmărească ca ea să-și găsească drum larg spre mințea și inima poporului.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul la Congresul al IX-lea al P.C.R.)

Ion Bițan: Șantier

romancierii noștri contemporani parcurg un traseu asemănător: încep prin a înfățișa „obsedantul deceniu” și trec, după aceea, la o problematică de actualitate în sensul acesta, foarte strict, al cuvîntului. Ar trebui să ilustrez cu majoritatea numelor: Alexandru Ivasiuc, D. R. Popescu, C. Toiu, Aug. Buzura, Dumitru Popescu, Bujor Nedelcovici și cîți alții.

ACESTA a fost, sub raport tematic, romanul dominant al deceniilor din urmă. El continuă și astăzi, și probabil și în anii ce vin, să se hrănească din gloria de a reprezenta una din cele mai complexe și fidele oglinzi ale societății românești contemporane. Formal (și se înțelege lesne de ce), acest roman a rămas atașat tehnicilor realiste tradiționale, în ciuda diversității lui, pe care nu i-o putem tăgădui. Sarcinile lui documentare l-au împiedicat să rupă brutal pactul cu tradiția și cu publicul cel mai larg. Dar lucrurile trebuie privite circumstanțiat. Sub aparența continuității, o modificare destul de profundă s-a operat în formula și în procedeele romanului. Romancierii înșiși nu au totdeauna deplina conștiință a acestui fapt, dacă nu cumva opțiunea lor pentru un anume fel de roman este datorată unei strategii publicitare. Am dat și cu alte ocazii exemplul lui Alexandru Ivasiuc, scriitor, în atîtea privințe, foarte lucid, care a debutat cu niște romane mai îndrăznețe artistic decât cele care le-au urmat. Între **Vestibul** și **Apa** e o clară regresivitate pe scara noutății artistice. Putem adăuga și exemplul lui Aug. Buzura, care, în 1970, propunea prin **Absenții** un roman de „ultimă oră”, sub raportul tehnicii, pentru că, în toate cele scrise apoi, să revină la un model mai apropiat de acela tradițional. Aceste „cedări” ale romancierilor pot fi, uneori, imputate criticii, care le-a reproșat noutatea, făcînd dovada unui remarcabil conservatorism. Dar cred că a mai fost ceva, și anume dorința romancierilor de a se adresa unui public cit mai larg. Pentru ceea ce ei voiau să spună în operele lor, criteriul publicului nu era deloc neglijabil. Dar, repet, dacă la suprafață romanul a părut a se menține în spiritul tradiției genului, în adîncime el s-a schimbat destul de radical. **Vinătoarea regală** e un adevărat puzzle, din care cititorul încearcă însă zadarnic să reconstituie o imagine stabilă și definitivă a lumii. Relativismul, pulverizarea, aleatoriul nu intrau în rețeta de fabricație a romanului clasic. **Lumea în două zile** de George Bălăiță conține mai multe procedee noi pe pagină decât, probabil, oricare roman contemporan. Nu voi enumera aceste procedee și nici nu voi alcătui lista completă a înnoirilor de formulă din romanul nostru. Voi sugera doar spectrul larg al acestora. Dacă mi s-ar cere să numesc romanele care au rămas cel mai aproape de modelul tradițional, aș ezita mai mult decât dacă ar trebui să le numesc pe cele care — imperceptibil sau net — s-au distanțat de el. Chiar și această împrejurare e revelatoare. **Racul** și **Zile de nisip** sînt romane-parabolă. Ca și **Lunga**

călătorie a prizonierului de Sorin Titel. Sau **Un om norocos** de Octavian Paler. Sau **Cartea Millionarului** de Ștefan Bănuțescu, însă acesta în manieră parodică. Mircea Ciobanu a scris roman psihologist, metaroman și roman social în: **Martorii** și în **Istorii**. Titlul celui din urmă nu e întîmplător. Istoriile fac istoria și în romanele lui C. Toiu sau Petre Sălcudeanu. Metaromane sînt aproape toate cărțile lui M.H. Simionescu și Costache Olăreanu. Cu totul neraportabile la romanul tradițional sînt romanele ironice ale lui Paul Georgescu. Postrealismul e absolut evident la Nicolae Breban, unul din cei mai puternici romancierii ai acestor decenii. Aș putea continua la nesfîrșit.

Există indicii că acest roman-document, mai tradițional în aparență decât în esență, totuși destul de accesibil și de popular, merită parca a fi citit mai puțin pentru revelațiile lui în ordine artistică decât pentru acelea în ordine socială și morală, va ceda treptat înțietatea altor tipuri și va pierde din importanță. Cel puțin în ochii criticii, deocamdată. Astfel de pronosticuri riscă să fie repede infirmate. Nu stăruim, dar nu pot să nu semnalez unele fapte. Nu vreau nici măcar să spun că nu se vor mai scrie romane ca acestea, pe care, de două decenii, cititorii de toate categoriile și le smulg din mină și care au adus autorilor lor o merită celebrată. Dar romanul, ca și poezia sau teatrul, ascultă de legile lui, într-un chip care desfiere logica simplă a succesului de librărie sau a interesului momentan. Dacă lucrurile n-ar sta așa, am putea fi absolut siguri că romanul nostru nu are nici cel mai mic motiv să renunțe la formula care i-a asigurat puterea și prestigiul. Și totuși! Ceea ce putem observa în proza și în romanele tinerilor este că ei preferă, tot mai evident, documentarul artistic și accesibilității sofisticate. Proza nouă din deceniul în care ne aflăm este intelectuală, tehnicistă, ironică, intertextuală, parodică. Ar fi o eroare să-i negăm realismul, cum am văzut că fac unii comentatori. Nu numai că e realist, dar împinge realismul pînă la fotografierea realității, fără **parti-pris** aparent în selecția și decuparea faptelor investigate. Desigur însă că acest mod de a fi realist șochează deprinderile unor cititori mai puțin avizați. Și nu mai asigură un impact la fel de mare la public ca realismul romanului anterior. Ca să fiu sincer, nu știu cum va arăta noul roman cînd fizionomia lui va fi complet constituită și nici nu cred că ar fi de vreun folos să ne batem capul cu asta. Un lucru e sigur: acest nou roman își va juca și el rolul său istoric. Nu există rațiuni (sau îmi scapă mie) ca romanul anilor '90 să nu mai vrea să joace un astfel de rol. Există însă semne că o va face altfel decât predecesorul lui. Nu ne rămîne decât să așteptăm, plini de încredere în destinul celui mai popular gen literar al secolului.

Nicolae Manolescu

Marile transformări și literatura

NU incapa inoială că istoricii viitorului vor considera, de altfel în linia celor mai multe interpretări și aprecieri de astăzi, că epoca de după 1965, anul Congresului al IX-lea al P.C.R., a însemnat pentru România un timp de mari și de adânci transformări, produse în toate planurile vieții sociale.

Schimbările petrecute, fără precedent prin amploare, direcție și ritm, se impun prin caracterul lor radical și deopotrivă foarte cuprinzător, totalizant, fiind incontestabil că de-a lungul a numai două decenii întreaga țară a devenit, la propriu, de nerecunoscut sub toate aspectele și pretutindeni, din Capitală și pînă în cel mai îndepărtat cătun.

Acest proces este în curs, iar desfășurarea sa, ce urmează neabătut un vast program decurgînd dintr-o concepție globală, definită și infățișată ca atare cu claritate, cunoaște o accelerare continuă. Rezultatele sale sînt evidente în orice domeniu — economic, politic, social și cultural.

Prin însăși condiția lor, literatura, artele în general au o dublă funcționare. Ca parte integrantă a ansamblului social, de altfel tot mai omogen în ultimele două decenii, ca sector de activitate, literatura trăiește plenar metamorfozele ce au loc în întreaga societate; și, totodată, le reflectă, meditează asupra lor, le mărturisesc.

Reactivarea tradiției

IN ANII '50 s-a încercat a se construi o literatură pe un gol de tradiție. Evoluția literară, astfel cum avusese loc pînă atunci, fusese întreruptă în numele unui principiu care, neținînd seama de necesitatea prelucrării, absolutiza ideea de schimbare. Deși se vorbea mult, în epocă, despre legile dialecticii (noul apare în sinul vechiului ca rezultat al unui șir de acumulări etc.), în fapt, cel puțin în sfera politicii culturale, aceste legi nu erau urmate.

A rupe cu trecutul era o deviză aplicată fără nuanțările necesare. Un timp s-a respins aproape tot ce provenea, ca bun spiritual, de la vechea societate. Ceva mai tirziu a început, totuși, să fie căutată o tradiție literară, alta însă decît aceea pe care o ilustrau marile valori din trecut. Mai exact spus, se inventa o tradiție prin atribuirea excesivă de merite unor precursori obscuri (Ion Păun Pincio, Th. D. Neculciță, Paul Bujor ș.a.) dezgropați din uitare și propulsați în același rînd cu Eminescu, Caragiale, Creangă. Iar aceștia erau priviți cu circumspecție, muștrați pentru erori de concepție, corijați la tot pasul, „reconsiderați“.

Climatul de idei instaurat după 1965 — anul Congresului al IX-lea — a oferit posibilitatea reactivării adevăratei tradiții culturale. În scurtă vreme numeroase anomalii au fost îndepărtate și s-a putut trece la readucerea literaturii noas-

Elena Greulesi :
Republica

Apariția și existența unui nou spirit cultural, literar și artistic în urmă cu douăzeci de ani, așezat simbolic sub semnul Congresului al IX-lea, este astfel de netăgăduit și reprezintă expresia pre-valorii factorului politic, a rolului conducerii de către partid, cu alte cuvinte, în viața societății socialiste, așa cum de altminteri o dovedește cu prisosință evoluția culturii și a literaturii românești din această perioadă istorică. Iată de ce o istorie a literaturii din România anilor 1965—1985 are în mod inevitabil o certă dimensiune politică, intrucît mutațiile de ordin general se datorează, în toate laturile, cadrului mai larg socio-politic.

Dimensiunea politică nu este însă doar de ordin general, dimpotrivă, se manifestă și la nivelul cel mai profund al structurilor artistice individuale, intrupîndu-se într-o varietate de soluții și formule a căror sumă impresionantă constituie imaginea reflectată specific a procesului social definitoriu pentru această epocă, ale cărei mari transformări nu pot rămîne fără ecoul convenit în literatură.

Din acest punct de vedere literatura română de astăzi are datorită artistică și morală de a fixa pentru eternitate chipul contemporan al țării, chipul României în „Epoca Ceaușescu“.

Mircea Iorgulescu

tre pe linia evolutivă normală. Treptat, acțiunea emancipatoare dobindește largime și adîncime: se reîntăresc masiv marile clasici și autorii proeminenți dintre cele două războaie, se elaborează studii despre scriitorii și curente, apar monografiile despre Argezei și Blaga, nume interzise în deceniul anterior. La început aceste abordări critice vor fi marcate de unele timorări, de prea apăsător, încă, accent sociologic, dar ele veneau hotărît cu alt spirit, unul cu mult mai propriu, decît cel dinainte, judecării faptului literar.

Conștiința literară românească redobînda astfel, treptat, dimensiunea tradiției autentice, fapt cu urmări dintre cele mai bune în multe direcții. Printre altele, și în aceea a afirmării generației noi de scriitori. Poezia, proza, critica scriitorilor tineri ai momentului 1965 vor recepta benefic reînnoirea contactelor cu Argezei, Blaga, Bacovia, Barbu, cu Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Anton Holban, cu Lovinescu, G. Călinescu, Zarifopol, Pompiliu Constantinescu, și cu încă atîția alți scriitori semnificativi ai epocii anterioare, luați ca repere fecunde ale valorii. În decursul celor douăzeci de ani, prin eforturi neslăbite de reasumare, continuitatea deplină cu tradiția literară națională a fost restabilită.

Celălalt sens al reactivării tradiției a fost în ce privește vocația europeană a literaturii noastre. În toată istoria ei modernă literatura română nu s-a dezvoltat în izolare de contextul spiritual european ci, dimpotrivă, căutînd soluții pentru a fi și rămîne în lăuntru acestuia. Intrată îndeajuns de rapid în consonanță de ritm cu mișcarea artistică europeană, literatura noastră de pînă la al doilea război mondial se sincronizase în întregime. „Tradiționalismul“ însuși, ca orientare literară, era trecut prin filtre moderne, folosea tehnicile noi și răsfrîngea tot o față a sensibilității veacului. Dar cum ne rupseseră de noi înșine, anii '50 ne despărțiseră spiritual și de Europa. După 1965 și în acest plan conexiunile vor fi refăcute. Prin înmulțirea contactelor culturale, prin strategia bine condusă a traducerilor, consecințele izolării din deceniul 6 vor fi în mare parte lichidate. Noii scriitori nu vor sta la distanță de circuitele artistice din afară și lucrul acesta se simte în scrierile lor. Gîndirea critică românească se îmbogățește și ea, în ultimul deceniu mai ales, prin raportarea la noile orientări, dovedind flexibilitate și capacitate asimilatoare.

Literatura română a ultimelor două decenii se sprijină decisiv pe tradiția sa regăsită, o tradiție care este deopotrivă națională și europeană. Din această conjugare fecundă, și azi ca și în trecut, răsar valorile ei de prim ordin.

G. Dimisianu

Ion Irimescu :
Muzica

Scriind despre poezie

CU peste trei decenii în urmă cînd, pasional avid și tare fragil neștiutor, nesigur de mine dar cu sacră credință, prematur și imatur, am debutat, era foarte greu, aproape imposibil, să scrii despre poezie, dacă, firește, voiai să faci ceva care măcar să semene de departe a critică literară așa cum o știam, totuși, din adolescență, de la marii noștri critici. Se enunța tema volumului respectiv, se desfășura eventual firul său epic ori anecdotic (erau la modă, intens recomandate, cu zel cultivate, poemele epice, ample „povestiri“ lirice avînd în centru un eveniment de pomină — dar și versificările mai concise cu poantă edificatoare frumos adusă din condei), citeva citate, un comentariu etic insuflețit, relevarea unor pasaje nerecuse (cenușii, așa se spunea), un final care să indice o perspectivă de viitor. Nu era chip să ieși din schemă și nici nu avea rost, materia însăși a cărții nu îngăduia.

Cum să acoperi spațiul generos rezervat unei cronici de poezie într-o groasă revistă lunară? Fîind considerat neserios, ceva sumar și dat peste cap, un comentariu ce nu izbutea să se extindă la douăzeci-treizeci de pagini. Era chinuitor să citești, și mai chinuitor să compui un rezonabil „studiu“ de atari proporții, atîngînd (pe îndelete) toate gravele probleme la ordinea zilei.

Existau, ca totdeauna, poeți, dar nu prea exista poezie. Nu lipseau, în schimb, volumele de versuri. Se puteau recita cu destul succes, cu înflăcărare nu prea se puteau citi, cum voia Marin Preda, în „intimitatea camerei duminiciale“. Și, încă o dată, nu se pretau ambițiilor „interpretări“ critice. Cu proza era altceva, de altfel apăreau și cărți bune, inspirate desigur din „trecut“.

Cînd, în fine, un poet de forța lui Labiș izbutea să ni se impună nu numai ca figură (figuri erau destule), dar și ca autor, era, din alte motive, aproape cu nepuțință să-i dedici un comentariu omenesc. Critica avea dreptul să-l conteste (cum s-a și întîmplat), sau să-l „justifice“, lăudîndu-l pentru defectele sale, pentru capacitatea de ilustrare a temelor indicate și vivacitatea înscrierii pe cunoscuta orbită, pe neabătuta linie. Am scris despre Primele iubiri o cronică într-un apreciat cotidian. Labiș a comparat manuscrisul cu tipăritura, declarînd cu amară vioieșie

că fusesem „mutilat“. Cuvîntul folosit de Labiș era mai drastic.

Așa că am rămas multă vreme cu o rezervă, cu o rezistență și o lăuntrică neplăcere față de critica poeziei.

De vreo douăzeci de ani încoace, situația s-a schimbat, m-am trezit pur și simplu că am ce spune, am ce scrie despre poezie și îndeosebi despre poezie. Principala explicație este că s-a schimbat situația poeziei. Cînd a apărut Nevoia de cercuri, trebuia să plec în concediu, dar am aminat o zi-două pentru că aveam multe de spus despre această carte, insuflețirea tinerească, dar pe alte coordonate decît în prima tinerețe, îmi revenise.

Poezia însăși începuse să autorizeze acțiunea critică, mai simplu spus să provoace, pornind de la substanțiala sa realitate, un alt text, ceva care să merite a fi scris și chiar (cine ar fi crezut cu cîțiva ani în urmă?) citit. Tot pe atunci mi-am descoperit aptitudini, dar și plăcerea (însoțită bineînțeles de sentimentul dificultății, dar al dificultății plinului) de a scrie despre poezie, una extraordinară de incitantă. Dar nu de aptitudini personale era vorba ci de o sursă interpretativă, de o veritabilă mină de sugestii critice. Apăreau Monolog în Babilon de Al. Philippide, Elegie și Hanibal de Eugen Jebeleanu, se relansau Gellu Naum, Șt. Aug. Doinaș, M. Beniuc re-debuta, A. E. Baconsky, Virgil Teodorescu, Maria Banuș, Nina Cassian, M. Crama, Ion Gheorghe, Florin Mugur, Ion Horea, G. Hagiu, Doina Sălăjan, Al. Andrițoiu, V. Felea, Aurel Rău, Aurel Gurghianu, Gh. Tomozci. Se ivise excepționala generație, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Leonid Dimov, M. Ivănescu, Ileana Mălăncioiu, Marius Robescu, V. Mazilescu, Mircea Ciobanu, Gh. Pituț, Șerban Foartă, N. Prelipceanu, M. Mihalas, Emil Brumaru, Daniel Turcea, Cezar Ivănescu, Constanța Buzca, Dan Laurențiu, Angela Marinescu, Vasile Vlad..., se anunța cu vreo șaptesprezece ani în urmă Mircea Dinescu și odată cu el o nouă generație. Nu stau să cumpănesc liste de autori, dau citeva nume în goana condeiului. Urma foarte interesanta promoție a anilor '80... De care se atașează mari speranțe.

Lucian Raicu

Coloanele unei epoci

O epocă a dat luminii contururi de soare
făcînd spre cer să se-nalțe coloane drepte ca farul
zidirilor din culori de rosturi, de sensuri
ce n-am bănuit vreodată.

Marea soartă lucidă
scîlbitoare ca ochiul drept al luminii ce răsare
a dat destinului cuvintelor cale dreaptă spre inimi
răspîndindu-le prin poeme calde de fiu, de bărbat, de
dascăl,

de făurar al acestui mare rost
al timpului acesta împlinit
și gîndul cu aripi de păsări
își conturează visul spre noi și mari constelații din zare
odihnindu-se apoi în voie
simțînd cum tihna binemeritată a luminii
se poate soarbe încet și fără de oprire.

Marele timp al marilor epoci visează cu noi la un loc
urcînd alături cu pașii vioi spre culmi limpezite
prin eligii de soare cu lumini nepieritoare în timp.

Horvath Dezideriu

■ Critica literară trebuie să trateze cu simț de răspundere creația, să contribuie activ la orientarea ei ideologică și estetică, să-i ajute pe artiști, îndeosebi pe cei mai tineri, să înțeleagă problemele artei, sensul și orientările generale ale culturii socialiste și, totodată, să-și aducă aportul la educarea gustului artistic al iubitorilor de frumos, al marelui public. Criticul își poate îndeplini această menire numai pornind de la o concepție filozofică superioară, înaintată, iar această concepție este în țara noastră concepția comunistă, ideologia marxist-leninistă.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvintarea la întâlnirea cu oamenii de artă și cultură - 10 februarie 1971)

Un nou cititor

SUB ochii noștri, dar nu ca martori neimplicați și nepăsători, s-a petrecut în acești ultimi ani un fenomen de importanță vitală în evoluția culturii românești: o transformare radicală, esențială și structurală a noțiunii și realității de cititor. Sintem tentați în primul rând să privim dimensiunea cantitativă a fenomenului. Și nu cred să comitem nici o eroare procedind astfel, deoarece, în ceea ce privește destăinul cuvintului scris, faptul că o carte își află un număr de cititori limitat la treptele de jos ale expresiei cifrice nu poate fi în nici un caz indiferent creatorului sau editorului. Știm, bineînțeles, că audiența imediată poate să fie și factice, expresia unor gusturi indeolnice, a unor inclinații frivole, a unei curiozități nesănătoase. Toate laolaltă și fiecare în parte explică succesul unor cărți care n-au trecut dincolo de momentul declanșării lui, iar studiarea acelor cărți de istoria literară nu a prezentat nici un interes estetic ci numai unul de natură sociologică, de psihologie a publicului.

Dar oricite corecții am aduce cifrei, oricât nu ne-am lăsa prinși de fetișul numărului, o realitate există: se citește mai mult, infinit mai mult. Dar ceea ce mi se pare cu deosebire semnificativ e faptul că odată cu creșterea numărului s-a modificat și aria de pătrundere a cărții, care nu a rămas la categoriile tradiționale.

Să ne oprim mai întâi asupra celui dintâi fenomen: receptarea literaturii originale s-a realizat în anii cincizeci și, în parte, și în deceniul următor, mai ales pe calea școlii. Categoriile care asigură ponderea lecturii aveau contact cu școala pe treapta ei mai înaltă și apoi rămăneau cititorii ei. Aceasta și pentru faptul că lucrările cele mai izbutite (cu unele excepții) treceau destul de repede în diferitele forme ale bibliografiei școlare: de la programa analitică obligatorie până la lecturile facultative. Nu-i mai puțin adevărat că numeroase au fost și cazurile de literatură mediocră ce au cunoscut același drum, ceea ce a dus la creația unor false notorietăți și a generat o gravă confuzie a valorilor. Dar chiar dacă școala venea mai târziu decât primul șoc, și în orice caz în urma criticii, la permanentizarea succesului, răsfrițarea lui în timp acestei instituții îi revenea. Bineînțeles nu era unicul dar față

de cifra de atunci a răspîndirii, chiar și a cărților care au marcat epoca, partea cea mai însemnată tot școlii îi revenea. Să mai adăugăm faptul că literatura studiată și cea citită a mers mulți ani într-un echilibru stabil și că diferențele într-un sens sau altul nu reprezentau un fenomen ci câteva cazuri.

O primă breșă de grup se produce în momentul apariției generației de tineri prozatori și poeți din anul 1960. Atunci literatura care se citește capătă o autonomie marcată față de cea a școlii, cititorul simțind că un fenomen nou începe să se petreacă în literatura noastră. Din momentul în care proza, poezia și dramaturgia înaintează pe un front larg, continuu, fără eclipse în ani și fără distorsiuni calitative prelungite, literatura română își află cititorul. Pentru că avem un nou cititor în măsura în care avem o nouă literatură. Faptul nu trebuie susținut prin argumente cifrice, ci prin realitatea interesului cu care, într-o progresie neîntreruptă, cititorul a selectat literatura originală în ultimii douăzeci de ani. Și nu numai valorile constituite, valorile consfințite, valorile clasicizate, ci și pe cei tineri, pe debutanți. Timpul de selectare a unui debutant de valoare a fost mult mai scurt, perioada receptării sale publice mult mai redusă, divorțurile între aprecierea criticii și a cititorului nu s-au etalat pe ani întregi. Ele există și acum, bineînțeles, mai ales în cazul poeziei, și m-aș referi la poezia generației între 30-40 de ani care nu și-a găsit încă audiența cuvenită la marele public, ținând seama de calitatea ei intelectuală, de aleasa ei expresie artistică. Deci ponderea literaturii contemporane nu numai cantitativ ci calitativ în actul lecturii mi se pare deosebit de importantă. Ea constituie în perspectiva mea și finalitatea acestei progrese a lecturii: momentul în care publicul devine apt să selecteze valorile noi, să dea un verdict în cunoștință de cauză, să nu rămână doar la ceea ce știa, ci să lărgască necontenit noțiunea de literatură contemporană.

AR fi însă injust și în neconcordanță cu adevărul istoric să spunem că procesul a fost unilateral. Acest public s-a format prin însumarea a trei direcții de lectură: cea legată de literatura universală, de literatura română clasică și de

literatura contemporană. Dacă până în 1965 se făcuseră nu puține eforturi laudabile pentru traducerea clasicii literaturii universale, aria tălmăcirilor din secolul XX, mai ales, era nu numai unilaterală, ci de o mare sărăcie. Ea putea să conducă la o gravă confuzie a valorilor, sporind-o pe cea despre care am vorbit în cazul literaturii originale și creind o optică îngustă, dacă nu chiar extra-artistică, privitoare la relația literatură-societate.

Ceea ce a însemnat literatura universală contemporană tradusă în limba română pentru formarea cititorului de astăzi, pentru acea perspectivă cuprinzătoare a fenomenului artistic nu se poate rezuma aici. Esențial mi se pare că acest flux continuu, până în urmă cu câțiva ani, a însemnat unul din factorii care au dus deoptrivă la elevarea gustului public, care a dovedit o mai largă receptivitate, o mai mare disponibilitate estetică, o ieșire din cadrele tradiționale, o deschidere către formele estetice noi și chiar experimentale. Departate de a constitui un factor de concurență, literatura contemporană originală a beneficiat din pricina faptului că cititorul a avut posibilitatea să cunoască ceea ce s-a scris și se scrie în alte părți. Continuarea acestui proces este, după opinia mea, vitală pentru a păstra și, desigur, a consolida acest echilibru între gustul public și evoluția literaturii contemporane.

Și, în sfârșit, „redescoperirea” literaturii din perioada actuală, atât de bogată calitativ și atât de diversă, a constituit cea-laltă componentă majoră a acestui proces de importanță vitală pentru crearea noului cititor. Mai cult, mai exigent, mai avizat, acest cititor este partenerul fără de care evoluția unei literaturi nu poate fi concepută. El ne-a însoțit în acești douăzeci de ani nu numai cu o fidelitate emoționantă, dar a făcut ca astăzi literatura să devină unul din acei factori colectivi de conștiință, păstrându-și și întărindu-și trăsăturile specifice. Fenomen de o mare elevație și fenomen profund popular — literatura ocupă astăzi un loc de seamă în viața socială românească. Ce trebuie sporit prin conjugarea acestor două forțe: artist și cititor.

Valeriu Râpeanu

O proiecție a lumii noastre

DREPT este ca din tabloul împlinirilor literaturii noastre în ultimii douăzeci de ani să nu lipsească tușa de culoare a anticipației. Pentru că suflul înnoitor al celui de-al IX-lea Congres a înaripat și acest domeniu al creației, determinând apariția a numeroase lucrări care și-au croit drum spre inima cititorilor.

Se știe că tinăra anticipație românească (fac abstracție de realizările notabile dar sporadice dinainte de război) a cunoscut un moment prelungit de căutare a propriei sale identități, minate de paupertatea mijloacelor de expresie artistică. Îngustimea tematică, liniaritatea subiectelor, manibeișmul personajelor, tehnicismul — iată redevabilii adversari cu care am avut de luptat până către mijlocul deceniului al șaselea. Ceea ce nu înseamnă că perioada la care mă refer ar fi fost caracterizată printr-un vid valoric, de vreme ce atunci au apărut primele cărți de anticipație semnate de Mihai Dragomir (cărui Timpul nu i-a îngăduit să recidiveze), Vladimir Colin, Victor Kernbach, Adrian Rogoz, pentru a aminti doar aceste nume. Dar eflorescența s-a produs după 1965, cînd anticipații, asemeni celorlalte genuri și specii beletristice, i s-a deschis un cîmp vast de neîngrădită afirmare, ceea ce i-a îngăduit să-și îndeplinească mai eficient menirea de modelator al conștiințelor.

Cu deosebită pregnanță s-a manifestat, în aceste două decenii, vocația umanistă a anticipației românești. De fapt, umanismul și anticipația sînt noțiuni într-un fel complementare. Nu poate exista o scriere anticipatoare cu adevărat valoroasă care să nu fie pătrunsă de generoasele idei umaniste, după cum umanismul nu poate fi despărțit de încrederea în dănuirea și evoluția pe multiple planuri a societății umane. Dincolo de această zonă de contact situată la nivelul conceptual se află, desigur, o arie largă de modalități concrete.

Printre valorile umaniste înscrise pe steagul anticipației se numără, de pildă, refuzul xenofobiei și rasismului. În registru propriu al genului, acest refuz transpare deseori în atitudinea față de ființele și civilizațiile extraterestre. Spre deosebire de acei autori occidentali care se complac în postura de creatori de monstri pentru a răspunde cerințelor unui public neevoluat, noi credem că idealul nostru estetic este relativ, fiind rodul anumitor condiții particulare. Iată de ce dragostea, prietenia, sentimentul responsabilității față de destinul unor fapte și colectivități nepămîntene sînt mai puternice decît bariera deosebirilor fizice sau de altă natură. Pledoaria pentru umanism se exercită și prin condamnarea explicită sau implicită a concepțiilor și actelor retrograde, a cultului violenței, a misticii războiului și a morții.

Rolul și misiunea anticipației se desprind cu limpezime dintr-un pasaj din Programul Partidului: „Literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimbările viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, să încrețură patriei noastre la fapte mărețe tincherate realizării visului de aur al omenirii — comunismul”. Reiese de aici necesitatea de a înfățișa ziua de mine a patriei și a planetei nu numai prin texte teoretice sau prin memoriile abstracte ale viitorologiei. Evident, în centrul prospectivelor literare se află oamenii aceluși timp ce va să vină, caracterizați printr-o nepotolită sete de cunoaștere și prefacere a naturii, prin obligația liber asumată de a-și consacra capacitatea de creație materială și spirituală semenilor lor, întregii societăți. Și chiar dacă ne depășesc în unele privințe, între ei și noi există o legătură indestructibilă. Pentru că lumea lor este o proiecție a lumii noastre, în care recunoaștem umanismul vibrant, dorința de autodepășire, privirile îndreptate spre viitor — viitorul viitorului nostru...

Ion Hobana

Promoția 70

Tabla de materii

■ PRIN ce impresionează, la o primă și de înălțime vedere, peisajul promoției 70 este numărul mare al „societarilor”: peste 500. Raportat la cel al promoțiilor învecinate, puțin peste 200 promoția 60, aproape 300 promoția 80, numărul acesta dă o indicație prețioasă despre cîlflorescența talentelor literare, dar și despre deschiderea (poate că și multiplicarea) „porților” de acces în „curtea” literaturii în intervalul de afirmare al acestei promoții (aproximativ 1967-1977). Sigur că numărul în sine nu garantează un statut axiologic superior dar nu-i mai puțin adevărat că, teoretic cel puțin, conform legii numerelor mari, șansa axiologică crește în contexte cantitative mai bogate. Cert este că numărul relativ mare de poeți, prozatori, dramaturgi și critici din promoția 70 nu este străin, între altele, de abandonarea inertiilor și a filtrului dogmatic în considerarea din unghi politico-ideologic a literaturii, a artei în genere.

Intrînd în peisaj într-un moment istoric în care multe din domeniile vieții spirituale își regăseau o specificitate cîndva obturată și o tradiție națională cîndva suspendată, promoția 70 s-a cristalizat în funcție de câteva repere pe care normalizarea climatului, abandonarea dogmatismului și regăsirea de sine a literaturii le-au impus și pe care, indiferent de ce avea să se mai întimplă ulterior, membrii promoției, într-o admirabilă majoritate, le-au conservat. Astăzi la maturitatea deplină, scriitorii promoției 70 justifică, prin scrisul lor de până acum, o eventuală încercare de selecție istorico-literară, de stabilire, id est recunoaștere, a valorii lor în contextul restrîns al propriei promoții precum și în contextul larg al literelor contemporane. Pînă cînd cineva se va încumeta la aceste operațiuni (destul de ingrate și nu lipsite de risc) o „tablă de materii”, enunțată fără pretenții de exhaustivitate sau de infailibilitate, ar putea ghida oare-

cum excursul cititorului în spațiul foarte populat al promoției; evident, este o propunere de sumar axiologic impregnă inevitabil de subiectivitatea celui care o face; așadar, care ar fi, ca să zic așa, linia întâi a acestei promoții? Ordinea numerilor ce urmează nu e nici cronologică nici alfabetică și cu atât mai puțin ierarhizantă, e pur și simplu dictată de apariția numelor în memoria momentană a subsemnatului. În poezie: Mircea Ciobanu, Mircea Dinescu, Virgil Mazilescu, Daniel Turcea, Marius Robescu, Nicolae Prelipceanu, Ion Drăgănoiu, Ion Mircea, Adrian Popescu, Dinu Flămînd, Vasile Vlad, Ileana Mălăncioiu, Grete Tartler, Daniela Crăsnaru, Marin Mincu, George Alboiu, Emil Brumaru, Dan Verona, Sorin Mărculescu, Cristian Simionescu, Sergiu Adam, Ioana Ieronim, Doina Uricariu, Miron Cordun, Mircea Florin Sandru, Cezar Ivănescu, Angela Marinescu, Vasile Igna, Horia Bădescu, Șerban Foartă, Gheorghe Azap; în proză: Eugen Uricaru, Gabriela Adameșteanu, Mircea Ciobanu, Mihai Sin, Marius Tupan, Bujor Nedelcovici, Vasile Andru, Norman Manea, Alexandru Vlad, Vasile Sălăjan, Mircea Valer Stanciu, A. D. Munteanu, M. C. Runcanu, Tudor Octavian, Eugen Seceleanu, Virgil Duda, Ma-

ria Luiza Cristescu, Valentin Șerbu, Radu Mares, Constantin Novac, D. Matală, Dana Dumitriu, Mircea Ghițulescu, Mircea Constantinescu, Petre Anghel, Florin Bănescu, I. D. Teodorescu, Paul Eugen Banciu; în dramaturgie: Paul Cornel Chitic, Iosif Naghiu, Tudor Popescu, Mihai Neagu Basarab, Doru Moțoc, Paul Ioachim, Adrian Dohotaru; în critică, eseistică și istorie literară: Ion Vartic, Marian Papahagi, Petru Poantă, Livius Ciocărlie, Eugen Negrici, Al. Călinescu, M. Iorgulescu, D. H. Mazilu, Cornel Ungureanu, Daniel Dimitriu, Dan Culcer, Cornel Moraru, Al. Cisteleanu, Valentin F. Mihăescu, Marin Mincu, Mircea Angheliescu, Liviu Petrescu, Ion Pop, Valentin Tașcu, Alex. Ștefănescu, Magdalena Popescu, Al. Dobrescu, Roxana Sorescu, Șerban Foartă, Aurel Sasu, Mircea Muthu, Florin Manolescu; se înțelege, e aceasta o „tablă de materii” incompletă, comportînd adăugiri, retrageri și regrupări. E, dacă vreți, un esanțion și, în egală măsură, un fragment statistic dintr-un „stop-cadru” al promoției 70, grăitor de la sine despre vitalitatea artistică a acesteia și despre diversitatea liniilor ei de evoluție.

Laurențiu Ulici

„Militantism și creație”

● Cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului și a zilei de 23 August 1944, la Muzeul Literaturii Române s-a deschis expoziția „Militantism și creație”. Sînt expuse comori din

patrimoniul muzeului, care fac dovada eforturilor de desăvîrșire a literaturii prin capodoperele sale cele mai de seamă.

Mărturiile originale, jurnale, memorii, corespondență, reflectă totodată ideea militantismului în

planul artei și a adevărului marilor scriitori la mersul înainte al istoriei poporului nostru.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de Adriana Daia, directoarea muzeului, și Constandina Brezu, organizatoarea expoziției.

Congresul al

La tribuna Congresului al IX-lea al P.C.R.

INTRE marile evenimente care au jalonat și direcționat sensul devenirii istorice a poporului român, la loc de frunte se așază Congresul al IX-lea al partidului, moment cu consecințe cruciale pentru mersul istoric al poporului nostru, pentru procesul de construcție socialistă în România. Prin modul nou, profund creator și revoluționar de abordare a sarcinilor și obiectivelor social-economice ale etapei istorice date, prin larga deschidere spre înnoiri și perfecționări în toate domeniile de activitate, Congresul a inaugurat o perioadă de dinamism fără precedent în dezvoltarea societății românești, de uriaș avânt creator al maselor de oameni ai muncii, al întregului popor român.

Asupra dinamismului și mutațiilor revoluționare multiple produse în perioada de două decenii care a trecut de la Congresul al IX-lea și-au pus puternic amprenta spiritul novator, gândirea cuceritoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, militantul comunist de genială clarviziune, cu înalt prestigiu internațional. De numele secretarului general al partidului nostru sint indisolubil legate originalitatea soluțiilor concrete adoptate în ultimele două decenii pentru rezolvarea problemelor de bază ale organizării și conducerii societății noastre, aplicarea creatoare a socialismului științific, a concepției materialismului dialectic și istoric, a adevărurilor universale-valabile la condițiile din România, aprofundarea fenomenelor și aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluționare a societății românești și a lumii contemporane.

Cu deosebită mândrie, toți cetățenii patriei noastre văd în personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu omul care, încadrându-se de peste o jumătate de veac în mișcarea revoluționară, în lupta clasei muncitoare împotriva exploatării și asuprii, s-a identificat cu aspirațiile celor mulți, a luptat sub stegul glorios al partidului, pentru libertate și dreptate socială, pentru unitatea și independența națională a patriei și a poporului român, pentru ca oamenii muncii din țara noastră să devină stăpâni pe munca și destinul lor, pentru triumful cauzei socialismului și comunismului pe pământul României. Epoca nouă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului — cea mai înfloritoare și mai demnă din întreaga existență a acestor meleaguri — poporul nostru o numește cu legitima mândrie patriotică: EPOCA CEAUȘESCU, după numele alesului său fiu, omul a cărui gândire cuceritoare și activitate clocotitoare au acționat și acționează ca o uriașă pirghie de progres, ca un statornic și neasemuit exemplu și îndemn în slujirea devotată a țării, la efort și pasiune pentru propășirea ei în libertate. În această epocă nouă, înscrisă cu litere de aur în cartea gloriei românești, țara a progresat cel mai mult, a făcut pașii cel mai marcant spre viitorul ei comunist, și-a sporit în ritmuri altădată de neconceput avuția națională, suportul însuși al libertății și independenței,

s-a consolidat necontenit o magistrală cucerire — unitatea de neclintit a poporului în jurul partidului, s-a cimentat mai puternic ca oricând frăția oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Ideile și orientările de o inestimabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și-au găsit o strălucită materializare în istoricele înfăptuiri obținute în toate domeniile construcției socialiste din patria noastră. După Congresul al IX-lea, consolidând, în continuare, construcția socialistă, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au reorientat întreaga activitate spre edificarea, la nivel superior, a societății socialiste spre valorificarea susținută, novatoare, a puterii creatoare a poporului, a condițiilor naturale minunate de care dispune țara noastră, spre afirmarea și mai amplă, liberă și demnă a României socialiste pe plan mondial. Au fost întreprinse însemnate măsuri pentru continuarea, în ritm susținut, a industrializării țării — singura cale de lichidare a subdezvoltării, pe care socialismul a moștenit-o de la vechea orinduire, de consolidare a independenței și suveranității naționale, — pentru creșterea continuă a producției agricole. S-au întreprins măsuri importante pentru afirmarea și mai puternică a învățămîntului, științei, culturii și artei, pentru educarea socialistă a oamenilor muncii.

„Congresul al IX-lea, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, a descătușat energiile creatoare, a înlăturat o serie de șabloane și dogme și a pus în fața partidului nostru sarcina edificării socialismului cu poporul și pentru popor, pornind de la condițiile concrete din România, aplicând principiile materialist-dialectice, ale socialismului științific, adevărurile generale valabile la realitățile României. Și tocmai înlăturarea acestor dogme și șabloane a descătușat energiile poporului nostru și a făcut să avem marile realizări de astăzi, care au ridicat țara pe treptele superioare ale dezvoltării multilaterale în toate domeniile“.

Din perspectiva celor două decenii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres se evidențiază astăzi cu putere originalitatea și realismul soluțiilor adoptate de partidul nostru pentru dezvoltarea și modernizarea economiei, asigurarea eficienței întregii activități, perfecționarea cadrului democratic de participare activă a întregului popor la conducerea vieții social-economice, formarea conștiinței revoluționare a maselor.

Cu legitimă mândrie, întregul nostru popor asociază înfăptuirile acestor ani eroici cu activitatea neobosită și cuceritoare revoluționară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Calitățile sale de revoluționar și patriot înflăcărat, remarcabilele însușiri de militant și conducător politic s-au afirmat cu deosebită putere în aceste două decenii, opera teoretică, activitatea politică dinamică a secretarului general al partidului constituind chezașia sigură a viitorului luminos al patriei, a edificării cu

succes a socialismului și comunismului pe pământul României.

În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, partidul nostru comunist s-a afirmat tot mai puternic ca centru vital al națiunii, și-a perfecționat formele și metodele de activitate. Este meritul incontestabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a fi stimulat neabătut întărirea continuă a legăturii partidului cu masele, de a fi vegheat permanent ca întreaga politică a partidului și statului socialist să izvorască din voința și interesele supreme ale poporului.

CA urmare a aplicării ferme a liniei politice elaborate de Congresul al IX-lea, de congresele ulterioare și conferințele naționale ale partidului, România a obținut mari și importante realizări în dezvoltarea puternică a forțelor de producție, în înfăptuirea consecventă a industrializării, în dezvoltarea celorlalte ramuri economice, ceea ce a asigurat condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, pentru întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității naționale.

Reorganizarea administrativ-teritorială a României a contribuit esențial la creșterea forțelor de producție și repartizarea lor armonioasă pe întreg teritoriul țării, la dezvoltarea în ansamblu a societății socialiste, a favorizat în mod substanțial înfăptuirea, la nivel superior, a obiectivelor construcției socialiste în România.

Creșterea producției materiale a societății noastre socialiste, îndeosebi prin dezvoltarea puternică a industriei, prin aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, perfecționarea neîntre-ruptă a relațiilor de producție și social-politice, a factorilor și metodelor de organizare socialistă a societății, a activității cultural-educative, s-au desfășurat, în mod firesc, concomitent cu accentuarea trăsăturilor noi ale claselor și categoriilor sociale, cu creșterea coeziunii moral-politice a populației României, cu întărirea unității întregului popor, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Clasa muncitoare, exponent al intereselor fundamentale ale întregului popor, a devenit o clasă omogenă, cu o înaltă conștiință socialistă, revoluționară, accentuându-se rolul ei de clasă conducătoare în societatea socialistă românească. A crescut rolul țăranimii, al intelectualității, care au dobândit trăsături noi, de tip socialist, corespunzător etapei de dezvoltare pe care o parcurge țara noastră. Ca întruchipare a relațiilor tot mai strînse între toate categoriile sociale, dintre organizațiile politice, educative, culturale, a gradului înalt de coeziune a întregului popor român, s-a constituit Frontul Democrației și Unității Socialiste, cea mai largă organizație de masă cu rol multiplu în înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Pentru participarea tuturor oa-

menilor muncii la conducerea unităților economico-sociale, a întregii societăți, a fost realizat un cadru organizatoric larg democratic, unic în felul său, prin constituirea la nivel național, a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Național al Agriculturii, iar în unitățile economice sociale s-au înființat consiliile oamenilor muncii, acestea îndeplinind rolul de organe de conducere colectivă; au fost instituționalizate adunările generale ale oamenilor muncii — foruri supreme de conducere ale unităților — investite cu dreptul de a dezbate și a lua hotărâri în toate problemele esențiale ale organizării și conducerii acestora.

IN CELE DOUĂ DECENII care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, România a acumulat valori materiale și a cunoscut transformări în toate structurile societății fără egal în întreaga istorie a patriei.

Tabloul sintetic al mărețelor înfăptuiri ale ultimii 20 de ani exprimă cu claritate constanta dinamismului creșterii economice, țara noastră situându-se pe primele locuri în lume în ce privește ritmul de dezvoltare economică-socială.

În acești ani s-a adâncit procesul de perfecționare a structurii pe ramuri a economiei naționale, sporind ponderea ramurilor agricole, îndeosebi a industriei, în produsul social, venitul național, populația ocupată fondurile fixe. În anul 1978, numărul populației ocupate în industrie a depășit pentru prima dată pe cel din agricultură.

Dezvoltarea și modernizarea producției materiale au impus și au creat în același timp condiții pentru participarea tot mai largă a țării noastre la schimburile economice internaționale, dinamica volumului comerțului exterior devansând pe cea a venitului național de 2,4 ori.

Nivelul actual al potențialului economic al țării noastre poate fi ilustrat sintetic prin dimensiunile avuției naționale acumulate care a crescut în 1985 de 5,5 ori față de 1965. Fondurile fixe — componentă de bază a avuției naționale și puternic factor de producție — vor ajunge la sfârșitul anului 1985 la 2.830 miliarde de lei, față de 503 miliarde lei în 1965. Din totalul fondurilor fixe existente în economia națională, circa 90% a fost pusă în funcțiune în ultimele două decenii, ceea ce ilustrează procesul rapid înnoirii echipamentului tehnic al diferitelor ramuri de producție.

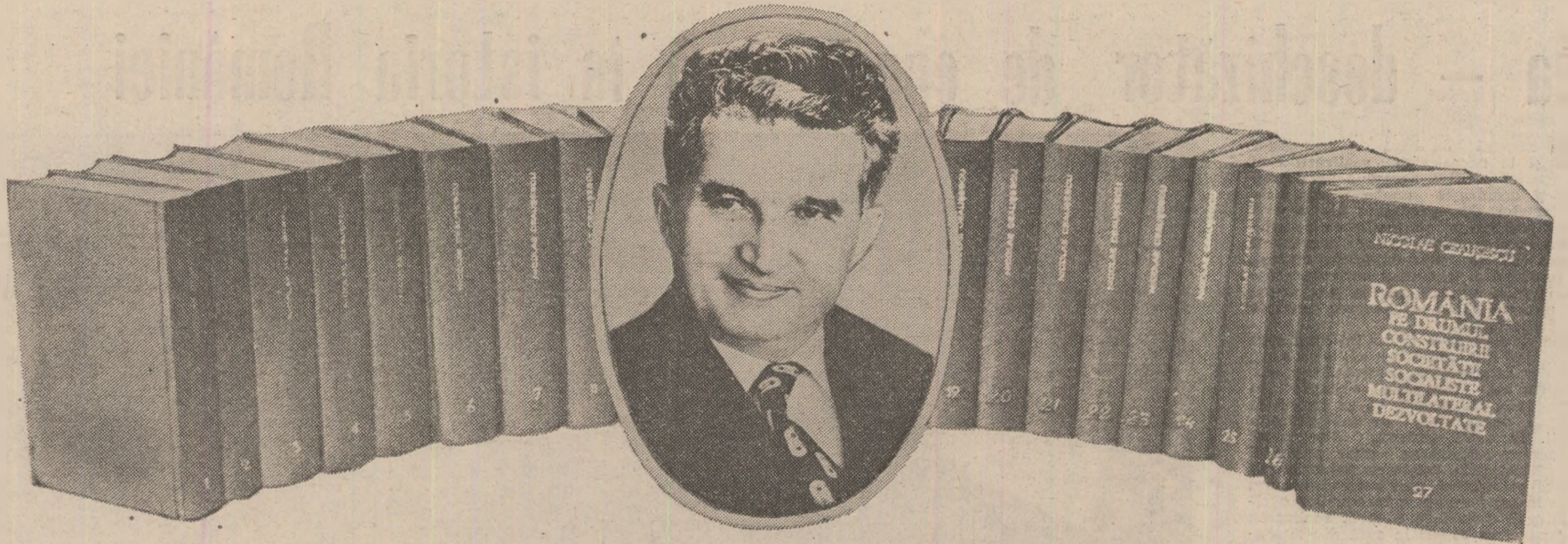
Sporirea venitului național pe locuitor la circa 8.700 de lei în anul 1985 la pe 36.000 de lei în 1965 a făcut posibilă reducerea substanțială a decalajului ce ne desparte țărilor dezvoltate.

Dimensiunile noi, calitativ superioare, nivel tehnic înalt al industriei noastre socialiste, al întregii economii naționale își găsesc o vie și strălucită întruchipare în construcțiile de mari proporții realizate în ultimele două decenii. Dintre ele se detașează primul plan Canalul Dunăre — Marea Neagră — lucrare de covârșitoare însemnătate economică internă și internațională și comparabilă cu puține lucrări similare din lume. Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, planurile industriale din toate județele țării și altele. Aceste grandioase înfăptuiri demonstrează, o dată în plus, justetea politicii partidului nostru comunist, ca și forța creatoare constructivă a poporului român și stăpîn pe soarta sa.

PUNIND la baza făuririi societății socialiste dezvoltarea puternică a forțelor de producție, Partidul Comunist Român a situat, mai ales în ultimii 20 de ani, în centrul politicii sale economice industrializarea țării drept o forță motrice principală a progresului multilateral al României socialiste. Ca urmare a unei asemenea politici promovată cu consecvență și concepută în perspectivă științifică, unitară și de mare perspectivă istorică, industria a devenit încă mulți ani ramura conducătoare a economiei noastre naționale, cu cel mai puternic efort de antrenare asupra întregii dezvoltări economice-sociale, capabilă să rezolve competitiv, de pe pozițiile științei și tehnicii contemporane, cele mai complexe și dificile probleme ale progresului nostru multilateral. Înfiptuirea neabătută a acestei politici constituie, într-adevăr, factorul de prim ordin al progresului economic și social al României. Începând din 1965 s-a accentuat tot mai mult caracterul industriei de ramură conducătoare a economiei românești, contribuția ei la creșterea venitului național ridicându-se de 48,9% în 1965 la peste 60% în prezent. Asemenea, în prezent industria deține 36% din populația ocupată a țării.

Apreciind contribuția industriei la progresul economic și social al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Acumulatele împrejurări ale crizei economice mondiale, putem afirma cu deplin temei politica partidului nostru de creare a industriei puternice, moderne, s-a dovedit se dovedește pe deplin justă. Fără existența unei asemenea industrii nu am putea față problemelor grele actuale din economia internațională... Dacă nu am fi realizat asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată în stare de înapoierce care ar fi afectat construcția socialismului, munca și viața poporului nostru“.

Perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului a plasat agricultura României pe noi coordonate de progres. Orientată pe baza tezelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la a-

CONGRESUL al IX-lea al Partidului Comunist Român din iulie 1965, care în consens cu cerința istoriei a ales în fruntea conducerii Partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și prin hotărârile adoptate a deschis perspectiva înscrierii României pe căile progresului societății socialiste și comuniste, s-a înscris și pentru dezvoltarea științei și, în cadrul acesteia, a științelor istorice, ca un eveniment de răscruce.

Larga deschidere spre înnoiri și perfecționări declanșată de Congresul al IX-lea al Partidului a determinat în toate domeniile de activitate, prin impulsul fără precedent dat dezvoltării întregii vieți economice-sociale, un nou și eficient spirit de muncă, descătușând la o scară nemaiîntilnită toate energiile națiunii, punând puternic în valoare capacitatea de creație a oamenilor de știință, artă și cultură, a maselor largi de oameni ai muncii.

Epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului este dominată decisiv de puternica personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ea poartă pecetea gândirii și acțiunii sale clarvăzătoare, revoluționare, fundamentată pe aplicarea principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific, la condițiile concrete ale țării noastre.

Ideile și orientările secretarului general al partidului, pătrunse de o mare și înflăcărată dragoste de țară și de popor, și-au găsit materializare în înfăptuirile pe care România le-a obținut în cei 20 de ani de cind se află în fruntea partidului și statului nostru tovarășul Nicolae Ceaușescu. O uriașă contribuție revine secretarului general al partidului la dezvoltarea gândirii social-politice creatoare, a științelor istorice, la îmbogățirea tezaurului teoretic al partidului cu noi idei, teze și concluzii desprinse din practica edificării socialiste în România.

Opera istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie o contribuție de o inestimabilă valoare la dezvoltarea științelor social-politice, la îmbogățirea creatoare a gândirii și practicii luptei revoluționare. Lucrările teoretice ale secretarului general al partidului, prin spiritul revoluționar, novator, prin abordarea originală a unei sfere ample de probleme de principială însemnătate, au determinat o cotitură cu profunde semnificații în cercetarea și aplicarea rezultatelor cercetărilor istorice.

În întregă operă teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, istoria constituie o coordonată ce poartă amprenta pasiunii, competenței, cutezanței și crezului său revoluționar.

În concepția Partidului Comunist Român, reflectată în mod pregnant în gândirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, studiul istoriei ocupă un loc major în activitatea ideologică, ea fiind considerată nu numai ca un act de cunoaștere a trecutului omenirii, ci, dincolo de aceasta — și mai ales — ca puternic mijloc de educare politică, de formare și dezvoltare a conștiinței de sine, în spirit patriotic și revoluționar, a maselor.

Subliniind acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „studiind

istoria glorioasă a poporului nostru, luptele și sacrificiile înaintașilor noștri, strădaniile lor în perfecționarea creației materiale și spirituale, învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund, cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului și comunismului“.

Cu prilejul conferirii calității de membru și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut un amplu elogiu istoriei poporului român, arătând: „Avem o istorie minunată, ne putem mandri cu ceea ce au înfăptuit poporul român, înaintașii noștri! Avem datoria să cunoaștem și să clarificăm cât mai bine toate momentele importante din istoria formării și dezvoltării poporului și a națiunii noastre, cu atât mai mult cu cât chiar și astăzi mai sînt unii, peste hotare, care încearcă să pună în discuție, să minimalizeze istoria și lupta poporului nostru. Faptele, realitățile sînt de asemenea natură încît ne permit să respingem orice încercare de a diminua rolul poporului român, al națiunii noastre în dezvoltarea omenirii, a culturii mondiale“.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat istoricilor români să abordeze problemele de istorie de pe pozițiile materialismului dialectic, pornind de la adevărul că istoria omenirii, a popoarelor, din cele mai îndepărtate timpuri, este strîns legată de condițiile de muncă, de viață, de dezvoltare treptată a forțelor de producție. Realitatea arată că în procesul muncii oamenilor s-au constituit în comunități mai mici sau mai mari, că în procesul muncii și al perfecționării mijloacelor de producție, în lupta cu natura ei au învățat să lucreze împreună, să conlucreze și să gîndească la ceea ce trebuie să facă pentru a rezista tuturor vitregiilor, pentru a-și asigura o viață civilizată. Niciodată istoria nu s-a ridicat la adevăratele ei valențe de știință a studierii societății, niciodată momentele fundamentale, definitorii ale devenirii noastre nu au fost evocate, nu au căpătat asemenea dimensiuni, niciodată istoria nu a slujit mai bine ca mijloc de cunoaștere și apropiere între popoare și națiuni ca în perioada ce a trecut din 1965, începînd cu Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd prin gîndirea și opera teoretică a tovarășului

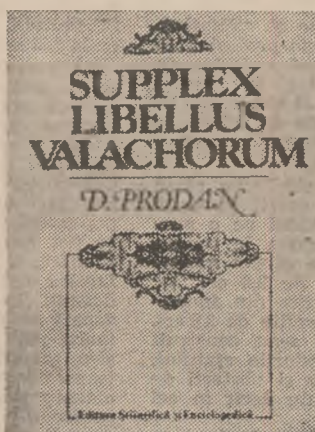
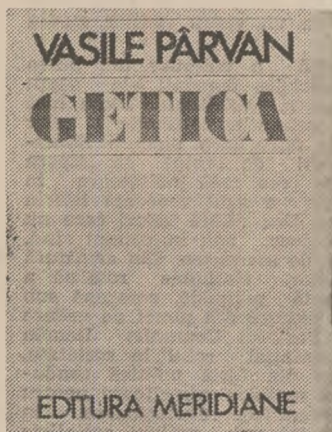
Nicolae Ceaușescu ea a pătruns în patrimoniul național al științei românești. Marile realizări obținute pe baza hotărîrilor Congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea ale Partidului au dinamizat energiile creatoare ale întregii națiuni, au asigurat înaintarea neabătută a cercetării istorice în conformitate cu cerințele etapei pe care o străbate țara noastră, a cerințelor formării omului nou, multilateral dezvoltat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat istoricilor să acționeze în așa fel încît să contribuie la întărirea colaborării și conlucrării între popoare și națiuni, între state, pornind de la principiile noi de relații internaționale care se afirmă astăzi în lume cu tot mai multă putere, ale deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității fiecărei națiuni, neamestecului în treburile interne ale altor popoare, respectului reciproc.

NU există moment de seamă al istoriei naționale din timpuri imemorabile și pînă în prezent asupra căruia secretarul general al partidului să nu-și fi spus cuvîntul realist, cugetat și autorizat. Cu cutezanța gândirii sale științifice, profund revoluționare, asupra evoluției societății omeniești și cu spiritul său creator în pătrunderea celor mai complexe probleme ale devenirii noastre istorice, cu viziunea sa asupra cursului legității istorice, fundamentat pe baza materialismului dialectic, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aplecat asupra istoriei naționale, i-a deslușit permanențele și i-a studiat drepturile, i-a detașat și i-a valorificat marile sensuri, dînd noi dimensiuni relației dialectice de nedespărțit: **trecut-prezent-viitor**. Pornind de la înaltul exemplu al operei teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, al indicațiilor metodologice date cu prilejul sărbătoririi unor momente și evenimente cruciale din istoria unică a patriei — 2050 de ani de la făurirea statului centralizat condus de Burebista, aniversarea Unirii din 1600, a marilor bătălii sociale de la 1784, 1821, 1848, a etapelor principale pentru făurirea statului român unitar: 1859, 1877, 1918, a marilor evenimente din istoria mișcării muncitorești: 1893, 1921, a luptelor împotriva pericolului fascismului și războiului, 23 August 1944, 6 martie 1945, proclamarea Republicii

la 30 decembrie 1947 sau evenimente recente ale istoriei contemporane — istoricii au dat opere valoroase care îmbogățesc patrimoniul științei și culturii noastre. În acești ani au publicat valoroase studii, lucrări: M. Berza, P. Constantinescu-Iași, E. Condurachi, C. Daicoviciu, C. C. Giurescu, Vasile Maciu, Ion Nestor, A. Oștea, Ștefan Pascu, Ion Popescu-Puțuri, D. Pippidi, D. Prodan, Ștefan Ștefănescu, Gheorghe Ștefan. ș.a. Toate marile momente și perioade ale istoriei românilor au înregistrat, în ultimele două decenii, noi reflecții și abordări, care prin încărcătura științifică și prin semnificări corelate îmbogățesc cunoașterea trecutului glorios al poporului nostru.

Din 1965 istoriografia a luat un curs nou, ascendent, rezultatele sale materializîndu-se în numeroase lucrări de valoare. Acest răstimp este marcat de publicarea corpusurilor de izvoare istorice, preocuparea pentru reluarea și valorificarea a tot ce a fost valoros, înaintat în istoriografia din trecut, elaborarea de lucrări și sinteze atît în ediții complete, cît și în studii publicate în revistele de specialitate. Au văzut lumina tiparului repertorii ale cercetărilor arheologice, volume cuprinzînd inscripții descoperite pe teritoriul românesc, izvoare privind istoria României. O mare atenție s-a acordat activității de editare a operelor istoriografice, începînd cu cele mai vechi lucrări. Disponem astăzi de lucrări tipărite în ediții riguroase științifice cum sînt: „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie“, remarcabilă creație a evului mediu românesc; „Letopisețul Țării Moldovei“ de Grigore Ureche, după cum s-au tipărit cronicile datorate lui Miron Costin, Ion Neculce. O mare atenție s-a acordat publicării creației lui Dimitrie Cantemir în ciclul „Opere complete“. Totodată au fost valorificate operele cărturarilor umaniști. Disponem de o ediție de texte din opera marelui umanist transilvănean Nicolaus Olahus, De asemenea, prin ediții remarcabile sînt cunoscute scrierile marilor cărturari reprezentanți ai „Școlii Ardelene“ — Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai.

Au văzut lumina tiparului scrieri ale militanților și cărturarilor epocii moderne. Au fost publicate mai multe vo-

X-lea — deschizător de epocă nouă în istoria României

cultură, ca ramură de bază a economiei românești, și la necesitatea realizării noii revoluții agrare, politica agrară a partidului urmărit și urmărește modernizarea susținută a forțelor de producție ale acestei ramuri, perfecționarea formelor de organizare și conducere, creșterea mai accentuată a randamentelor și productivității muncii, sporirea continuă a producției agricole, creșterea contribuției agriculturii la producerea venitului național și la satisfacerea nevoilor generale ale societății.

Producția de cereale a ajuns, în anul care a trecut, la 23,6 milioane tone, cea mai mare producție din istoria țării, revenind pe un locuitor 1042 kg. Succesele obținute în această perioadă au permis să se treacă la o fază nouă, superioară, de dezvoltare a agriculturii. În acest context, „Programul național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pământului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea rigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combateră eroziunii solului” are o însemnătate excepțională. Elaborat din inițiativa și cu contribuția hotărâtoare a secretarului general al partidului, acest vast program de transformare a naturii, de mare interes național, se înscrie armonios în amplul proces de dezvoltare a unei agriculturi moderne, intensive de înaltă productivitate.

IN concepția partidului, asimilarea succerilor revoluției tehnico-științifice reprezintă un factor determinant pentru îndeplinirea cerințelor obiective ale dezvoltării țării noastre în etapa actuală, pentru creșterea economiei, pentru ridicarea gradului de eficiență al întregii activități sociale. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică au avut și au drept sarcini prioritare marcarea revoluției tehnico-științifice în domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strinsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale.

O contribuție hotărâtoare la organizarea și îndrumarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în introducerea progresului tehnic în toate ramurile economice, la promovarea pe prim plan a rezultatelor cercetării tehnico-științifice românești, a adus și aduce tovarăsa academiciană doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și prestigios savant de largă recunoaștere și înaltă prețuire internațională, prim viceprim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Cercetarea științifică dispune astăzi de o bază tehnico-materială modernă, puternică pentru desfășurarea activității în cele mai bune condiții; în anul 1985, numărul personalului în acest domeniu a ajuns la 248 300 persoane, care își desfășoară activitatea în 215 unități de cercetare și 100 stațiuni de cercetare și producție agricolă.

În perioada 1966—1985, s-au alocat pentru activitatea de cercetare fonduri de investiții de aproape 5 ori mai mari decât în perioada 1965, iar cheltuielile pentru știință și tehnologie înregistrează o creștere de aproape două ori în cincinalul actual față de perioada 1976—1980.

Cercetarea științifică națională asigură în prezent peste 90% din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație. În acest fel, cincenul 1981—1990 devine cu prioritate cincenul științei, tehnicii, calității și eficienței.

Mărețele realizări obținute în dezvoltarea economică-socială a țării noastre își găsesc rădăcinile din principalele izvoare în politica economică a partidului nostru de mobilizare și amplificare a efortului propriu al națiunii, în cadrul căruia un loc central revine reparării judicioase a venitului național pentru fondul de consum și pentru fondul de acumulare. Evidențiind adevărul că progresul economic și gradul de bunăstare și civilizație sunt determinate în măsură hotărâtoare de alocarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „A consuma totul și aproape totul înseamnă a condamna țara la înapoieră, la pierderea independenței și suveranității, afectând, astfel, însuși interesul țării, al poporului. Trebuie să avem în permanență în vedere și să fim pe deplin conștienți că numai asigurând un nivel înalt de acumulare și al reproducției socialiste vom crea și condițiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului”.

Opțiunea strategică fundamentală pentru amplificarea efortului de acumulare a asigurat îndeplinirea în perioada 1966—1985 a unor ample programe de investiții (totalizând peste 3000 miliarde de lei), care au contribuit la dezvoltarea puternică și modernizarea bazelor tehnico-materiale din toate ramurile economiei naționale.

Pe temelia trinitică a ratei înalte a acumulării s-au asigurat progresul accelerat al economiei naționale și ca urmare creșterea ultimii 20 de ani a venitului național de aproape 5 ori, ritmul mediu anual fiind de circa 8%, unul dintre cele mai înalte ritmuri înregistrate pe plan mondial în perioada 1966—1985.

O coordonată de bază a dezvoltării economico-sociale a României o constituie par-

ticiparea tot mai activă la diviziunea internățională a muncii, la circuitul mondial de valori materiale și spirituale. Prodigioasa activitate a secretarului general al partidului nostru, gândirea sa științifică, bazată pe o profundă înțelegere a realității lumii contemporane au transformat relațiile economice externe ale țării noastre într-un factor de creștere economică și, în același timp, într-o cale trainică de colaborare cu toate țările lumii.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, s-a înregistrat un dinamism deosebit, concretizat atât în creșterea volumului schimburilor externe și în diversificarea formelor și metodelor de promovare a lor, cât și în extinderea ariei geografice a acestora. Astfel, în prezent, România întreține relații economice cu peste 150 de state, față de 29 în 1950 și 98 în 1965.

DEZVOLTAREA rapidă a producției materiale în anii socializării, sporirea sistematică a productivității și eficienței muncii sociale au asigurat creșterea venitului național și a avuției naționale. Ca urmare a sporirii continue a venitului național, indicator sintetic deosebit de reprezentativ pentru reflectarea puterii economice a unei țări și a nivelului de trai al populației, precum și ca o consecință a modului judicios de repartizare a valorii nou create de societate pentru acumulare și pentru consum, s-a asigurat o bază tot mai solidă pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al populației.

Pe baza politicii de investiții și de dezvoltare economico-socială, în ultimele două decenii a crescut cu 77% numărul personalului muncitor, numărul locurilor de muncă sporind cu 3,3 milioane față de 1965, în principal în industrie și alte ramuri ne-agricole.

Mutații profunde, cantitative și calitative, au avut loc în structura socio-profesională a resurselor umane. Numărul cadrelor cu studii superioare este astăzi de peste 650 000, respectiv de 2,8 ori mai mare față de 1965; la ingineri creșterea este de 3,9 ori, la cadrele cu pregătire universitar-pedagogică — de 2,8 ori, iar la medici — 1,7 ori.

În ultimele două decenii, retribuiția reală a personalului muncitor a sporit de două ori, veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă obținute din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale au crescut de 2,6 ori, iar veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum pe o familie de 3,8 ori. În perioada de după 1965 s-au construit și dat în folosință din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și obștești de 7 ori mai multe apartamente decât în cei 20 de ani anteriori.

Urbanizarea — proces cu importante con-

secințe pe planul organizării vieții economice și sociale și al nivelului de trai — a cunoscut dimensiuni de o amploare fără precedent. Numărul orașelor a sporit în ultimii 20 de ani de la 183 la 237, iar populația acestora s-a dublat, jumătate din populația țării locuind astăzi în orașe și beneficiind de condiții de viață, civilizație și confort sporite.

Schimbări profunde au intervenit în viața satelor, prin construirea a numeroase locuințe confortabile, edificii social-culturale, comerciale, unități prestatoare de servicii, drumuri, poduri, care au modificat din temelii peisajul arhitectonic, punând în valoare frumusețea melcagurilor românești și asigurând condiții tot mai înfloritoare de viață populației rurale.

În prezent, fiecare al patrulea locuitor al țării este cuprins într-o formă de învățământ, s-a generalizat învățământul obligatoriu de 10 ani, s-au asigurat politehnizarea învățământului liceal și superior și legarea acestuia într-o măsură mai mare cu cercetarea și producția. În perioada 1965—1985, numărul copiilor înscriși în grădinițe a sporit de 2,5 ori, iar al elevilor și studenților de 1,3 ori.

O puternică dezvoltare au cunoscut arta și cultura națională, organizarea și desfășurarea Festivalului național „Cântarea României” generând în acest sens o puternică emulație, antrenând la realizarea actualui de cultură milioane și milioane de oameni.

A fost dezvoltat și modernizat sistemul de ocrotire a sănătății populației, un rol deosebit revenind acțiunilor de prevenire și combatere a cazurilor de îmbolnăvire. În prezent, țara noastră dispune de 46 300 medici de înaltă calificare, iar numărul personalului mediu sanitar reprezintă 132 600 de persoane. Numărul locuitorilor ce revin la un medic a scăzut de la 682 în 1965 la 489 în prezent, iar la un cadru sanitar mediu de la 245 la 173.

Pe scara cifrică a valorilor am putea așeza toate celelalte domenii ale vieții noastre materiale și spirituale. Toate însă vorbesc despre uriașă semnificație a celor două decenii de dezvoltare nouă a României și îndeosebi de faptul că „Epoca Ceaușescu” este cea mai înălțătoare în împliniri din cîte a avut vreodată istoria poporului nostru. Dar există valori care nu se pot exprima doar, sau în primul rînd, în cifre, și care, de asemenea, dau armătură faptică concluziilor. Națiunea română a devenit, în această perioadă, omogenă sub aspect social și unitară din punct de vedere moral-politic. Partidul Comunist Român și-a modificat esențial rolul în societate, transformându-se din forță politică conducătoare a luptei maselor muncitoare pentru prefaceri democratice, revoluționare, în centrul vital al întregii națiuni socialiste

La tribuna Congresului al XIII-lea al P.C.R.

în lupta ei pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

BILANTUL marilor realizări social-economice, politice și culturale ale României socialiste, programele și proiectele de activitate viitoare ale poporului nostru presupun existența unui climat internațional de pace și securitate, crearea condițiilor necesare dezvoltării unor relații de prietenie și colaborare pe multiple planuri cu alte țări și popoare. Iată de ce, România socialistă, țara care în decursul istoriei a cunoscut consecințele nefaste ale dominației străine și ale războaielor pustiitoare, și prețul greu al păstrării și redobîndirii unității și independenței naționale face tot ce depinde de ea pentru a determina o evoluție pozitivă în domeniul vieții internaționale: datorită activității consecvente și active pentru pace, independență națională și colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială — activitate desfășurată intens de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — România se bucură de un înalt prestigiu internațional, are numeroși prieteni pe toate meridianele globului.

La baza raporturilor cu alte state, România așază ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța, considerînd că numai pe baza acestor principii se pot asigura pacea și înțelegerea, colaborarea și concurența pe deplin egală între toate națiunile lumii. Respectarea cu hotărîre a dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale în mod independent, fără nici un amestec din afară, este una din condițiile fundamentale ale asigurării progresului și dezvoltării libere a fiecărei națiuni, a fiecărui popor, asigurării păcii și înțelegerii în lume.

ANIVERSAREA a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului — eveniment politic major, care a deschis o etapă de mari și profunde transformări revoluționare în viața societății noastre, dinamizînd întregul proces al construcției socialiste și conferind politicii interne și externe a României caracteristici noi, superioare — are pentru poporul nostru profunde semnificații istorice. În perspectiva trecerii la o etapă nouă, superioară, a îndeplinirii Programului partidului, această aniversare constituie un strălucit prilej de a afirma încă o dată hotărîrea neșălbătită a întregului partid și întregului popor de a înfăptui exemplar hotărîrile Congresului al XIII-lea, de a face totul pentru triumful cauzei generale a socialismului și comunismului în România, a păcii în lume.

Mircea Mușat

Conturul unei personalități

NU ESTE nimeni convențională afirmăția că imaginea caracteristică a dramaturgiei noastre contemporane coincide imaginii dramaturgiei create în ultimele două decenii. Lucrările importante și reprezentative ale literaturii dramatice românești, scrise în acești douăzeci de ani, fie că aparțin unor scriitori din generațiile mai vechi, fie că aparțin celor din generația anilor șaiszeci, dau, la un loc, tabloul unei dramaturgii care, descinzând temeinic din cele mai solide tradiții ale teatrului național și universal, și-a format o personalitate puternică, originală, năzând să se constituie într-o nouă tradiție în istoria scrisului dramatic. Odată înfrântă și ridiculizată rigorile anestetică ale unui tipic dedus din media statistică, dramaturgia a căpătat acces la esențele realității, ocolind ilustrativismul abstract, constrângerea schematică. A nu minți a devenit o normă etică, a nu respecta șabloanele a devenit o normă estetică.

În acești douăzeci de ani s-a schimbat optica asupra a ceea ce înseamnă conflictul dramatic și personajul dramatic. Conflictul nu mai este o confruntare a unor termeni istorici categorici, ci a unor termeni morali, într-un context social dinamic. Personajul dramatic este acum nu crou sau victimă a împrejurărilor istorice, și nici siluetă ștersă oscilând între două soluții productive, ci organism viu, natură filosofică, bintuită de idei și dileme existențiale, de pasiuni omenești și nu frământată de ecuații matematice. Criteriul tematic a cedat locul criteriului problematic, așa cum este firesc, intrucit nu temele, ci problema-tica poate să dea sens și valoare conflictului dramatic. Iar problematica dramaturgiei românești contemporane a escaladat vechile frontiere provinciale ce mărgineau un teritoriu modest, aspirând azi spre coordonate universale.

Un alt câștig al dramaturgiei ultimelor două decenii este o diversificare stilistică nemaîntinută, o veritabilă explozie de modalități creative. Se înțelege că acolo unde încap mai multe stiluri încap și mai multe personalități creatoare, bogăția unei dramaturgii măsurându-se nu atât prin numărul de piese cit prin personalitatea, prin originalitatea lor.

Fără nici un accent emfatic și fără înfatșare, se poate afirma că, prin cele mai bune opere create în cele două decenii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, dramaturgia românească s-a înscris în circuitul de valori al teatrului european și, chiar dacă nu s-a impus încă în lume așa cum merită, din motive lingvistice sau organizatorice, ca poate sta oricând alături de cele mai bune scrieri dramatice contemporane.

Poate că nu s-a făcut totul pentru valorificarea dramaturgiei noastre pe scenele teatrelor din țară și de peste hotare, dar important este că ea există și poate sta mărturie unui moment de înflorire fără precedent.

Dumitru Solomon

Matca de Marin Sorescu pe scena Teatrului din Brașov

Pe scenă în acești 20 de ani...

DE FAPT eu nu am numai 20 de ani de teatru. Peste câteva luni voi implini 50 de nobilă existență și ar trebui să mă simt bătrîn; dar nu mă simt. Prietenii „binevoitori“ șoptesc că sint un regizor terminat. Pentru cîțiva sint un punct de referință. În America, unde există mania statisticilor, m-am găsit în trei enciclopedii. Tînăra generație nu mă cunoaște. Deci este foarte bine; am de ce să scriu acest articol. Să scriu în el ce au fost pentru mine ultimii 20 de ani.

Voi începe cu o paranteză. Prima parte a carierei mele a stat sub semnul entuziasmului întâmplător și inconștient. Puneam în scenă orice piesă — fericit că pun în scenă. Alții și nimic mai mult. Spectacolele mele din acea perioadă, bune sau rele, erau amestecate ca stil, literatură și imagine plastică. La un moment dat însă am început să înțeleg rolul social al teatrului și să-mi organizez un program. Acel moment l-am marcat scriind articolul „Pentru un teatru politic“. Deși nu citisem, sau poate nici nu fusese scrisă, cartea lui Brook Spafiu **gol**, acest spațiu devinise obsesia mea. O continuă concentrare asupra ideilor era principala mea obiectiv ideologic — deci și estetic. Nu putem despărți ideologicul de estetic și sper să nu greșesc. Și cînd am început să lucrez în străinătate — și am lucrat în mari capitale, la teatre importante —, cînd am realizat că atît cît din teatru cit și presa remarcă „spiritul unei școli românești de regie“, eram mulțumit că ideile de mai sus au valoare internațională. Școala românească de regie nu are nici un secret, ea se bazează pe educația pe care noi regizorii am primit-o și care ne-a făcut să legăm esteticul de ideologic.

Dar să revenim la cronologia celor 20 de ani de teatru.

Ea începe cu plecarea mea de la Teatrul „Barbu Delavrancea“ la Teatrul „Giulești“. Montez spectacolul unul debutant. Nelu Ionescu; debutantul so va dovedi un dramaturg. La rîndul meu, debutez la Televiziune montînd **Neînțelegerea** de Albert Camus și am revelația unei extraordinare actrițe care fusese ținută în umbră: Eliza Petreșcu. Doși proaspăt angajat la Teatrul Giulești, lucrez puțin la „casa mea cea nouă“, pentru că Giuleștiul este în reparație. Profit de aceasta și muncesc ca activist voluntar la U.T.C. Trăiesc o perioadă de entuziasm, făcînd planuri alături de alții, mult mai tineri ca mine, și care făceau și ei multe planuri; reușisem să realizăm printre altele primul club studențesc și primul teatru studențesc din țară: Student Clubul și Teatrul Podul. Sint răsplătit pentru munca mea făcînd parte din prima delegație de tineret care vizitează Japonia. Primul meu contact cu teatrul No și Kabuki — întîlnire esențială care mă ajută să-l înțeleg și să-l îndrăgesc pe Antonin Artaud cu celebrul „Teatrul și dublul său“. Întîmplător, citesc un volum de teatru al unui autor total necunoscut mie: Michel de Ghelderode și descopăr un mare uitat. Montez la Teatrul „Nottara“ două din piesele lui, **Cristofor Columb** și **Escorial**, cu Ștefan Radof și Ștefan Iordache. Întîlnirea mea cu Iordache și Radof pe aceste texte este importantă și hotărîm să continuăm colaborarea, care se va realiza peste cîțiva ani, cînd, susținuți de Horia Lovinescu și Alexandru Pălcologu, vom pune în scenă **Hamlet**.

Venit nu întâmplător la București, Robert Abirached, critic și selecționer al Festivalului de la Nancy, vede spectacolul Ghelderode de la „Nottara“ și ne invită la festival. Paris, Belgrad, Copenhaga, Holslebro (unde ne împrietenim cu Eugenio Barba) sint doar cîteva etape ale unui lung turneu Ghelderode în viziune românească (peste cîteva ani aveam să devin membru fondator al societății internaționale „Michel Ghelderode“). În decembrie '68 se redeschide sala Teatrului Giulești, complet renovată și modernizată, fiind în acel moment cea mai modernă sală bucureșteană. Montez spectacolul inaugural **Mesterul Manole** de Lucian Blaga, autor revenit după o lungă și inutilă absență pe scenele noastre. Tot cam în același timp vîd pentru prima oară Parisul și am norocul să-l cunosc pe Salvador Dali, J.L. Barault, Laurent Terzieff și să-l revîd pe Agalide. Fiind invitat oficial, am un ghid individual. Cînd vizitez Versailles-ul, îi cer să-mi arate bucătăriile și culisele palatului. Ghidul este revoltat dar îl liniștesc, explicîndu-i că, influențat de Stanislavski, voi monta la Giulești **Nunta lui Figaro**. La scurt timp, Teatrul Giulești reține piesa unui tînăr debutant timid dar de o exigență exemplară: **Absența** de Iosif Naghiu. Am bucuria să cunosc un dramaturg solid și să lucrez cu G. Ionescu-Gion. La scurt interval, plec la Praga unde montez primul meu spectacol în străinătate: **D'ale carnavalului** la Teatrul Municipal din Praga. În ianuarie, se organizează primul turneu al Teatrului Giulești peste hotare. În Danemarca. La Teatrul Regal din Copenhaga. „Limba lui Blaga și Beaumarchais sună ca la ei acasă. Românii au invins bariera limbii“ — scriu ziarele. (Avusesem inspirată idee de a refuza traducerea simultană la cască.) După terminarea turneului rămîn în Danemarca încă două luni. Montez un nou Ghelderode — **Magie roșie** — la Copenhaga. Aflu totodată ce înseamnă să lucrezi „la patron“. În sfîrșit, montez **Măsură pentru măsură** de Shakespeare la Giulești. Primul meu Shakespeare! Voi rămîne credincios marelui autor și îl voi monta în România dar și în Olanda, Belgia și Israel (într-o perioadă de 10 ani am realizat 10 montări Shakespeare). Tot în același an pun în scenă **Escu** a lui Tudor Mușatescu, singura comedie pe care am montat-o în ultimii 15 ani. Decorurile sint semnate de Liviu Ciulei. Inegalabile ore de lucru alături de un cărturar al scenei. L-am reîntîlnit acum cîteva luni la Minneapolis, unde, cu legitimă mîndrie, am văzut cel mai bun teatru de repertoriu al Americii. În 1974, premiora lui **Hamlet** cu Ștefan Iordache în rolul titular. La scurt timp după premieră, spectacolul este confruntat cu publicul și criticii din Köln, Paris, Lisabona, Atena și Salonic. În Grecia am bucuria s-o cunosc pe Melina Mercouri de curînd revenită din exil. Melina, entuziasmată de jocul lui Iordache, vrea să-l cunoască dar el se ascunde într-un dulap al cabinetului. Pe vremea aceea era timid și cîtoadată roșea. Lui Marin Sorescu îi datorez bucuria de a fi montat **Matca** și de a lucra din nou cu Leopoldina Bălănuță. Un an mai tîrziu **Matca** reprezenta România la Teatrul Naționaliilor, exact în aceleași zile cînd **Hamlet** făcea „săli pline“ la Paris și Lisabona. Această coincidență fericită, rară în cariera unui regizor, m-a zăpăcit și am suportat cu greu succesul. Mult prea sigur de mine.

Petru Rareș de Horia Lovinescu la T.V.

Încep să lipsesc tot mai mult de la teatrul meu și să fac spectacole „între două avioane“. Reușesc astfel să obțin cea mai solidă cădere a carierei mele. **Oedip de Sofocle**. În 1980 sint profesor asociat al Catedrei de regie la Institutul de Teatru. Perioadă neinteresantă, cu o singură satisfacție: de a-l fi avut ca student pe colegul meu Alexandru Daric. În 1992 montez **Amadeus**, apoi, în '83, debutez la Opera din Cluj cu **Falstaff** de Verdi. Moment important în cariera mea, deoarece mă împrietenesc cu Cristian Mandeal, Cornel Țăranu și Augustin Buzura. În același an pun în scenă, în Israel, **Lear de E. Bond** și **Hamlet** la Teatrul Național. Acum repet **Bărbierul din Sevilla** la Teatrul Giulești.

Rîndurile de mai sus, privite ca simplă enumerare, pot să pară normale, adică „ce simplu a fost“. Și totuși nu a fost simplu. Nu am realizat nimic ușor. Celo de mai sus sint mii de ore de studiu, mii de ore de repetiții, sute de nopți nedormite, sute de întrebări fără răspuns. Dar ce perioadă pasionantă. De ce scriu aceste lucruri atît de banale pentru noi, cei de dinăuntru meseriei noastre? Este bine să reamintim că momentul **acela** de bucurie pe care-l oferă un actor publicului, că plutirea grațioasă și lejeră a unei dansatoare, ușurînd versificației lui Socrates, de pildă, se obțin prin muncă, muncă, muncă, și... talent dacă se poate.

Dacă am realizat ceea ce am realizat, împreună cu atîția alții, în atîtea locuri, în fabrici, pe ogoare sau în artă, este datorită faptului că a existat Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, și că în fruntea statului avem un om, care a creat cele mai favorabile circumstanțe pentru munca artistică, pentru creșterea liberă a talentelor și înflorirea lor nestîngerită.

Pot să mă declar mulțumit de felul cum am slujit cu arta în acești 20 de ani ai mei de teatru? Nu. Puteam să dau mai mult și, desigur, mult mai bine. Ceea ce rămîne de demonstrat. Ca în matematică.

Dinu Cernescu

Gustul mierii

IN copilărie, la primul contact cu buchiile țipărite, cetînd **Harap-Alb** într-o revistă folleton, „Lumea copiilor“, am avut prima dată sentimentul... gustativ al celor scrise. Basmul avea gust de vanilie și zahăr candel, de roșcove și mandarine, era, ce să mai spun, un pom de iarnă, peste care, chiar și în vară, cădeau ninsori teodoriene. Acest sentiment m-a urmărit toată viața și aveam speranța, poate și iluzia, că la întîlnirile cu copiii orfani din căminele Apărării Patriotice din anii de după 1944, poveștile noastre naive pot avea măcar gustul unei ciorbe de cartofi.

Au trecut ani și iarăși ani. De zeci, de sute, de mii de ori poveștile s-au transformat în piese. Le pot „ceți“ în sală și dragii și micii noștri, încă analfabeți, preșcolari. Teatrul, și aici se află marea sa bucurie, și totodată marea său mister, încifrarea încă secretă în suflurile celor ce cresc. Fără incursiuni în istoria literaturii, profitînd de faptul că în coloanele acestei reviste se releva faptul că prima piesă în limba română, acum peste 150 de ani, era una scrisă pentru păpuși, că în Transilvania tot pe atunci școlarii jucau prima piesă în grai românesc, capăt orgoliului faptului că teatrul, copilăria, adolescența, tineretea fac corp comun. Oricine cercetează articolele, însemnările, referatele unor scriitori ca V. I. Popa, Camil Petrescu, G. M. Zamfirescu, vor constata că ei au militat pentru necesitatea ființării unor teatre dedicate repertorial și organizatoric tinerii generații. Au făcut-o teoretic și

practic: Camil Petrescu scriînd la sfîrșitul vieții **Papuciada**, V.I. Popa — **Păpușa cu piciorul rupt** și G.M. Zamfirescu, **Sfîrlă**. Pe ultimele două am avut cîntea și plăcerea de a le fi introdus în repertoriul teatrului „Ion Creangă“.

Da, Alecsandri egala catedra cu scena ca finalitate educativă și a făcut ca întreaga sa operă să fie acest argument.

Privînd retrospectiv ultimele noastre două decenii e limpede faptul că teatrul tinerii generații se prezintă într-un tot uniform, omogen, cu o structură substanțială în care cantitatea e ca urmare a calității. Toate genurile și-au deschis aripile, de la teatrul celor mai mici, cu Creangă și Ispirescu, la teatrul elevilor și al școlariilor mari — în cele mai variate forme, epos eroic și legendă, poveste, și mai ales piese ale timpului nostru, încercări demne de semnalat ale înfrunțării fratelui nostru mai mic; pină și opera, considerată greu accesibilă copiilor, a cucerit forme încîntătoare și, firesc — aplaudate.

Peste 20 de teatre specializate și-au consolidat în aceste decenii drumuri proprii, originale, specific românești și totodată aplaudate pe toate meridianele lumii, unde suflul copilului român, de astăzi, duce copiii de pretutîndeni o mare vibrație, dorința de lumină și Pace. Am fost martorul multora din aceste întîlniri și chiar aproape de gheturile Groenlandei, cu Teatrul Tîndărică, m-am întîlnit la același grad de căldură spirituală cu micii spectatori.

Festivaluri, concursuri, întîlniri internaționale, lauri (unul, al Teatrului Tîndărică, se numește chiar „Erasmus“), o dramaturgie în curs de formare, colective care rîvnesc și năzuiesc, care se nasc, altele se ridică, cum va fi superba clădire a Teatrului Tineretului din Iași, lată — desi vreau să evit cuvîntul — un bilanț. Fără îndoială că în căutările noastre capitolul neîmplinirilor nu e deloc epuizat. Dar ambiția realizatorilor săi modesti (uncori ca ființe, alteori fiindcă sint astfel tratați și de critică) va dovedi că existînd coordonatele unei deschideri de mare amploare, rezultatele nu vor întîrzia.

Aș vrea să împărtășesc încă o mare bucurie. În ultimii 20 de ani am fost statornic membru în juriile Festivalului „Cîntarea Românicilor“. M-am întîlnit, deci, cu zeci și zeci de echipe de entuziaști talentați. Cei mai mulți, tineri. Foarte multe slujitoare ale învățămîntului, care descoperiseră o cale accesibilă spre inima celor mici prin teatru — „utile et dulce“ — așa cum spunea dulcele bard de la Mircești — de la catedră la scenă e doar un pas. Mic. Am învățat aceasta cu toții și nu în cele din urmă membrii juriului. Pentru „Făt Frumosul zilelor noastre“ (definit astfel în documentele de partid) bat numărate inimi.

Gustul bucatelor din cuvînte, de care pomeneam, e gustul, azi, al mierii pe care îl lasă îmbrățișarea copiilor.

Alecu Popovici

ale istoriografiei românești

lume din scrierile lui Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Ion Heliade Rădulescu, Alexandru Odobescu, B. P. Hasdeu. S-a reeditat în epoca 1965—1985 din operele lui A. D. Xenopol: „Scrieri economice“, „Scrieri sociale și filozofice“, a început publicarea monumentalei sale lucrări „Istoria românilor din Dacia Traiană“. Opera celui mai mare istoric român Nicolae Iorga a început să fie valorificată numai după 1965. Au fost publicate: „Istoria vieții bizantine“, „O viață de om așa cum a fost“, „Bizanț după Bizanț“, 2 volume care cuprind „Opere economice“, „Istoria românilor prin călătorii“ ș.a. A fost reeditată aproape în întregime opera lui D. Onciul. În mare parte s-au editat scrierile lui Ion Bogdan precum și ale fondatorului școlii românești de arheologie, Vasile Pârvan: „Dacia“, „Începuturile românești la gurile Dunării“, „Getica“.

Au văzut lumina tiparului operele publicate în trecut de Gheorghe Brătianu („Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești“), George Murnu („Studii istorice privitoare la trecutul românilor de peste Dunăre“), Victor Papacostea („Civilizație românească și civilizație balcanică“), precum și din scrierile istoricilor I. Lupaș, I. Moga, A. Oțetea. S-a încheiat publicarea ediției „Opere complete“ de C. Dobrogeanu-Gherea și principalelor scrieri ale lui Lucrețiu Pătrășcanu.

De o deosebită atenție s-a bucurat publicarea izvoarelor. Au văzut lumina tiparului colecții de documente referitoare la istoria medievală și modernă a românilor. Remarcabile sînt volumele: „Mihail Viteazul în conștiința europeană“, vol. I, „Documente externe“, vol. II, „Cronicari și istorici străini, secolele XVI—XVIII“, vol. III. „Istoriografia străină din secolul al XIX-lea“, în coordonarea Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Mircea Mușat, Gheorghe Bondoc, Editura Academiei R. S. România, 1982—1985.

PUTERNICE lumini se proiectează asupra cronicii continuității neștirbite a poporului român și a fondului sănătos, popular al istoriei noastre de la ideea de excepțională însemnată reliefată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind rolul țărănimii în evoluția noastră pe treptele timpului. Într-o anume perioadă, după cum se cunoaște, masele țărănești erau etichetate, și nu întâmplător, drept un element fără forță istorică, chiar retrograd. Se ținea, prin aceasta, să se pună în cauză însăși ființa poporului român, continuitatea sa de viață pe pământul străbun, conținutul și sensul istoriei românești pe parcursul multor veacuri, să se rupă istoria noastră modernă și contemporană de întreg contextul ei anterior, de rădăcinile sale adinci și perene. Relevând că țărănimea a reprezentat, timp de secole, seva istoriei românești, neconținut ascendent, istorie care s-a identificat cu însăși viața, făuririle, luptele și aspirațiile poporului român, „Țărănimea — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — a jucat rolul esențial, atât în luptele pentru dreptate națională și socială, pentru independență și producerea bunurilor materiale ale societății, cât și în conservarea limbii și îmbogățirea continuă a culturii românești“. Pornindu-se de la această cuccerire de profundă semnificație teoretică și practică s-au publicat numeroase documente privind anul 1784. Sub redacția acad. prof. Ștefan Pascu s-au pu-

blicat „Izvoarele răscoalei lui Horea“, seria A, Diplomatoria, vol. I—III; seria B, Izvoare narrative, vol. I—III, Editura Academiei R. S. România 1982—1984.

Sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului s-au publicat documente privind revoluția de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu. Au fost alcătuite și publicate ediții de documente privind revoluția română de la 1848, unirea de la 1859, făurirea statului național român în 1918, despre revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944. Astfel au fost editate volumele: „1848 la români. O istorie în date și mărturii“ de Cornelia Bodea, vol. I—II, Editura Științifică și Enciclopedică, 1992; „România la 1859. Unirea Principatelor Române în conștiința europeană“. Documente externe, vol. I—II, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984; „1918 la români. Desăvîrșirea unității național-statale a poporului român“. Documente externe, vol. I—II, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

În anul celei de-a 40-a aniversări a revoluției din August 1944 a început publicarea unei serii de documente. În anii 1984—1985 au apărut volumele: „23 August 1944“. Documente, vol. I—IV, Editura Științifică și Enciclopedică.

Îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu de a concepe procesul istoric ca o rezultată complexă, firească a evoluției societății românești în ansamblul său, conferă adevăratele fundamente ale înțelegerii apariției clasei muncitoare, a partidului său, ca o expresie obiectivă a realităților și cerințelor evoluției ascendente a poporului nostru. „Istoria mișcării muncitorești, a partidului comunist — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — este nemijlocit legată de stadiile dezvoltării economice, politice, științifice și culturale ale țării, de progresul forțelor de producție, de acțiunea legilor sociale obiective, desemnându-se ca parte intrinsecă a istoriei naționale. Telurile de acțiune ale partidului revoluționar sînt astfel marile țeluri sociale și naționale ale întregului popor. Acesta este suportul teoretic trainic pe baza căruia putem aprecia în mod just drumul lung și greu străbătut de forțele revoluționare și progresiste ale poporului, evoluția clasei muncitoare de la naștere și pînă la transformarea ei în clasă conducătoare a societății, în principala forță a națiunii socialiste, glorioasa istorie a Partidului Comunist Român“. În spiritul acestei concepții, sub egida Institutului de Studii Istorice și Social-Politice au fost publicat începînd cu anul 1966 volume de documente ale istoriei mișcării muncitorești ce se înscriu în intervalul 1821—1924.

Au fost publicate valoroase lucrări de sinteză menite a contribui la cunoașterea unor momente și perioade ale istoriei poporului român: „Răscoala lui Horea“ de acad. David Prodan, „Transilvania străvechi pămînt românesc“ de general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, „Revoluția populară de sub conducerea lui Horea“ de acad. Ștefan Pascu, „De la statul geto-dac la statul român unitar“ de Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, „Istoria militară a poporului român“, vol. I, „Istoria românilor“ vol. I—II, de C. C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, „Istoria ilustrată a românilor“ de Dinu C. Giurescu, „1821 — moment crucial în istoria modernă a României“ de Gh. D. Iseru. Lucrări dedicate unor mari personalități: „Mihail Kogălniceanu“ de Al. Zub, „Pe urmele lui

Nicolae Bălcescu“ de Dan Berindei, „Pe urmele lui Dimitrie Brătianu“ de A. Iordache, „Bărbați ai datoriei 1848—1849“, mic dicționar de personalități de M. Totu, P. Florea, P. Abrudan, „Alexandru Ioan Cuza“ de V. Stan, „C. A. Rosetti“ de M. Bucur.

Au apărut în această epocă monografiile de mare însemnată pentru cunoașterea istoriei moderne, lucrări datorate istoricilor: Nichita Adăniloiaie, Constantin Antip, Gheorghe Buzatu, C. Căzânișteanu, Ilie Ceaușescu, Nicolae Ciachir, Iulian Cîrșină, Florin Constantin, Mihai Fătu, Titu Georgescu, Gheorghe I. Ioniță, Olimpiu Maticescu, Camil Mureșan, Mircea Mușat, Vasile Netea, Constantin Olteanu, Ion Pătroi, Gheorghe Platon, Cristian Popișteanu, Aurică Simion, Ion Spălățelu, Maria Totu, Florian Tucă, Gheorghe Zaharia.

În lucrările apărute au fost adîncite cercetările privind aspecte fundamentale ale dezvoltării societății românești, ale vieții politice, locului și rolului mișcării muncitorești, ale Partidului Comunist Român, marile mișcări sociale care au permis transformarea revoluționară a societății românești. Totodată prin lucrările apărute istoricii au promovat ideile păcii, colaborării și înțelegerii între popoare, sprijinindu-se permanent pe adevărul istoric, a cărui relevare corespunde intereselor fundamentale ale poporului român, ale umanității.

ACUM, la împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român, bilanțul istoriografiei românești se prezintă într-un valoros și expresiv număr de lucrări și probleme rezolvate din minunata istorie a poporului. Aria ideatică de prim plan a științei românești din ultimele două decenii este mult mai întinsă și cuprinzătoare. Încercarea realizată aici a urmărit punerea în valoare a acelor idei forță care verifică adevărul că istoricii din țara noastră și-au întemeiat demersul sub semnul certitudinii și adevărului. Departe de a fi un bilanț al istoricilor români în perioada 1965—1985, acest succint tablou obligă frontul istoric la o mai deplină angajare pentru a răspunde cerinței secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arăta: „Va trebui să avem o istorie unitară care să redea corespunzător fiecare etapă de dezvoltare economico-socială, fiecare perioadă istorică și luptele sociale, activitatea politică, să caracterizeze, în lumina adevărului bazat pe fapte și documente, atât rolul claselor sociale, al poporului, cât și al diferiților conducători ai statului și personalități politice, științifice, culturale. Prin această concepție a unei istorii unice, istoria poporului român va trebui să cuprindă și istoria mișcării muncitorești revoluționare a Partidului Muncitoresc Social-Democrat, precum și a Partidului Comunist Român“.

În opera și personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu se proiectează valorile unei tumultuoase istorii multimilinare a poporului român. De gîndirea sa chibzuită și de activitatea sa clocoțitoare se leagă realizările, înnoirile fundamentale ale țării din perioada ce a început cu iulie 1965, perioada cea mai bogată și fructuoasă din întreaga istorie a țării, prestigiul fără precedent de care se bucură azi România pe toate meridianele planetei.

Ion Ardeleanu

NICOLAE
CEAUȘESCU

ISTORIA
POPORULUI
ROMÂN

CULEGERE DE TEXTE

EDITURA POLITICĂ

DIN GÎNDIREA FILOZOFICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

Nicolae Ceaușescu

Rolul conștiinței înaintate
în construirea societății
socialiste

EDITURA POLITICĂ

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

NICOLAE
CEAUȘESCU

Soluționarea
problemei
naționale
în România

EDITURA POLITICĂ

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

NICOLAE
CEAUȘESCU

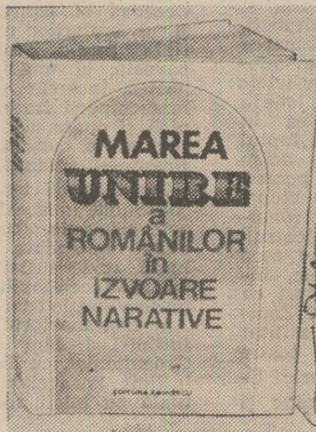

Politica internațională
a României de pace,
prietenie
și colaborare
cu toate popoarele

EDITURA POLITICĂ

GRAMATICA
ROMÂNEASCĂ
de
Ion Heliade Rădulescu

Editura Eminescu

Reînnoita tradiție

■ La Concursul filmului cu tematică pentru tineret, desfășurat la Costinești între 4 și 13 iulie, filmului Pas în doi de Dan Pița i s-au decernat Premiul pentru regie, Premiul pentru imagine, lui Marian Stanciu, Premiul pentru interpretare, ex-aequo, lui Petre Nicolae (în imagine), și lui Claudiu Bleontz, Premiul pentru muzică, lui Adrian Enescu.

NOUA epocă, inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, își reflectă firesc solemnitatea efigii și în destinele ecranului. Majorele evenimente, marcând devenirea întregii societăți românești de-a lungul a douăzeci de ani, sint înscrise direct în imaginile-document (re-luate în monografiile de celebrare a fiecăreia dintre marile sărbători naționale) și, în egală măsură, iluminează climatul de creație, oferind necesarul cadru de manifestare a talentelor. De altfel, unul dintre cele mai înalte reperi ale celei de a șaptea arte autohtone, **Pădurea spinzuraților** (ecranizarea romanului lui Liviu Rebreanu, concepută de Titus Popovici și de Liviu Ciulea, aducând de asemenea o prestigioasă confirmare a „școlii” noastre de film, prin Premiul de regie, de la Cannes), se lansează în premieră chiar în 1965. În această perioadă de nobile aspirații și împliniri se implică în munca de realizare a peliculelor de ficțiune, documentare și animate tot mai numeroși absolvenți ai Institutului de artă teatrală și cinematografică „I.L. Caragiale” (din 1968, promoțiile secțiilor de regie, operatorie și critică succedându-se ritmic). Se formează astfel un „nou val” cinematografic; acum se afirmă Dan Pița și Mircea Veroiu apoi, la scurt răstimp, Mircea Daneliuc. Ei continuă să turneze, înviind constant peisajul filmului românesc, prin operele lor de valoare — nu rareori, intrate și în zonele de interes ale reuniunilor internaționale. În a doua jumătate a deceniului al șaptelea, devin autori de film și citiva importanți regizori de teatru (debutul din 1966 al lui Lucian Pintilie e urmat de cel al lui Alexandru Tatos sau Alexa Visarion); în aceeași postură apar și cei ale căror biografii erau mai demult legate de platourile de la Buftea (Malvina Urșianu cu a sa **Giocondă fără suris** — 1967) ori de Studioul „Alexandru Sahia” (precum Sergiu Nicolaescu). În paralel, însă se impun și operele de maturitate ale unor cineaști cu mai îndelungată carieră. Ion Popescu Gopo, maestrul al animației mereu incunat (de la strălucitorul „Palme d'or” din 1957 și până astăzi) cu felurite distincții naționale și internaționale, semnează unul dintre cele mai bune filme ale sale cu actori — **De-aș fi Harap Alb** (1965), iar Mircea Drăgan dă o replică, sincronă și încărcată de specific românesc, la moda filmului „catastrofă” — **Explozia** (1973, scenariul Ioan Grigorescu). Andrei Blaier își relevă deplin personalitatea prin **Diminețile unui băiat cuminte** (1967), **Ilustrate cu flori de cimp** (1975) sau **Prin cenușa imperiului** (1976, după romanul **Jocul cu moartea** de Zaharia Stancu); iar Iulian Mihu își înscrie în palmaresul său rafinatele pelicule **Felix și Otilia** (1972, adaptarea după romanul călănescian aparținându-i lui Ioan Grigorescu) ori **Lumina palidă a durerii** (1980, pe un scenariu de George Macovescu).

Dinamica producției din studiourile noastre rodește oferind șanse de aprofundare și diversificare a zonelor artistice investigate. Epopea cinematografică inaugurată prin vibrantul portret al lui Tudor (1963) acoperă tot mai multe file de cronică, străbătând varii formule expresive: de la spectacolul de mare montare (reprezentat prin **Dacii** — 1966 sau prin **Mihai Viteazul** — 1971, ambele aparținând lui Titus Popovici și Sergiu Nicolaescu) la evocarea aspră, dar și metaforică a istoriei (**Întoarcerea lui Vodă Lăpușeanu** — 1930, de Malvina Urșianu, **Glissando** de Mircea Daneliuc și **Horea** de Titus Popovici și Mircea Mureșan, prezentate în stagiunea trecută), de la moderna reconstituire a luptei comuniști-

lor în ilegalitate (în 1966, prin **Duminică la ora 6** de Lucian Pintilie, în 1970, prin **Canarul și viscolul** de Ioan Grigorescu și Manole Marcus, în 1974, prin **Întoarcerea lui Magellan** de Cristiana Nicolae, în 1975, prin **Zidul** de Dumitru Carabă, Costache Ciubotaru și Constantin Vaeni ori, în 1984, prin **Să mori rănit din dragoste de viață** de Anghel Mora și Mircea Veroiu) la percutantele parabole despre condiția umană, descifrată în profi-lurile eroilor, confrunțați cu o situație limită, organic integrată fie în contextul ceiei de a doua conflagrații mondiale (precum în **Atunci i-am condamnat pe toți la moarte** — 1972, de Titus Popovici și Sergiu Nicolaescu și în **Duios Anastasia trecea** — 1980, de Dumitru Radu Popescu și Alexandru Tatos), fie rememoriind actul revoluționar de la 23 August 1944 în **Procesul alb** — 1966, de Eugen Barbu și Iulian Mihu sau în trilogia alcătuită de Malvina Urșianu, de la **Serata** — 1971 la **Pe malul stîng al Dunării albastre** — 1983. Filmele consacrate primei etape de edificare a societății socialiste românești decupează „felii de viață” rurală prin **Viforita** (1973, de Petre Sălcudeanu și Mircea Moldovan) și prin **Vînătoarea de vulpi** (ecranizarea romanului Niște țărani de Dinu Săraur, realizată de Mircea Daneliuc, în 1980), dar pătrund și în mediile citadine, prin transpunerea romanului **Intrusul** de Marin Preda, intitulată de Constantin Vaeni **Imposibila iubire** (1984).

CELE două decenii de efervescență dezvoltare sint caracterizate și prin îndrăznețe deschideri de orizonturi meditative, și prin modelarea promițătoare a varilor genuri cinematografice. Filmul politic de amplă respirație, **Puterea și Adevărul** (1972, scenariul — Titus Popovici, regia — Manole Marcus), își caută, dar fără a-și găsi încă, rezonanțele. Incitantele dezbateri etice, izvorind din cotidian, își trimit însă ecourile perene de la **Reconstituirea** (1970, adaptarea lui Lucian Pintilie, după nuvela lui Horia Pătrașcu) până la **Proba de microfon** (1980, de Mircea Daneliuc), **O lacrimă de fată** (1980, de Petre Sălcudeanu și Iosif Demian) sau **La capătul liniei** (1983, de Radu F. Alexandru și Dinu Tănase). Rafinamentul privirii însoțește și celelalte sonde în conștiința contemporanilor, efectuate rind pe rind cu acuitate dure-roasă în **Meandre** (1967, de Horia Lovinescu și Mircea Săucan) și în **Subteranul** (1967, de Ioan Grigorescu și Virgil Calotescu), ori alcătuite cu tandrețe ironică în **Croaziera** (1981, de Mircea Daneliuc), în **Fruite de pădure** (1983, de D.R. Popescu și Alexandru Tatos), în **Escapada** (1983, de Mircea Radu Iacoban și Cornel Diaconu). Se constituie de asemenea lucide radiografii asupra sensibilității și inteligenței veșnic mobile, dar și asupra solidelor aspirații ale tineretului (în **Septembrie** — 1978, de Adrian Dohotaru și Timotei Ursu, în **Mireasa din tren** — 1980, de D.R. Popescu și Lucian Bratu, în **Sfârșitul nopții** — 1983, de Marian Iordache și Mircea Veroiu ori în foarte recentul **Pas în doi** de Dan Pița). În fine, Elisabeta Bostan inițiază musicalul cu și pentru copii, prin **Veronica** (1973), iar prestigiul — din țară și străinătate — ai regizoarei, cunoscută pentru toate peliculele sale adresate micilor spectatori, relansează genul, atrăgând alți cineaști (precum Cristiana Nicolae cu **De dragul tău, Anca** — 1983, Nicu Stan cu **Vreau să știu de ce am aripi** — 1984, Iosif Demian cu **Piciu** — 1985).

De la răscrucea anilor '70 și '80 se intensifică asumarea tradiției proprii de către filmul românesc. Osmoze de felurite grade devin tot mai puternice; o serie de operatori de prim rang trec — majoritatea cu bine — la regie. Dar arta imaginii nu-și pierde preeminența pentru că „veteranilor” Alexandru Intorsu-

■ Cinematografia, teatrele trebuie, de asemenea, să creeze filme și să pună în scenă piese inspirate din munca și viața poporului nostru. Acestea trebuie să redea, desigur, și trecutul, lupta revoluționară a partidului și poporului, dar și marea epopee a prezentului, prefigurând, totodată, prin mijloacele cinematografiei și teatrului, ale artei în general, viitorul luminos al României socialiste.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul la Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român — 19 noiembrie 1984)

Flash-back

Un film de artă

reanu, Ion Anton sau Nicolae Girardi li se alătură Florin Mihăilescu și Călin Ghibu, Doru Mitran și Vlad Păunescu, Ion Marinescu, Vivi Drăgan Vasile, Anghel Deca, Marian Stanciu. Iar fenomenul este, în fond, general, tinerii actori, scenografi și compozitori de ieri ocupind locuri de frunte în ierarhia realelor valori. Tot în vremea din urmă, se conturează mai clar voința oamenilor de cinema (unii nu demult ieșiți de pe băncile diferitelor secții ale I.A.T.C., alții adevărate vedete ale ecranului, precum Draga Olteanu Matei și Mircea Diaconu) de a construi scenariu. Totuși dominantă rămâne incercarea de a prelunge fertilele experiențe, situate la confluența cu literatura, și nu numai prin cultivarea scriitorilor deja consacrați ca scenariști. Astfel, de exemplu, se revine în lumea lui Ion Agârbiceanu, **Întoarcerea din iad** (1983, de Nicolae Mărgineanu), repetind — parcă — gestul inițiatice „întâlniri” cu același prozator ardelean, săvârșit de Dan Pița și Mircea Veroiu (în **Nunta de piatră** — 1973 și **Duhul aurului** — 1974). Afinități cu ecranizarea clasică **Moara cu noroc** (1957), dar și cu „nou val” își dezvăluie Alexa Visarion prin lecturile sale din I.L. Caragiale (**Dincolo de tăcere** — 1978) și Alexandru Sahia (**Inghițitorul de săbii** — 1982). Pentru aceeași ecuație stilistică optează și regizorul debutant Șerban Marinescu, descoperind, în 1984, virtuțile cinematografice ale nuvelei **Moara lui Călfar** de Gala Galaction.

Cinematograful românesc gîndește la modelele create de sine în contemporaneitate, iar finuta lor expresivă e din ce ce în mai des remarcată și peste hotare. Elocventă este seria de distincții cucerite în ultimele luni: Premiile de regie și interpretare obținute de Constantin Vaeni și, respectiv, de Tora Vasilescu, la Avellino (Italia) pentru filmul **Imposibila iubire**; Premiul F.I.P.R.E.S.C.I. decernat, la New Delhi (India), filmului **Concurs de Dan Pița**, Premiul special al juriului pentru **Dreptate în lanțuri** de Dan Pița și Premiul de interpretare lui Ovidiu Iuliu Moldovan, la Santarem (Portugalia); Marele premiu, la Sanremo, pentru **Adela**, ecranizarea romanului lui G. Ibrăileanu, realizată de Mircea Veroiu. De remarcat că toate recente succese aparțin creatorilor afirmați în anii '70, totuși ele nu vin pe un teren gol. Selectarea filmului **Horea** printre „Cele mai bune treizeci de filme ale anului”, alese din întreaga lume și, de curînd, prezentate la Tokyo, vine, parcă, să sublinieze tocmai meritele celorlalte generații. După cum, Premiile de regie și interpretare de la Tours (Franța), cucerite pentru scurtmetrajul **Frumos e în septembrie la Veneția**, turnat în perioada de studii, de Nicolae Caranfil și avînd-o ca protagonistă pe actrița Dorina Lazăr, anunță viitoare reușite ale tinerilor aflați în prag de carieră. Puținele de continuate și de reimprospătare ale tradiției filmului românesc sint, astfel, încă o dată, simbolic puse în valoare.

Ioana Creangă

Radio-tv

● În ultima vreme, multe redacții ale Radio-televiziunii au inițiat ample retrospectiv-bilant, evaluînd succesele, indicînd deficiențele de evoluție din principalele sectoare ale vieții sociale, politice, economice, artistice, culturale din țara noastră.

● Un omagiu adus președintelui României cu prilejul alegerii sale ca membru titular al Institutului for academic și ca președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România a rostit, în deschiderea ultimei ediții a **Revistei literare radio**, profesorul Al. Balaci, membru corespondent al Academiei. În continuarea analizei literaturii române actuale, **Revista** a trasat, apoi, portretul prozatorului D. R. Popescu, de la debutul căruia, cu volumul **Fuga**, se împlinesc 27 de ani. Poeme, eseuri, **Jurnal de scrieri** au întregit sumarul emisiunii.

● Și realizările artelor plastice românești au reținut atenția redacției culturale radio. **Semnături în contemporaneitate** a transmis prima parte (săptămîna aceasta, partea a doua) a dezbaterii or-

ganizate de Uniunea Artiștilor Plastici în colaborare cu Muzeul Satului cu prilejul retrospectivei Picu Pătruț, figură proeminentă din tradiția picturii și istoriei cărții. Actualitatea domeniului a stat în atenția **Artelor plastice**, ce a subliniat, într-un eseu inaugural, amplitudinea și semnificația de reală rezonanță națională și internațională a evoluției artelor de la noi. În **Jurnalul gale-riilor**, un viu tur de orizont asupra expozițiilor, dintre care și cea dedicată ilustrației de carte, cu pertinente aprecieri și sugestii. Iar **Capodopere ale artei românești** a prezentat lucrarea de artă monumentală **Eroismul clasei muncitoare în opera de industrializare a țării** de Vasile Celmare, Viorel Mărgineanu și Ovidiu Paștina, lucrare amplasată în orașul Ploiești, exemplu edificator pentru felul în care valorile ale artelor au intrat și intră în perimetrul orașelor, innobilind și infrumusețînd cotidianul.

● Săptămîna aceasta, zilnic pe programul II (ora 15,00) — 1985—1985,

Bilanț

doi decenii de împliniri în muzica românească.

● O emisiune pe care ne bucurăm să o regăsim cu regularitate în program, **Fonoteca Radioului la dispoziția dumneavoastră**, a dedicat, la mijlocul lunii iunie, întreaga sa ediție cinstirii lui Mihai Eminescu prin difuzarea unor celebre înregistrări despre poet și din opera poetului datorate lui Mihai Sadoveanu și Tudor Vianu. În interpretarea actorului George Vraca, am reascultat poemul **Lucaferul**.

● S-a încheiat prima fază a concursului cu tema **Două decenii de istorie infapturi ale Epocii Nicolae Ceausescu** ale cărui intrări au fost difuzate în edițiile de duminică ale rubricii **Cine știe, câștigă**. Aproape 90 de participanți (numele lor este tipărit în „Tele-radio” nr. 28) au rezolvat corect toate punctele chestionarului și dintre aceștia cinci se întilnesc în sala de concerte din str. Nufierilor într-un spectacol-concurs.

Ioana Mălin

O epocă de înflorire a artelor

Viorel Mărginean:

REALIZĂRILE României socialiste de astăzi, extraordinarul dinamism al societății noastre din ultimele două decenii sint indisolubil legate de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, gîndirea sa cetezătoare și clarvăzătoare, spiritul său revoluționar și umanist regăsindu-se în marile infăptuiri contemporane, în toate domeniile construcției materiale și spirituale. Pentru întreaga sa activitate, închinată cu pasiune cauzei păcii, bunăstării și progresului, ridicării României pe noi culmi de civilizație, poporul nostru își exprimă astăzi, la sărbătorirea celor 20 de ani de la Congresul al IX-lea, cele mai vii și sincere sentimente de stîmă, dragoste și recunoștință.

Una din aceste forme de recunoștință este și alegerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, vestea ce a umplut de bucurie inimile tuturor, pe cele ale artiștilor, oamenilor de cultură și știință în mod special, pentru că în felul acesta se aduce un merit omagiu celui ce a îndrumat și îndrumă direcțiile de dezvoltare ale creației spirituale, spre culmile umanismului și ale ideologiei comuniste, revoluționare.

Beneficiind de o îndelungată și strălucită tradiție militantă, artele plastice din România au înregistrat în aceste două decenii numeroase succese, realizări de recunoscută cotă internațională, cu acuitate ancorate în realitatea societății noastre, în idealurile noastre de pace, progres, umanism. Multe din operele create în acest interval au intrat în conștiința publicului, ele sint semne perene ale timpului nostru, ale epocii în care trăim și muncim, în care ne-am format ca artiști revoluționari, ale „Epocii Nicolae Ceaușescu”.

Rememorînd acum succesele durabile ale artiștilor români, ni se impune ideea de calitate ca un factor esențial, acea calitate pe care o cerea secretarul general al partidului în toate domeniile de activitate, subliniind că în afara acestui deziderat nu se poate realiza progresul, înaintarea către culmile comunismului. S-a dovedit, astfel, că și pe planul artei calitatea este indispensabilă pentru afirmarea progresului, pentru făurirea unei noi societăți, pentru cunoașterea și exprimerca sensibilă a realității prin imagini cuprinzătoare despre lume, oameni, evenimente și istorie.

Poate că nota cea mai distinctă a vieții artistice din ultimii ani este tocmai conștiința faptului că trăim un moment cînd sintezele au devenit posibile și necesare, datorită faptului că noua civilizație socialistă este o realitate, că în fruntea poporului se află Partidul comunist și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această conștiință s-a relevat cu pregnanță în toate ocaziile, în manifestările colective prilejuite de evenimente și aniversări, mărturisind dorința creatorilor de a dărui poporului, timpului nostru, lucrări cu adevărat reprezentative, capabile să educe și să formeze oamenii societății noastre, în vederea atin-

Paul Erdős : Mineri

gerii idealurilor noastre cele mai scumpe. Este modul specific prin care artiștii răspund chemării Partidului și a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a făuri o cultură nouă, o nouă civilizație, de a continua cursul ascendent al istoriei ultimelor două decenii.

Dan Hatmanu:

CURSUL innoitor imprimat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate sectoarele de activitate s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării echilibrate și al aplicării în practică a unei strategii unitare, de largă și generoasă perspectivă, în vederea asigurării progresului multilateral al tuturor județelor, al tuturor orașelor, pentru transformarea lor nu numai în centre economice tot mai puternice, ci și în localități cu vocația culturii și artei. De aceea s-a și cerut tuturor creatorilor, răspunzînd în întreaga țară și trăind zi de zi realitățile României socialiste, participînd activ la procesul devenirii fără precedent, să creeze opere de artă inspirate de realitatea actuală, destinate făuririi unei culturi și desăvîșirii tipului de om nou, revoluționar și umanist, preocupat de viitorul țării, al generațiilor ce vin, dar și al păcii în întreaga lume, din perspectiva politicii promovate de președintele țării.

Aportul filialei UAP din Iași la proble-

mele majore, actuale, ale societății noastre este evident. Participarea masivă la diferite expoziții cu caracter național și județean s-a caracterizat tocmai prin abordarea realităților acestor două decenii petrecute de la Congresul al IX-lea, cu frecvente referiri la trecutul istoric plin de lupte pentru independență și libertate, ca un omagiu adus înaintașilor și ca un apel adresat contemporanilor. Numeroase expoziții cu tematică, legate de evenimente ce marchează existența nouă, organizate în Iași, ca și în diferite localități ale județului, lucrări de artă monumentală și frecvente documentări în cele mai reprezentative centre ale economiei țării au reușit să pună în contact publicul cel mai larg cu o realitate în devenire, prin intermediul artei, iar pe artiști cu chipul nou al țării și al oamenilor muncii.

În acest context de activitate și responsabil entuziasm creator, vestea alegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu ca membru și ca președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România a venit să confirme strălucitele contribuții, rolul esențial în acești 20 de ani în dezvoltarea științifică a țării, prestigiul și dragostea de care se bucură secretarul general al partidului, aducînd acestei instituții plusul de prestigiu și autoritate al eminenței sale personalități.

Artiștii plastici ieșeni, parte componentă a breslei creatorilor din țara noastră, crescuți și educați de partid, își vor amplifica și mai mult contribuția la dezvoltarea societății noastre, prin funcția

lor ei fiind factori de educare și formare a spiritului omului nou, în raport cu mărețele obiective ce stau în fața poporului, pentru a desăvîși acel prototip în care se imbină armonios răspunderea politică, etică, morală, revoluționară, răspunzînd în acest fel idealurilor formulate de Congresul al IX-lea, de secretarul general al partidului, exponentul noului și al curajului comunist.

Paul Erdős:

EPOCA pe care o trăim, „Epoca Nicolae Ceaușescu”, caracterizată prin mari prefaceri sociale și politice, cere creației să exprime devenirea omului nou pe multiple planuri ale existenței sociale și ale conștiinței.

Incredințați că menirea principală a artei este de a trezi în marele public sentimente generoase, revoluționare și umaniste, de a ușura întîlnirea oamenilor cu ideile timpului nostru sub auspiciile frumosului, binelui și adevărului, artiștii plastici sătmăreni, toți oamenii de cultură din județul nostru, în cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al Partidului au răspuns prin fapte cerințelor epocii, fiind conștienți că oamenii societății contemporane au nevoie de o artă nouă, pe măsura timpului pe care îl trăim. Prin numeroase expoziții organizate în cele mai diferite localități, cu prilejul diferitelor evenimente, sau în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”, acțiune de amploare inițiată tot de secretarul general al partidului, artiștii plastici sătmăreni — români, maghiari, germani — au dovedit prin nivelul lucrărilor prezentate, prin conținutul și mesajul lor revoluționar, că desfășoară o muncă rodnică, responsabilă, atentă la actualitate și tinzînd către noi valori, către noi împliniri. Artiștii sătmăreni au organizat numeroase acțiuni, în toate genurile, care s-au bucurat de un real succes în rîndul publicului nostru, demonstrînd importanța deosebită pe care o are legătura dintre creația plastică și oamenii muncii angrenați direct în producerea bunurilor materiale. Au avut loc o serie de expoziții, foarte bine primite, cuprinzînd portrete ale oamenilor muncii din industriile județului și din agricultură, frunți în sectoarele lor, expoziții itinerante în numeroase localități cîndva considerate periferice.

În epoca devenirii sale, „Epoca Nicolae Ceaușescu”, țara noastră continuă să se înalțe pe culmi tot mai luminoase de progres și civilizație, de bunăstare și cultură. Complexul de valori spirituale create în cei 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului și de cînd în fruntea țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă o parte integrantă a opereii de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, în drumul ascendent către comunism, așa cum ne îndrumă, prin întreaga creație teoretică și prin exemplul activității de zi cu zi, conducătorul nostru.

Grupaj realizat de

Lelia Pop

MUZICA

Prezențe și înnoiri în muzica românească de azi

SUFLETUL omenesc nu poate suferi golul și oriunde îl găsește pune poezie”. Această aserțiune, plină de îndreptățire, formulată de savantul român Nicolae Iorga, conține un adevăr fundamental prin care se explică nu numai rațiunea de a fi a artei ca domeniu al vieții spirituale inexcusable societății, ci și necesitatea efectivă și permanentă a omului de a-și vedea și simți existența îmbogățită cu valorile sublime ale frumosului artistic. Poporul român, în calitatea sa de creator și depozitar al unor inegalabile comori de frumusețe și înțelepciune ce stau la temelia culturii sale populare, a știut, întotdeauna, să imbine, în modul cel mai armonios, atît preocupările menite să-i asigure progresul vieții materiale, cit și pe cele prin care și-a definit orizontul de sensibilitate și capacitatea de trăire în consensul unor înalte idealuri de civilizație spirituală. Ridicarea vieții la rangul de ideal, iată, în esență, motivația de fond a efortului creator al acestui popor pentru care opera de artă nu este un simplu joc al imaginației, un capriciu izolat al unor minți înfierbîntate, ci expresia însăși a vieții lui, semnul distinctiv al originalității, unității și continuității lui într-un spațiu istoric și geografic specific.

Din această perspectivă, muzica românească, izvodită din tumultul anilor ce au urmat celui de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, reprezintă, în primul rînd, un fapt de rezonanță afectivă a acestui timp incandescent, în care se încorporează evenimentele și simbolurile de cea mai adîncă semnificație umanistă și revoluționar-patriotică. „A lămurii un

zîmbet din frumusețea lumii” — cum atît de frumos se exprima Alexandru Vlașu — sau a desface din clocotul vieții clipa prin care se poate privi în eternitate; a lumina căile de acces în Templul adevărului, binelui și frumosului, al dragostei și iubirii de oameni; a cultiva respectul pentru valorile spirituale și etico-morale pe care experiența umană le-a dobîndit de-a lungul secolelor și mileniiilor și, depotrivă, pentru cele ce străjuiesc evoluția, în demnitate, a societății românești contemporane, o evoluție ale cărei ritmuri fără precedent în întreaga istorie a poporului român se revendică de la gîndirea și acțiunea revoluționară a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, iată obiectivele principale pe care muzica și muzicienii români și le-au propus pentru împlinirea misiunii lor de constructori ai sufletului omenesc, ai edificului spiritual al societății noastre socialiste.

Corespunzător acestui larg spectru de relevare problematică, muzica românească a ultimelor două decenii a cunoscut un proces de substanțiale înnoiri calitative și sub raportul capacității ei de comunicare estetică, pe de o parte prin aprofundarea, multiplicarea și valorificarea complexă a structurilor de limbaj existente în muzica populară și în experiența componistică a înaintașilor, în frunte cu George Enescu, și, pe de altă parte, prin preluarea creatoare a celor mai semnificative cuceriri ale gîndirii și practicii componistice universale, clasice și contemporane. Poate nici o altă epocă muzicală nu a mai dat dovezi de un atît de amplu și divers registru de orientări stilistice și de personalități creatoare,

paralel cu un fecund proces de maturizare conceptuală și de decantare a formelor compoziționale și a limbajelor, cum a dat epoca ultimilor douăzeci de ani. În retorta acestui timp se împletesc eforturile spre o nouă sinteză a muzicii pe temeiul acumulărilor cantitative din etape anterioare și pe fondul asumării de către compozitori a unor responsabilități sporite în ceea ce privește implicarea artei lor în dinamica proceselor sociale, politice și educative.

Compozitorii, indiferent de vîrstă, au înscris în patrimoniul culturii naționale un număr impresionant de lucrări de cele mai diverse genuri, de la cîntecul simplu pînă la ample desfășurări simfonice și lirico-dramatice. Simultaneitatea contribuțiilor lor refuză polarizarea în jurul ideli de generație în sens temporal și impune, în schimb, noțiunea de școală, direcție sau orientare stilistică, înțelese ca dominante în care se înscriu muzicieni de vîrstă diferite, de la octogenarul Zeno Vancea la generația afirmată după anii 50 (Tiberiu Olah, Anatol Vieru, Doru Popovici, Ștefan Niculescu, Aurel Stroe, și exemplele sint numeroase) și de aici la tineri ca Șerban Nichifor, Liana Alexandra, Sorin Lerescu, Adrian Iorgulescu, Liviu Dăncăanu, Doina Nemțeanu (și exemplele ar putea fi considerabil înmulțite).

O trăsătură notabilă a muzicii românești de astăzi constă în densitatea ei axiologică, o densitate ce face imposibilă ierarhizarea fără riscul erorii și care, în sens larg, îi sporește și calitatea de instrument de cunoaștere și aprofundare a realităților specifice epocii. Viziunea romantică, proprie avîntului creator al

maselor, se împletește strîns cu trăsături specifice sensibilității naționale, în care calmul, echilibrul, spiritul de dreptate și adevăr consonanță cu vocația muncii și a păcii. Aceste trăsături se revendică de la matricea stilistică inconfundabilă a spațiului nostru mioritic, de la acea zonă, de adîncă reverberație în simțirea și cugetul neamului, din care s-a născut cuvîntul „dor”. Aici rezidă și specificitatea de limbaj a acestei muzici, a cărei sursă de inspirație o constituie, cum am mai spus, folclorul poporului român.

Modalitatea înnoirii permanente a unor motive ritmice, melodice sau de structură armonică din muzica populară stă la baza celor mai semnificative lucrări create în acest timp, elementele de structură și sens expresiv ale folclorului constituind premise indubitabile în procesul de elaborare creatoare. Pe acest temel se înfăptuiește și relația dintre muzica națională și patrimoniul culturii muzicale universale, relație în care, în mod logic, sint prevalente conținuturile expresive specifice sensibilității naționale.

În epocile de avînt social — spun clasiicii — cultura își bazează principiile ei fundamentale pe experiment. S-a experimentat și se experimentează mult și în componistica românească, în consens cu noi și variate reprezentări teoretice ale fenomenului. Aceasta a determinat și o impetuoasă dezvoltare a gîndirii teoretice și filosofice, ceea ce, pe de o parte, asigură demersului creator alternativa unor abordări multiple, iar, pe de altă parte, oferă experiențelor componistice temeri estetice solide, științifice fundamentate. Poate aici își află explicația eflorescența faptului de creație muzicală românească, care conferă alita strălucire evoluției lui din perioada de după cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Vasile Donose

Cunoașterea și ființa socială

SINT momente în viața unui popor cind ființa lui atinge o înaltă conștiință pentru apărarea și ființarea sa. Atunci crește demnitatea acestei ființe unice și voința de a îndrepta lucrurile pentru ca viața să se desfășoare firesc și cu măsură.

Ființa socială se constituie prin contribuția tuturor factorilor care fac parte din ea. Ființa socială are nevoie de o gândire și de o acțiune socială pe care în sistemul nostru socialist o însușește partidul.

Partidul este și el o ființă socială, dar după cum în ființa socială cea mare a poporului, personalitățile culturale, populare sau profesionale, științifice, artistice, tehnologice ș.a. sint poli de iradiere pentru ridicarea minților și inimilor tuturor, tot așa și în ființa socială a partidului se formează personalități care joacă un rol influent în viața statului și națiunii.

Acum douăzeci de ani, la conducerea Partidului Comunist Român a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Personalitate puternică, tovarășul Nicolae Ceaușescu avea să exprime în fața întregii țări primele idei ale gândirii sale la Congresul al IX-lea al Partidului, aceste idei constituind linia directoare pentru acțiunea Partidului Comunist Român și a statului nostru pentru întreaga etapă pe care o numim astăzi „Epoca Ceaușescu”.

În raportul său la Congresul al IX-lea al Partidului (1965) tovarășul Nicolae Ceaușescu definea un program al **infloririi multilaterale a României socialiste** (vezi Nicolae Ceaușescu, **România pe drumul desăvirșirii construcției socialiste**, vol. 1, București, Editura politică, pag. 19). Această idee a multilateralității, pe baza unei dezvoltări continue a economiei, a constituit o preocupare constantă a conducătorului partidului și statului nostru și a tuturor celor cu o gândire înaintată din țara noastră.

Astăzi, conceptul de societate multilateral dezvoltată s-a impus ca un stadiu premergător societății comuniste. Economia se dezvoltă prin agricultură și industrie, prin cele mai avansate tehnologii de vîrf pe care și le însușește un popor, dar nu numai pentru satisfacerea

nevoilor materiale, în ultimă instanță biologice, aceasta fiind o condiție necesară a progresului dar nu și suficientă, ci și pentru satisfacerea cerințelor spiritualității românești, pentru împlinirea nevoilor culturale ale poporului nostru. Mergînd în pas cu vremurile, comunismul va fi o societate care, pornind de la societatea multilateral dezvoltată, va avea o orientare informațională (presupunînd că noua revoluție tehnologică și noua revoluție industrială vor asigura forțele de producție ale comunismului), ceea ce va însemna și o orientare cultural-spirituală pe baze economice și ecologice sănătoase.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu definea în anul 1965 drept scop al întregii politici a partidului ridicarea bunăstării oamenilor muncii, a nivelului de viață și de civilizație (aceste două noțiuni au găsit un ecou deosebit printre oamenii de știință români) și a activităților social-culturale. De o mare valoare pentru gândirea teoretică creatoare din ultimii douăzeci de ani din țara noastră a fost poziția tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra marxismului ca știință: „Marxismul este o știință vie, care se dezvoltă și se îmbogățește necontenit, sintetizînd experiența istorică și concluziile dezvoltării sociale. Elaborînd această învățătură, ale cărei adevăruri fundamentale sint strălucit confirmate de viață, clasicii marxismului nu puteau să dea răspunsuri definitive tuturor problemelor pe care le-a ridicat evoluția ulterioară a societății. Trăind într-o altă epocă, ei nu puteau să dea soluții problemelor concrete apărute ca urmare a victoriei socialismului într-un șir de țări, să analizeze formele și metodele construcției socialiste în toată varietatea lor, problemele relațiilor dintre statele socialiste. Studiarea și rezolvarea acestor probleme este o îndatorire a fiecărui partid marxist-leninist, care-și aduce astfel contribuția la îmbogățirea experienței comune a mișcării noastre”.

Aceste cuvinte înțelepte au desfăcut închistarea și rigiditatea în gândire ale oamenilor de știință și ale oamenilor de

■ Viitorul poporului nostru — ca și al altor popoare — este strîns legat, determinat de felul cum vom ști să acționăm pentru a ridica la un nivel superior întreaga activitate de cercetare științifică. Dacă vom rămîne în urmă în noua revoluție tehnico-științifică — aceasta va avea repercusiuni, pentru multă vreme, asupra întregii vieți a poporului nostru.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Academia Republicii Socialiste România)

partid, ale căror contribuții pot fi valorificate spre binele ființei noastre sociale, al patriei. Un accent deosebit a fost pus în raportul la Congresul al IX-lea pe rolul gândirii și muncii colective, principiu fundamental pentru conducerea vieții sociale din țara noastră.

GÎNDIREA secretarului general al Partidului a marcat desfășurarea tuturor evenimentelor importante din România din ultimii douăzeci de ani. Un aspect important al noului adus de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea a fost accentul pe dezvoltarea științei și tehnologiei, producîndu-se într-adevăr o adevărată cotitură și impulsioneare fără precedent în dezvoltarea acestor domenii în țara noastră. Încă atunci, secretarul general al Partidului cerea dezvoltarea „industriei electronice, deosebit de importantă pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei, de ca depinzînd extinderea automatizării proceselor de producție”. Mulți oameni de știință, ingineri, specialiști din diverse domenii, tehnicieni și muncitori au adus, prin munca și creativitatea lor, o contribuție la dezvoltarea acestor ramuri noi ale economiei naționale. Aceste domenii, în cadrul cărora s-au dezvoltat microelectronica și informatica, reprezintă astăzi noul cel mai important, cel mai înaintat, la care se adaugă ingineria genetică, energetica nucleară și chimia macromoleculară. La plenara comună din luna iunie a.c. a Consiliului național al oamenilor muncii și Consiliului suprem al dezvoltării economice și sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că a fi comunist înseamnă „a fi receptiv întotdeauna la nou, a lupta întotdeauna pentru nou, împotriva vechiului și promo-

varea noului”. Noul adus în tehnologiile de vîrf cere într-adevăr noul economic și, treptat, noul social.

Cu prilejul alegerii sale ca membru și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că noua revoluție tehnico-științifică cu caracter mondial este o necesitate obiectivă și pentru țara noastră: „Dacă vom rămîne în urmă în noua revoluție tehnico-științifică — aceasta va avea repercusiuni, pentru multă vreme, asupra întregii vieți a poporului nostru”.

ROMÂNIA este o ființă socială care învață. Orice popor învață astăzi din lecțiile trecutului, dar și din tehnologiile și ideile care prefigurează viitorul. Poporul român învață în primul rînd din experiența sa, iar „Epoca Ceaușescu” este una dintre cele mai importante perioade din viața sa. Chemarea către nou a tovarășului Nicolae Ceaușescu o considerăm într-adevăr vitală și nu putem fi decît datori, cu gîndul la viitorul poporului nostru, ca acest îndemn să-l urmăm. Să adăugăm la toate acestea exemplul de demnitate pe care secretarul general al Partidului îl oferă în numele unei națiuni, pentru a fi urmat de fiecare în viața și munca sa, deoarece demnitatea colectivă este cel mai frumos și moral răspuns amplificator al gândirii și operei teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Vremurile nu sint simple și cu toții trebuie să avem în vedere că unitatea noastră, dintre partid și popor, este necesară pentru a le străbate cu bine. Împlinirea din ultimii douăzeci de ani sint mărturia vitalității poporului român și sursele speranțelor noastre pentru viitor.

Mihai Drăgănescu

Civilizația socialistă și valorile ei

UN concept de mare însemnătate pentru a înțelege epoca noastră și societatea pe care o construim este cel de civilizație socialistă, îndeclung și profund elaborat în *Expuneri și Cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu*. După cum se știe, însăși ideea de civilizație și, deosebit, aceea a raportului cultură-civilizație a fost una dintre cele mai controversate în cultura europeană. O nouă experiență și practică socială — aceea a edificării unei noi societăți — a oferit și oferă un nou material de reflecție în elucidarea acestei probleme, depășirea radicală a vechilor teorii axate, de regulă, pe teza rupturii și deprecierea civilizației. În ciuda unor tradiții umaniste înaintate de filosofia culturii în țara noastră, stagnarea gândirii, canoanele dogmatice au împiedicat într-o anumită perioadă abordarea cutezătoare, într-un spirit nou, a acestei probleme — ca și a multor altora. Acest spirit nou a devenit posibil în perioada de renaștere națională și efervescență creatoare pe care a deschis-o Congresul al IX-lea al partidului.

Civilizația socialistă nu este doar o etapă în evoluția civilizației, ci un nou tip calitativ și radical diferit, de civilizație; conceptul de civilizație socialistă, — ca un concept de filosofia culturii — este intim corelat cu cel de formațiune social-economică socialistă, cu conceptele de societate socialistă multilateral dezvoltată și de umanism revoluționar. El se întemeiază în esență pe o nouă strategie, umanistă, a dezvoltării, a organizării și coordonării valorilor spre a realiza, în esență, o nouă relație constitutivă între **cultură-societate-om**. Iată o formulare memorabilă și lămuritoare din *Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara ideologică din 3 noiembrie 1971*: „Noi considerăm și am considerat întotdeauna că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de aspirare și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat.”

Evident că o atare civilizație nu e cu puțință fără o puternică bază materială,

tehnico-economică, întrucît — așa cum subliniază secretarul general al partidului —, „nu a existat și nu va exista în lume civilizație spirituală fără a avea la bază o dezvoltare economică puternică, independentă și libertate națională deplină”. Ar fi desigur necesare studii ample spre a pune în lumină coordonatele axiologice definitorii ale civilizației socialiste. În cele ce urmează aș dori să mă opresc doar asupra unor aspecte ce atestă superioritatea noului tip de civilizație, în deosebi în rezolvarea umanistă a unor probleme cardinale pe care le ridică multiplele crize ce zguduie lumea contemporană. Criteriile de apreciere a unei civilizații trebuie să aibă în vedere, înainte de toate, capacitatea acesteia de a satisface aspirațiile fundamentale ale omului, de a rezolva problemele majore cu care e confruntată în interesul mării majorității a oamenilor muncii, a întregului popor.

Vorbînd despre viitorul cîncinal și despre liniile directoare ale dezvoltării pînă în anul 2000, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în *Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român* că se conturează astfel „un minunat program de largă perspectivă pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare în România socialistă. În fața poporului român, a tinerelor generații ale patriei se deschide telul măreț al unei uriașe activități creatoare pentru transformarea naturii, a societății și omului, pentru realizarea celor mai înalte aspirații de prosperitate și bunăstare, de dezvoltare liberă și democratică, de afirmare demnă și suverană a națiunii noastre socialiste.”

Autoconstrucția axiologică a societății socialiste trebuie să țină seama de relația fundamentală om-societate; fenomenele de criză și contradicții ce se manifestă în această privință fie prin exacerbarea individualității (individualism, egocentrism, egoism, narcisism etc.), fie prin minimalizarea și standardizarea individului, prin dizolvarea sa în complexe tehnice și sociale, depersonalizare, pot fi depășite printr-un dublu proces: de integrare a individului în structurile vieții sociale și de personalizare la scară socială a indivizilor, printr-un circuit axiologic

Nicolae Hilohi : Solia păcii

benefic și nestînjenit între planul individualității și cel al societății. Numai civilizația socialistă poate realiza acest obiectiv — nu fără dificultăți, contradicții — tocmai pentru că și în măsura în care tratează omul (teoretic dar și practic, în strategiile dezvoltării) ca produs al structurilor sociale și creator al acestora, ca produs al istoriei dar și creator de istorie, subiect al libertății care-și conștientizează și își asumă imperatiile necesității, dar l se și opune atunci cînd necesitatea se manifestă ca destină.

Civilizația socialistă creează premisele rezolvării, depășirii și a altor fenomene de criză, cum ar fi de pildă criza gnosimorfomala, antropologică, tehnologică, etică etc. Explozia informațională creează adesea o prăpastie între informație și valoare, între cunoaștere și valorizare; or, prin densificarea mediului axiologic al vieții, cunoașterea dobîndește o finalitate valorică, informațiile se convertesc în cunoștințe și idei, în convingeri, evitînd ceea ce se numește entropie informațională, iar tehnica este apreciată nu în spiritul optimismului sau pesimismului tehnologic, ci, deopotrivă, ca factor de civilizație și valoare culturală, una din pirghile perfecționării condiției umane. Tehnica nu reprezintă, prin sine, soluția miraculoasă a tuturor contradicțiilor, difi-cultăților, crizelor, nici o intruchipare malefică a ucenicului vrăjitor; civilizația socialistă se opune tehnocratismului care fetișizează tehnicul, rupîndu-l de alte valori. Îl integrează în sistemul umanist de scopuri și mijloace, ca unul din principalele mijloace pentru realizarea progresului multilateral al societății, îl subordonează îndeosebi conștiinței morale. După cum se știe, urlașa discreditanță între **cunoașterea științifică și conștiința morală** a constituit principala rațiune a criticilor aduse civilizației moderne de tip capitalist. În prezent, acest dezzechilibru a devenit atît de grav încît celebra formulă a lui Rabelais — **știința fără conștiință înseamnă**

ruina sufletului — ar trebui reformulată astfel: **știința fără conștiință (puterile materiale, tehnice, inclusiv militare, ale omului fără puterile sale spirituale lăuntrice) înseamnă ruina omenirii, reprezintă o amenințare mortală pentru întreaga civilizație, pentru viața însăși. Civilizația socialistă, așa cum o concepe partidul nostru, conducătorul partidului și statului, oferă o alternativă model de organizare și dezvoltare umanistă a puterilor științei și tehnicii în armonie cu toate celelalte valori ale culturii, cu o pondere crescîndă a responsabilității morale, a funcției centrale dirigitoare a valorilor raționale afective ale conștiinței morale. Semnificația epistemologică (de adevăr) a științei se împlinește cu semnificația sa etică. La scară socială, națională și planetară, conștiința morală, subordonîndu-și celelalte valori, este singura armă eficientă a păcii.**

Esența umanistă a noului sistem de civilizație asigură o asemenea mișcare a valorilor în cîmpul social, spre a obține maximum de efecte transformatoare în ordinea economică, materială a vieții umane, de efecte educative modelatoare de personalitate; în acest sens conflictele grave, dezarticulante de valori sint înlocuite cu tensiuni creatoare, ceea ce presupune armonizarea dintre extinderea orizontală și tensiunea verticală a valorilor, dintre valorile de tip prometeic — obiective, civilizatorice — și valorile de tip orfeic, interioare, spiritualizatoare, de conștiință, între valorile-scop și valorile mijloace, dintre revitalizarea valorilor tradiției și resorturile psihospirituale ale noilor izvodiri culturale, ca tot atatea trepte ale viitorului comunist. Ideea de bogăție umană este corelată acum, ca o scară superioară de valori, cu revoluționarea ontos-ului uman, care devine treptat o axiologie aplicată.

Al. Tănase

Prestigiul internațional

Dialoguri la nivel înalt

■ În cele două decenii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, președintele României, a efectuat 208 vizite oficiale în diferite țări ale lumii, cuprinzând practic toate continentele. În aceeași perioadă, șeful statului român a avut, la București, 209 întâlniri cu șefii de state și guverne.

Dialogurile la nivel înalt ale tovarășului Nicolae Ceaușescu atît peste hotare cit și în patrie s-au încheiat cu 22 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală, sau de prietenie și cooperare; 120 de declarații solemne și declarații comune; peste 260 de comunicate comune și peste 550 de alte documente vizînd cooperarea pe multiple planuri dintre România și respectivii parteneri.

Mărturii ale stimei și respectului

■ Înalta prețuire, prestigiul de care se bucură președintele României pe toate meridianele globului, sînt confirmate și de numărul mare de înalte distincții ce i-au fost acordate în aceste două decenii.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost acordat titlul de „Doctor Honoris Causa” din partea următoarelor instituții: Universitatea centrală din Ecuador, Universitatea Națională San Marcos — Lima (Peru), Universitatea Națională de Inginerie din Peru, Universitatea Libaneză, Universitatea din Buenos Aires (Argentina), Universitatea din Sud — Bahia Blanca (Argentina), Universitatea din Nisa, Universitatea Filipineză, Universitatea din Yukatan (Mexic), Universitatea din Teheran (Iran).

De asemenea, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost decernate înalte distincții din partea unor șefi de stat și guverne, a altor autorități, a unor importante instituții și asociații cu diferite profiluri. Între acestea: 63 de ordine, 26 de medalii și alte 27 distincții.

Interes major față de opera președintelui Nicolae Ceaușescu

■ Poziția activă a României Socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu pe plan internațional, politica puternic afirmată de pace și colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor social-politică, recunoscuta vocație de pace a poporului român au stat la baza profundului interes manifestat de opinia publică internațională față de gîndirea teoretică și acțiunea politică a conducătorului țării noastre. Este semnificativ în acest sens numărul impresionant — 148 — de lucrări consacrate operei și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, editate în străinătate între 1965—1985. Acestea au apărut în 21 de limbi, între care toate limbile de circulație internațională. În prefețele acestor volume semnate de personalități marcante ale vieții social-politice și culturale științifice din țările respective, ca și în discursurile rostite cu prilejul lansării operelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu este omagiat pentru profunzimea și originalitatea ideilor, pentru conștiința și fermitatea demersurilor sale, a căror finalitate este edificarea unei lumi a păcii și echității.

Colaborare cu toate statele lumii

■ Promovarea consecventă a politicii de amplă deschidere către lume, de stabilire și amplificare a raporturilor de colaborare ale României cu toate țările, poate fi constatată din următoarea evoluție cifrică: în 1945 — România avea relații diplomatice cu 16 țări; în 1965 — cu 67 țări, pentru ca în 1985, numărul acestor state să se ridice la 140.

Preocuparea constantă a țării noastre de a situa pe primul plan aprofundarea relațiilor cu țările socialiste s-a concretizat prin cele 180 de întâlniri ale secretarului general al partidului, președintele Nicolae Ceaușescu, cu conducătorii de partid și de stat din țările socialiste. Acestea au constituit tot atîtea prilejuri de reînnoire sau încheiere, pentru prima oară, a unor tratate de prietenie cu 9 țări socialiste, de adoptare a unui mare număr de declarații și comunicate comune.

S-au încheiat, de asemenea, circa 250 de acorduri, convenții și alte documente de colaborare economică, precum și numeroase programe de colaborare pe termen lung.

Ponderea țărilor socialiste în ansamblul relațiilor economice externe ale României este de 53 la sută.

Au fost finalizate sau sînt în curs de realizare peste 120 de acțiuni de cooperare și specializare cu țările socialiste în domeniile energetic, chimic și petrochimic, construcțiilor de mașini, metalurgie, minier, materialelor de construcții.

Printre obiectivele construite în comun cu țările socialiste: Complexele hidroenergetice Porțile de Fier I și Porțile de Fier II de pe Dunăre (cu Iugoslavia), Întreprinderea de mașini și utilaje grele Giurgiu-Ruse (cu Bulgaria), Complexul hidroenergetic Stîncă-Costești de pe Prut (cu Uniunea Sovietică).

România întreține relații diplomatice cu aproape 100 de țări în curs de dezvoltare, față de numai 30 în anul 1964.

Ponderele acestora în comerțul exterior al țării noastre a crescut de la 7 la

sută în 1970, la circa 25 la sută în prezent.

România a construit sau participat la construirea, în aceste țări, a peste 180 de obiective economice. Mii de specialiști români acordă asistență în cele mai diverse domenii ale economiei acestor state.

Peste 20 000 de tineri de pe toate continentele studiază în institutele de învățămînt superior din țara noastră.

În cei 20 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., președintele Nicolae Ceaușescu a efectuat, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, 34 de vizite în principalele țări capitaliste. În acest rîstimp, țara noastră a fost vizitată de 40 de șefi de stat și de guvern din țări cu altă orînduire social-politică. Cu aceste prilejuri au fost semnate: un tratat de prietenie și colaborare, 18 Declarații solemne și comune, precum și numeroase comunicate. Peste 100 de acțiuni de cooperări în producție au fost perfectate de-a lungul anilor cu firme din țările capitaliste dezvoltate, alături de înființarea, cu parteneri din țările occidentale, a 40 de societăți mixte de producție și comercializare în domeniile construcției de mașini, industriei chimice și petrochimice, industriei ușoare, a materialelor de construcție și altele.

Mari inițiative românești pentru salvagardarea păcii, destindere și cooperare internațională

— Rezoluția „Măsuri pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene aparținînd unor sisteme economice și sociale diferite” adoptată la Sesiunea O.N.U. în 1965.

— „Deceniul dezarmării al Națiunilor Unite: 1970—1980” — proclamat, la propunerea României, în 1970, de Adunarea Generală a O.N.U.

— Raportul O.N.U. referitor la „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor” (1972) a avut la bază o inițiativă a țării noastre.

— Un larg ecou a avut prezentarea, la Națiunile Unite, în 1975, a documentului privind Poziția României în problemele dezarmării și instaurarea unei păci trănicioare în lume.

— Cu prilejul primei sesiuni speciale a O.N.U. consacrată dezarmării, în 1978, a fost elaborat și publicat documentul: „Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția României în problemele dezarmării, și în primul rînd ale dezarmării nucleare”.

— În Adunarea Generală a O.N.U. din 1980 a fost înscrisă pe ordinea de zi problema înghețării și reducerii bugetelor militare, autoarea acestei inițiative — România — prezentînd și un document de lucru în legătură cu principiile ce trebuie să stea la baza negocierii unor acorduri internaționale pe acest plan.

— Adoptarea, în 1983, în Adunarea Generală a O.N.U. a rezoluției vizînd oprirea amplasării noilor rachete americane în Europa occidentală și a realizării măsurilor de răspuns anunțate de U.R.S.S., precum și reluarea cit mai grabnică a tratativelor de la Geneva.

Dintre numeroasele propuneri ale țării noastre pentru eliminarea primejdiei nucleare menționăm:

— Încetarea producției de arme nucleare, trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală, interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare, precum și a celorlalte arme de distrugere în masă.

— În timpul tratativelor sovieto-americane de la Geneva să fie oprită, de o parte și de alta, amplasarea de noi rachete, precum și orice fel de acțiuni de dezvoltare a armelor nucleare și de militarizare a Cosmosului.

— Crearea unei Comisii Consultative a țărilor din cele două pacte militare, cu participarea și a celorlalte țări europene, în vederea analizării propunerilor și a sprijinirii eforturilor pentru realizarea unui acord între cele două părți.

— Înscirarea pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. din 1979, a punctului „Reglementarea pașnică a diferendelor dintre state”.

— Adoptarea în Adunarea Generală a O.N.U. din 1982 a „Declarației privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale”, document la care s-au alăturat numeroase state din diferite regiuni ale lumii.

— Propunerea de a se crea o Comisie permanentă a Națiunilor Unite pentru bune oficii, mediere și conciliere.

— Propunerea, în cadrul Conferinței de la Stockholm, de a se încheia un Tratat general european de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forță.

— Inițiativa, prezentată la O.N.U., cu privire la dezvoltarea și întărirea bunei vecinătăți între state.

— Declarația anului 1985 drept „Anul Internațional al Tineretului” sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace”.

— La Plenara Consiliului Național al F.D.U.S., din mai 1985, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus adoptarea unor măsuri de înghețare a cheltuielilor militare, la nivelul anului 1985 și, ulterior, trecerea la o reducere anuală a acestora cu 5—10 la sută; totodată s-a propus reducerea cu cel puțin 10 la sută a efectivelor militare în Europa și pe alte continente.

Inmînarea înaltei distincții „Om al anului 1981”, conferită de Organizația Internațională pentru Pacea Mondială din India (N.I.A.)

COMPONENTĂ esențială a devenirii poporului român, a patriei noastre socialiste în aceste două decenii, relațiile externe ale României au cunoscut noi dimensiuni și un nou conținut după alegerea la conducerea partidului și statului nostru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul de excepție în istoria țării, care și-a pus pecetea pe întreaga orientare și desfășurare practică a politicii externe românești. În cei douăzeci de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., țara noastră a participat tot mai intens, cu o principalitate și consecvență exemplare la viața internațională. Evoluția evenimentelor a demonstrat în mod elocvent eficiența și fertilitatea activității președintelui României, marea sa capacitate de previziune, precizia și claritatea manifestate în determinarea evenimentelor nodale de care depinde cristalizarea creatoare a unor reglementări în concordanță cu interesele și aspirațiile fundamentale ale tuturor popoarelor.

Cei 20 de ani ai „Epocii Nicolae Ceaușescu” au adus, prin desfășurarea evenimentelor internaționale, succesive confirmări ale justetei și realismului ce caracterizează aprecierile și direcțiile de acțiune formulate de secretarul general al partidului. Izvorită dintr-o analiză științifică, materialist-istorică, lucidă și pătrunzătoare, neîmpovărată de clișee și dogme, politica externă a României ultimelor două decenii încorporează o abordare multilaterală a realităților lumii contemporane, identificînd liniile de forță ale progresului istoric, forțele sociale și politice angajate în lupta pentru transformări innoitoare, căile productive pentru soluționarea rapidă a ecuațiilor de mare complexitate ale problematicei internaționale. Avînd privilegiul unei concepții specifice, originale de politică externă proprie, elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, România este prezentă în mod activ în viața internațională, pozițiile sale sînt respectate și primite cu interes, propensiunea sa pentru dialog, negocieri, soluții politice este prețuită și constituie sursă de inspirație, de reflecție și acțiune, de dezlegare și de soluționare a unor stări conflictuale; poziția sa principală a făcut ca România să aibă astăzi numeroși prieteni pe toate meridianele lumii.

Un bilanț fie și succint al celor douăzeci de ani în care țara noastră a devenit o via prezentă constructivă, innoitoare în viața internațională arată că, întocmai succeselor obținute în acești ani pe planul operei de edificare socialistă a patriei, și înaltul renume, autenticul prestigiu de care se bucură în prezent România în lume, greutatea cuvîntului ei în concertul națiunilor, influența acțiunii și inițiativei ei în politica mondială își are sorgintea în gîndul și fapta secretarului general al partidului nostru, președintelui Republicii noastre socialiste. Poporul român, opinia publică internațională vede în aceasta o rezultată firească a capacității acestui mare om politic al prezentului de a lua decizii optime, întemeiate pe o adîncă și foarte precisă evaluare a exigențelor și priorităților naționale și internaționale. Este o calitate de excepție într-o lume complexă și frămîntată, marcată de puternice transformări sociale și naționale, de grave contradicții și tensiuni de anvergură globală, în care decizia politică are consecințe cu vaste implicații, solicitînd responsabilități fără precedent oamenilor aflați la conducerea treburilor obștești. Ca atare, imaginea României în inimile și conștiința popoarelor își găsește expresia cea mai firească și cea mai reprezentativă în numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, devenit un simbol al marilor idealuri de pace, libertate, independență, colaborare egală între națiuni, de securitate și înțelegere internațională.

Toate marile teme ale istoriei prezente a lumii își găsesc ecoul adecvat în concepția și acțiunea de politică externă purtînd acest nume cu care România se mîndrește și pe care omenirea îl admiră: de la problema problemelor — stăvilirea cursei înarmărilor, mai ales a celor nucleare, și trecerea la dezarmare — și pînă la nu mai puțin complicatele și dificilele chestiuni economico-financiare, legate de dezvoltarea social-economică, trecînd prin cele ale locului și rolului științei și tehnicii în lumea contemporană, accesul la cultură, destinul tinerelor generații etc. De numele tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt strîns legate poziția principală și fermă adoptată de România, în permanență și cu toate prilejurile, pentru promovarea și respectarea normelor noi de raporturi interstatale, a principiilor de coexistență pașnică și democratică, de soluționare prin colaborare a tuturor aspectelor relațiilor internaționale. Conferînd dimensiuni și conținut nou diplomației la nivel înalt, ca instrument hotărîtor de impulsionalare a relațiilor României cu țările lumii, președintele Nicolae Ceaușescu a consacrat în viața internațională dialogul între factorii de maximă răspundere în stat drept formă superioară angajantă de identificare și stimulare a tuturor potențialelor de înțelegere între națiuni, cu valoare depășînd cadrul strict bilateral și contribuînd la consolidarea cursului pozitiv al relațiilor internaționale spre destindere, pace și colaborare.

LA 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, poporul român aduce un profund omagiu celui care a ridicat pe culmile cele mai înalte renume al patriei, înțelepciunii sale de gînditor și luptător politic, clarviziunii cu care înțelege sensul fenomenelor mondiale, elaborînd direcții de acțiune pentru depășirea a ceea ce este perimat, pentru noi relații internaționale, pentru o ordine nouă, democratică și umană. Evocînd în aceste pagini cîteva jaloane ale concepției și acțiunii de politică internațională definitorii pentru „Epoca Nicolae Ceaușescu”, precum și unele din cunoscutele expresii ale stimei, respectului și prieteniei pe care le-au adus României, conducătorului partidului și statului nostru socialist, — nu facem decît să înmănușăm mărturii de netăgăduit ale viabilității și forței unor idei și fapte care răspund mersului istoriei, coincid cu năzuințele popoarelor, cu aspirațiile lor de mai bine, de pace și progres.

„R. L.”

Moscova '85 — premiile Festivalului

● Cea de-a 14-a ediție a Festivalului filmului de la Moscova are un palmares deosebit de valoros, dominat — așa cum anunța Serghei Gheorghișimov, președintele juriului, cu ocazia decernării premiilor — de filmul regizorului sovietic Klem Klimov, *Mergi și privește*. Este, de altfel, unul dintre cele trei mari premii conferite; alături de el, cele conferite regizorului american Norman Jewison pentru *Povestea unui soldat* și regizorului grec Christos Stou-pachas pentru filmul *Sfârșitul celor nouă*.

Au fost conferite, de asemenea, trei „premiile de argint” pentru filmele: *Un miracol nemaivăzut*, semnat de regizorul iugoslav Zivko Nikolic, *Femeia cu pălărie* al regizorului polonez Stanislaw Rozewicz și *Sămînța răzburării* al regizorului brazilian Zelito Viana; *premiile speciale*: *Graba de Roger Hanin* (Franța); *Substanța de Maresh Bhatt* (India); *In pragul vieții* de Leif Ersbo (Norvegia); *premiul de interpretare feminină*: — Jul Basti, pentru rolul din filmul *Contesa Roșie*, semnat de regizorul maghiar Andras Kovacs; — Choe Un Hui pentru rolul din filmul *Sarea* al regizorului Shin Sang Ok (R.P.D. Coreea); *premiul de interpretare masculină*: — Lars Simonsen, pentru rolul din filmul *Fidelitate, speranță, dragoste* al regizorului danez Bille August; — Detlef Kugow pentru rolul din filmul *Wodzeck*, semnat de regizorul Oliver Herbrich (R.F. Germania).

Festivalul filmului pen-

tru copii (parte integrantă, alături de scurt metraj, alături de scurt metraj, alături de scurt metraj): *premiul de aur* pentru filmul *Cinele care a oprit războiul*, semnat de regizorul canadian André Melanson.

Festivalul filmului de scurt metraj — *premiul de aur* decernat ex-aequo filmelor *S-a întimplat la Theresin* și *Piramidă* semnate de regizorii Dragoslav Golub (R.S. Cehoslovacia) și, respectiv, Alexandr Ivankin (U.R.S.S.).

Klem Klimov, considerat a fi marca revelație a festivalului, este autorul a două mari filme: *Agonia și Despărțirea de Matiora*, care l-au impus printre cineaștii sovietici de mare valoare. Filmul premiat este caracterizat de corespondenții marilor agenții de presă drept „o zguduitoare și convingătoare imagine epopeică asupra tragediei războiului, asupra ororilor fizice și morale ce le-a produs, o poveste purtată cu mijloace filactice de excepție”. Este povestea unui tânăr partizan în vîrstă de 15 ani, martor al atrocităților și tragediilor umane, personale și colective. Finalul, rămas ca un simbol în memoria spectatorilor, îl prezintă pe tânărul luptător trăgînd, cu toată „nebulia urii, disperării și speranței” în portretul lui Hitler zăcînd pe fundul unui riu. O revelație a unui regizor de mare talent, a unui operator deosebit de înzestrat, filmul *Mergi și privește* este, din toate punctele de vedere, un eveniment.

Cr. U.

Heinrich Böll

● Marți, 16 iulie, a încetat din viață cunoscutul scriitor vest-german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1972), Heinrich Böll (născut la 21 dec. 1917). Numele, romanele și eseurile sale evocă — aproape toate — războiul și urmările acestuia asupra oamenilor. Luînd poziție împotriva amenințării atomice, Böll a fost, în ultimii ani, unul din cei mai prestigioși militanți antirăzboinici. Printre operele sale cele mai cunoscute: *Unde ai fost, Adame, Casa văduvelor, Partida de biliard de la ora 9 1/2, Opiniile unui clovn, Onoarea pierdută a Katharinei Blum*.

Premiul Hölderlin

● Laureata din acest an a premiului Friedrich Hölderlin, Ulla Iahn (în imagine, în timpul ceremoniei) născută în 1946, în Sauerland, a publicat în 1983 volumul de versuri *Spielende* și prevede, pentru toamnă, o nouă culegere sub titlul *Freudenfeuer*. În discursul rostit cu prilejul decernării premiului, Karl Krolow declara că ea face din poezie ceea ce este posibil și de dorit astăzi: poezia sa este contradictorie, violentă și tandră totodată. Premiul Hölderlin a fost atribuit și poetului Dante Andrea Franzetti, născut în Elvetia în 1959, pentru primul său volum, *Bunicul*.

Marie Romain Rolland

● S-a stins din viață, în vîrstă de 90 de ani, Marie Romain Rolland, care și-a consacrat ultimele patru decenii de viață reunirii și sistematizării operii lăuate de soțul ei, marele scriitor francez Romain Rolland, inclusiv a vastei corespondențe purtate de acesta cu alți iluștri exponenți ai spiritualității secolului.

La ce lucrează Joseph Heller ?

„Kyberiaada”

● Teatrul din Wuppertal a prezentat, în premieră mondială, opera *Kyberiaada*, compusă de K. Meyer după un libret inspirat de povestirile celebrului autor polonez de literatură științifico-fantastică Stanislaw Lem.

„Porgy și Bess” la Metropolitan

● Drama lirică a lui George Gershwin, *Porgy și Bess*, a fost pentru prima oară inclusă în repertoriul lui „Metropolitan Opera” din New York. Placido Domingo și Grace Bumbry în rolurile principale, ca și James Levin la pupitru au intrunit, ca de obicei, clogiile unanime.

Am citit despre...

„Arme și speranță”

■ Freeman Dyson (englez, născut în 1924, naturalizat american după război, membru al grupului de oameni de știință „Jason”, care rezolvă probleme tehnice pentru Pentagon, dar și excelent publicist, bun cunoscător al istoriei și al literaturii) a scris cartea *Arme și speranță* cu dorința declarată „de a ajuta la pregătirea unei agende pentru o dezbateri fructuoasă a problemelor nucleare”. „Am ales titlul *Arme și speranță*, explică el, pentru că vreau să discut cea mai gravă dintre problemele care confruntă omenirea, problema armelor nucleare, dintr-un punct de vedere nu atât tehnic, cit uman”.

Semnalaarea cărții aici, la o rubrică rezervată actualității literare, se justifică nu doar prin mulțimea referințelor la opere de beletristică și a digresiunilor epice folosite în argumentare, ci, mai cu seamă, prin structura și calitățile intrinseci ale acestei scrieri care prin forța de evocare și jocul ingenios al ideilor, amestecul de căldură sufletească și de ironie, aduce mai curînd a roman decît a studiu de specialitate, și poate mai importantă decît toate celelalte calități este perspectiva generos umanistă.

Freeman Dyson și-a scris cartea — spune el — ca pe „o cronică a eforturilor mele de a înțelege natura războiului și a înarmărilor”. Nu ajunge ca războiul nuclear să te înspăimînte pentru a-l evita. Este necesar să te înspăimînte, dar la fel de necesară este recunoașterea faptului că problema războiului nuclear este în fond nu tehnică, ci umană și istorică. „Pentru a înțelege anihilarea, trebuie să înțelegem mai întîi contextul uman și istoric în care se profilează anihilarea”. Autorul este foarte bine plasat pentru a se orienta în această problematică încleștă de paradoxuri, al cărei labirint pare a fi alcătuit numai din impasuri. Vorbește de la egal la egal — nu doar retoric, în carte, ci și în viața de fiecare zi — cu teoreticienii războiului nuclear, își încrucșează spada argumentației cu el pe tărîmuri unde se pregătesc acțiunile concrete, iar atunci cînd „The New Yorker” a vrut să pre-

zinte sofisticărilor săi cititori o viziune panoramică asupra dilemei înarmărilor, lui i s-a adresat. Este, susține el însuși, dublu calificat, deoarece trăiește, în același timp, în două lumi, „lumea războinicilor și lumea victimelor”: „Lumea războinicilor este cea pe care o văd cînd mă duc la Washington sau în California pentru consultări cu experții militari în legătură cu problemele lor tehnice [...]”; Din ea mai fac parte negociatorii din Agenția americană pentru controlul armamentelor și dezarmare și profesorii de relații internaționale de la universitățile din Princeton și Oxford. Face parte atît porumbel cit și uliș, savanți ca și generali, opoziția loială și minutorii puterii. Au, cu toții, un limbaj comun și un stil comun. Stilul este deliberat detașat, cu intenția de a exclude din dezbateri factorul emoțional și retorică, de a pune accentul pe acuratețea tehnică și pe obiectivitate. Ei aplaudă umorul sec și detestă sentimentalismul”. În schimb, „lumea victimelor este cea pe care o văd cînd ascult povestirile soției mele despre copilăria petrecută în Germania în timpul războiului, cînd îmi duc copiii să viziteze muzeul lagărului de concentrare de la Dachau, cînd mergem la teatru să vedem *Mutter Courage* a lui Brecht, cînd citim *Hiroshima*, de John Hersey, sau *Plouă neagră*, de Masuji Ibusu, sau oricare altă carte despre realitățile omenești ale războiului [...] Această lume acordă mai multă atenție poeziilor decît matematicienilor. Lumea războinicilor descrie rezultatele războiului în limbajul ratelor de schimb și al raportului cost-eficiență, lumea victimelor le descrie în limbajul comediei și al tragediei”.

„Nu ne ocupăm cu tragedia” — își intitulează Dyson capitolul final în care susține că povestea armelor nucleare trebuie să se încheie nu prin moartea lui Achile, ci prin întoarcerea acasă a lui Ulyse. „Întoarcerea acasă este răsplata supraviețuirii, dar nu și sfîrșitul poveștii. Nu există sfîrșit, pentru că întoarcerea acasă înseamnă un nou început. Întoarcerea acasă înseamnă înnoire și renaștere, o nouă generație care crește cu noi idealuri și noi speranțe”.

Înainte de a încheia această semnalaare a cărții lui Dyson, să reținem principala lui premisă: „Napoleon a spus că în război factorii morali se raportează la factorii materiali așa cum se raportează zece la unu. Aceeași proporție trebuie păstrată și în strădania noastră pentru abolirea armelor nucleare. De aceea, pentru a determina omenirea să înainteze spre un viitor dătător de speranțe, convingerea morală este cea care trebuie să vină în primul rînd, tratativele politice în al doilea rînd, iar mijloacele tehnice abia în al treilea rînd”.

Felicia Antip

Omar Rayo

● Artistul columbian Omar Rayo, ale cărui ultime lucrări au fost expuse nu demult la sediul UNESCO din Paris, este acum binecunoscut în lumea artei internaționale. Muzeul din Roldanillo care-i poartă numele constă din opt module unite prin poduri pietonale. Muzeul are mai multe funcțiuni. Există un auditoriu în aer liber pentru lectura unor piese și versuri. De asemenea, există un atelier în care artiștii profesioniști pot preda cursuri celor interesați. Se organizează și o competiție anuală pentru desene ale copiilor. Într-un fel, muzeul poate fi socotit o școală de artă plastică. Funcția principală a muzeului este, bineînțeles, aceea de a expune lucrări de artă. Colecția permanentă conține 2 500 lucrări donate de Rayo, multe din ele semnate de el însuși, de Rufino Tamayo, Jesus Rafael Soto și Obregon. În imagine: Omar Rayo.

● Regizorul Steven Spielberg va realiza versiunea cinematografică a romanului epistolar *The Color purple* pentru care scriitoarea de culoare Alice Walker a obținut premiul Pulitzer.

Un roman epistolar pe ecran

● Regizorul Steven Spielberg va realiza versiunea cinematografică a romanului epistolar *The Color purple* pentru care scriitoarea de culoare Alice Walker a obținut premiul Pulitzer.

Telepodul Moscova — San Diego

● Devenită tradițională, a 7-a întîlnire a telespectatorilor sovietici și americani printr-un „pod cosmic”, a reunit orașele Moscova și San Diego (statul California), fiind consacrată celei de a doua conflagrații mondiale, după cum o indică și titlul: „Amintindu-ne de război”. Veterani de război, oameni de diferite profesii, studenți au evocat, în studiourile de la Ostanokino și San Diego, momente din istoria comună care a fost scrisă pe fronturile războiului.

Legenda florii de Miyilu

● „Miyilu” este o frumoasă floare roșie care crește în sudul Chinei, pe locurile de băștină ale naționalității Yi, unul din cele 13 mari grupuri etnice ale țării. Dar în ciuda culorii ei strălucitoare și vesele, floarea de miyilu are în folclorul Yi o poveste tragică: tinăra Miyilu, frumoasă fîcică de păstor din vremuri de demult, și-a jertfit viața pentru a-și salva neamul de abuzurile tiranului sadic care se afla la putere, pe nume Tu-ssu. Poporul a cinstit fapta generoasă și eroică a fetei de păstor, îngropînd-o sub un ar-

William Styron, meditații

● Apărută în versiune franceză la editura Gallimard, sub titlul *Cette paisible poussière*, prima operă ne-romanescă a lui William Styron reunește 41 de texte, eseuri și articole de critică apărute în presă între 1953—1982. Selecționare de autor pentru permanența „integrității și rezistenței lor la uzura timpului”, aceste scrieri, în aparență disparate, reflectă cu coerență preocupările majore ale scriitorului. Meditațiile sale asupra Istoriei se dublează cu strălucite portrete ale „marilor înaintași” — Thomas Wolfe, F. Scott Fitzgerald, Faulkner — sau cu omagiul pentru cei apropiați, dintre care unii dispăruți: Malcolm Cowley, Robert Penn Warren, Peter Matthiessen, Philip Rahv, James Jones.

Atitudinea lui Graham Greene

● „Am o mare simpatie față de popoarele din Salvador și Nicaragua ca față de membrii unei familii proprii, deși această familie se află departe de mine. Însăși existența acestor popoare este pusă sub amenințare”. Este ceea ce declara scriitorul englez Graham Greene într-un interviu apărut în „Le Monde Diplomatique”, cu autoritatea pe care i-o conferă cunoașterea profundă a realităților din țările Americii Latine și Centrale, cărora le-a consacrat câteva din romanele sale celebre. Scriitorul s-a pronunțat împotriva sancțiunilor economice adoptate de Statele Unite împotriva Nicaraguai, pentru dreptul popoarelor de a-și hotări singure destinul.

Constable

● A fost unul din marii pictori englezi, descoperit abia după moarte. În timpul vieții n-a vîndut și nu și-a expus lucrările, preferînd să-și cheltuiască energia în crearea de opere, devenite nemuritoare, din care pădurile, cîmpurile inverzite, rîurile și cerul Angliei bucură ochii privitorului. Cele 500 de tablouri și peste 1 000 de acuarele ale sale se află acum răspîndite în diverse colecții, Ian Flemming Williams și Leslie Parris au întreprins o muncă uriașă de documentare, umblînd cit au putut pe urmele tablourilor, pentru cartea *The Discovery Constable* (apărută la editura Hamis Hamilton), care relevă marile valori ale artei și personalității pictorului.

Festival Mozart

De citiva ani, Festivalul Mozart din capitala Franței a devenit marele eveniment al primăverii pariziene. Orchestra Parisului a început sezonul sub conducerea lui Daniel Barenboim, totodată și solist, trecând cu ușurință de la pupitrul dirijoral la pian. O nouă montare a operei **Don Giovanni**, a avut loc la Théâtre des Champs-Élysées, în viziunea lui Pierre Ponnelle, cu baritonul Ferruccio Furlanetto (aplaudat anul trecut în **Figaro**). Concerte, simfonii, corale și — pentru a celebra anul Haendel — versiunea scrisă de Mozart la **Messia** fac parte din programul desfășurat în sala Pleyel, la Saint-Merri și la Versailles.

Longevitate artistică

Celebru bas sovietic Mark Reizen (în imagine) și-a sărbătorit a 90-a aniversare pe scena Teatrului Bolșoi din Moscova, interpretând un rol în opera **Evgheni Oneghin** de Ceaikovski. O asemenea longevitate artistică este cu totul excepțională în lumea lirică — astfel comentează specialiștii acest fenomen, subliniind uriasa contribuție a cântărețului la dezvoltarea celor mai bune tradiții ale școlii vocale ruse. După ce a absolvit, în 1921, Conservatorul de la Harkov, Mark Reizen a intrat în trupa Operei din Leninigrad. În anii '30 s-a stabilit la Bolșoi.

Giulini și Karajan

„Cred că prietenul meu, Carlo Maria Giulini, ar fi un urmaș ideal la pupitrul Filarmonicii din Berlin” — a declarat Herbert von Karajan într-un interviu acordat ziarului „Le Monde”. „Sint emoționat și onorat de faptul că «maestrul» a amintit numele meu. Îi multumesc. Doresc însă din tot sufletul să poată rămâne încă mulți ani la conducerea acestei prestigioase orchestre”, a replicat Carlo Maria Giulini, într-o declarație făcută presei italiene. În interviul publicat de cotidianul francez, Karajan a precizat că de 14 ani lucrează la înregistrarea pe video-discuri a unei „părți esențiale” din repertoriul său: 40 de lucrări simfonice și șase opere lirice: „Ele vor reprezenta testamentul meu în sunet și imagine”.

Povestea lui John și Yoko

Alături de actrița japoneză Kim Miyori, Mark Lindsay (în fotografie), tinăr actor englez, urma să interpreteze rolul lui John Lennon în filmul **The story of John and Yoko**, pe care îl produce compania NBC, în regia lui Sandor Stern, care este și autorul scenariului. Mark Lindsay a fost însă concediat, pentru simplul motiv că numele său adevărat, Mark Chapman, este identic cu cel al asasinului lui Lennon.

Noi săli pentru Velasquez și Goya

Recent s-au organizat la Muzeul Prado din Madrid noile săli care vor găzdui opere de Velasquez și Goya. Sălile au fost supuse renovărilor conform cerințelor muzeale contemporane, fiind dotate cu sisteme moderne de climatizare, anticontaminare, iluminare și securitate. Tablourile au fost sistematizate pe perioade de creație.

„Să se oprească distrugerea cărților!”

Este strigătul editorului Baudoin Jannick, care a organizat la Paris, pentru al doilea an, un **tiraj al cărții cu preț redus**. Înspăimântat de cele douăzeci de mii de tone de literatură distrusă în fiecare an la Pierrefitte-sur-Seine, ca deșeurii industriale, devenind din nou pastă de hirtie, Jannick a avut ideea acestui tiraj instalat timp de două zile, non stop, pe dealul Austerlitz. Editorul consideră că „într-o țară ca a noastră, în care tradiția culturală este esențială, mii de tineri și mai puțin tineri nu își pot satisface dorința de a citi din cauza lipsei de bani; este inadmisibilă o asemenea stare”. Pe șaptezeci de standuri sunt expuse cărți, considerate că și-au încheiat „cariera comercială”, cu o reducere de preț între 30—60%.

Dalida: Cleopatra

Marianne Lecéne, vizitând-o pe Dalida, în casa din „satul ei”, Montmartre, a văzut printre cărțile din bibliotecă volume consacrate Cleopatrei. „O știu din filmul cu Liz Taylor. Mi s-a părut că aș putea juca rolul. Mi-ar trebui curaj să încerc...”. Deliberarea a durat destulă vreme. Se pare că s-a hotărât. Dalida va fi **Cleopatra** în 1988, într-un mare spectacol realizat de Umberto Rossi. Această „aventură” artistică va încorona o carieră începută în 1956.

Dacă aș fi știut...

Dacă aș fi știut ziua și ora, este titlul piesei scrisă de actrița franceză Muse Dalbray. În vîrstă de optzeci și patru de ani, nici nu se gîndește să părăsească scena. dimpotrivă se pregătește să interpreteze rolul principal din propria-i piesă, considerînd că va avea același succes ca la debutul din 1923 cu **L'Aiglon**.

Strindberg și apartheidul

Spectacolul cu piesa lui Strindberg, **Domnișoara Giulia**, a declanșat în cercurile rasiste sud-africane de la Johannesburg un mare scandal, pentru că, în cele două roluri principale, au fost distribuite o actriță albă și o colegă de culoare a acesteia. Prezenții susținători ai apartheidului au părăsit demonstrativ sala. Piesa a atras însă, seară de seară, un public numeros, curios să asiste la sfidarea discriminării rasiale în cadrul acestui spectacol.

ATLAS

VARĂ

MI s-a părut întotdeauna curios că prima zi de vară, hotarul netrecut încă al paradisului torid și fructifer, clipa așteptată cu nesaț și anunțată într-un savant suspans de întreaga ierarhie a florilor primăverii, este din punct de vedere astronomic, începutul sfîrșitului, cumpăna din care ziua începe să scadă puțin cite puțin. După cum e curios că această observație nu a reușit totuși să influențeze extraordinarul sentiment de exaltare și triumf pe care mi-l transmite vara, nici senzația exultantă de plenitudine pe care maturitatea anului mi-o dă. Dar cum ar putea ține platenica pe rostogolirii miraculoase (tot ce e firesc e miracol!) de globuri roșii, portocalii, galbene, verzi, asemenea unui curcubeu rotit în sine însuși și ameiț de propriile sale mirese și culori? Cum ar putea logica rezista violenței — demențiale aproape în uluitoarea ei naturală — cu care pămîntul își arde clipa în văzduh, ca pe un foc de savuroase artificii, singele transformat în cîreșe, și mere, și caise, și căpșuni, pămîntul extravertit deodată și dornic să epețeze, altruist și aproape sinucigaș? Faptul că ne îndreptăm înspre toamnă nu poate întuneca lumina care se coace, atât de strălucitoare, în fructe, nici valurile orbitoare și neliniștite de griu. (Îmi amintesc un tablou, semnat de un pictor suprarrealist, în care era ilustrată exact banala metaforă, deventînd aproape tic verbal, a valurilor de griu, adică era pictat un inotător înaintînd printr-un lan vijelios bătut de vînt, și îmi mai amintesc cum, de departe de a stîrni risul — cum ar fi fost poate firesc, pentru că ironia nu lipsea dintre intențiile artistului — pinza emoționa brusc prin naivitatea de a lua în serios, chiar ironic, o figură de stil.) De altfel, puține situații mi se par mai rotunde, mai în stare să transmită sentimentul plenitudinii și al victoriei; vieții, decît înaintarea în amiază printr-un lan copt, decît baia aceea de aur fierbinte și viu în care intensitatea materiei este atât de mare încît se transformă în spirit, iar universul întreg nu e decît viață în expansiune, încordare împotriva morții, triumf vital. Nu există situație în care să simt mai acut că locuim o sferă (cea mai perfectă dintre formele geometrice), decît clipa în care, înaintînd adînc printr-un lan, întorcînd capul nu mai găsești reperele pornirii și de jur împrejur zările se desenează moi, aproape lichide, lipsite de unghiuri și de determinări, iar cerul, rotund și el, trece din spate albastru spre auri. O țară de rotundă, o țară de întreg se întindește astfel din gri și din soare, ca și cum sentimentul însuși că mă aflu în inima ei ar fi prins consistență și ar fi căpătat trup, curbat de mișcare, eludînd suferința și răul, păstrînd din dureri numai intensitatea și din istorii numai persistența, un trup simbolic, eufemistic, strălucitor. Faptul de a fi astfel în vară și în inima lucrurilor covîrșește toate concluziile devenirii (toamna care vine, noaptea care crește) și tot ce există și se vede dincolo de marginile magicele sfere de semințe și raze, de iubire și-amiază, se pierde din spirit și-ncețază să fie.

Ana Blandiana

Pablo Neruda in Asia

În 1928 Pablo Neruda a fost numit consul al statului Chile la Colombo (Sri Lanka) unde a rămas pînă în 1930. În decursul acestor doi ani trăiește într-un univers fizic și cultural absolut nou

pentru tînărul poet de atunci, el va scrie **Recidencia en la Terra**, una din operele sale majore. Acesta este subiectul unui film realizat de Carmen Fuller pe locurile unde a trăit Neruda. Pelicula —

prima mărturie filmată despre o etapă decisivă din viața marelui chilian — vrea să demonstreze influența culturilor orientale asupra creației poetice a lui Neruda.

88 de poezii de Hemingway

Uneori, mai ales în tineretea sa, Ernest Hemingway simțea nevoia să se exprime în versuri, în poezii de obicei foarte scurte. O făcea pentru a scurta o vreme verde în fața celor pe care îi detesta ce anume credea despre ei, pentru a protesta, a amenința, dar din cînd în cînd

și pentru a murmura o mingiere. Nici o căutare formală nu străbate din aceste poezii din care reiese totuși limpede că Hemingway avea un prodigios simț al ritmului. Scriitorul și-a publicat poeziile aproape la întimplare, cel mai adesea în reviste mici. Unele au

rămas inedite și el nu s-a preocupat să le unnească într-o culegere. Au trebuit să treacă mulți ani de la moartea sa pentru ca, reunite sub îngrijirea lui Nicholas Georgiannis, cele 88 de poezii ale lui Hemingway să apară în volum.

Jean COCTEAU:

„Le Passé défini” (VI)

Luni 8

[...] Dacă vreuna din lucrările noastre nu aminteste o alta, ne descumpăneste, asemenea publicului. O asemănare da o siguranță, permite să te sprijini pe ceva. Noul — înseamnă nou pînă la noi ordine (pînă la ce se imită prost).

Prinz ieri cu Coco Chanel la Roquebrune. Își scrie memoriile. Are stilul viu al adevăraților memorialiști. Moda ei (domnia ei) a fost o reformă cu tot ceea ce aduce ca austeritate. Revolta contra zorzoanelor. Dacă nu aș ști că e catolică aș crede că e protestantă. Protestează fără încetare, împotriva a orice. Cu capul său de lebedă neagră. Este născută în Auvergne, avînd bunicii țigani nomazi. Mersul său de țigancă. Laval avea aerul unui auvergnat țigan.

Fresnay îmi scrie că adresa mea către sindicat a făcut o impresie neașteptată. Bineînțeles că nimeni nu îndrăznește să spună nimic. Oamenii crăpă de frică.

Scrisoare de la „Life”, mulțumindu-mi pentru „magnificul text despre Marlène”. Mi se întimplă rar să mi se mulțumească, și în asemenea termeni. De obicei primesc scrisoare peste scrisoare, telefon peste telefon. Trimit articolul sau desenul. Articolul apare cu greșeli, desenul prost reproduc. Niciodată un rînd de politețe.

Văd foarte bine în ce direcții un pictor ar lucra tabloul la care mă istovesc atît. Un rețuș aduce altul și așa mai departe. Singurul meu noroc este să reușesc de prima dată. (Mărul pe masă). A fost deajuns puțin galben deschis ca să trăiască. Mi-ar fi plăcut să mă nasc pictor. A scrie nu este o muncă adevărată.

Este greu să obții un relief, o profunzime cu această dorință de a folosi triunghiurile plate. Poate ar fi nevoie să se lumineze suprafețele plate.

Miercuri 11

Poate nu m-aș fi dăruit în întregime poeziei într-o lume insensibilă, dacă n-ar fi fost o morală. Dacă poezia nu ar fi impus un stil al sufletului, dacă n-ar fi devenit, pînă la urmă, sufletul nostru. Ea obligă, în orice clipă, la o dragoste, la o noblețe, împiedicîndu-ne să ne irosim cu nimicuri, ne ferește să ezitam în atitudine noastră și în ceea ce întreprindem. Este un soi de viață ascetică liberă, în care un sistem guvernativ de o disciplină foarte severă. Dacă poezia n-ar fi o etică, dacă ar proveni din estetică aș respinge-o ca pe ciumă. Am crederit această asceză tirziu, în 1913. Credeam că poezia este la ordinele mele. În 1914 am intrat în rîndurile adepților săi.

Dacă poezia ar fi o meserie, dacă aș

aștepta ceva de la ea, dacă aș spera la glorie, exercitarea solitudinii și prostia care împietrează nu le-aș putea suporta. Le accept fără resentiment, cu bucurie, ca un călugăr rugîndu-se pentru aproapele său, chiar dacă acest aproape își bate joc de rugile (poeziile) lui.

Mă gîndeam la asta cînd pictam, fîră să simt oboseala pictînd, fîră să simt istovirea. Nu cred că un tablou va fi văzut. Încerc, pe o pinză, să irump din mine, să regăsesc ceea ce aș fi vrut să fiu; de ce mă simt întotdeauna atît de departe, de nedemn.

Să se înțeleagă bine că această credință în poezie este fără speranță de recompensă.

O frază foarte importantă din cartea lui Millemam: „Cînd poetul spune «Eu», el vorbește despre Cosmos”.

Ar fi o dovadă de egoism să căutăm numai propriul echilibru universal ai cărui beneficiari sîntem. Se ajunge la paradoxul: însingurarea este cea mai înaltă formă de a colabora cu ceilalți. Contrariul, „turnului de fildes”. Totul mă amuză și mă interesează. Sînt cel mai bun public al talmeș-balmeșului.

Așa se explică indiferența mea totală față de moarte. Am murit înainte de a mă naște. Voi fi mort după ce-mi va trece viața. A te speria de moarte este la fel de ciudat ca a te speria de limitarea în spațiu.

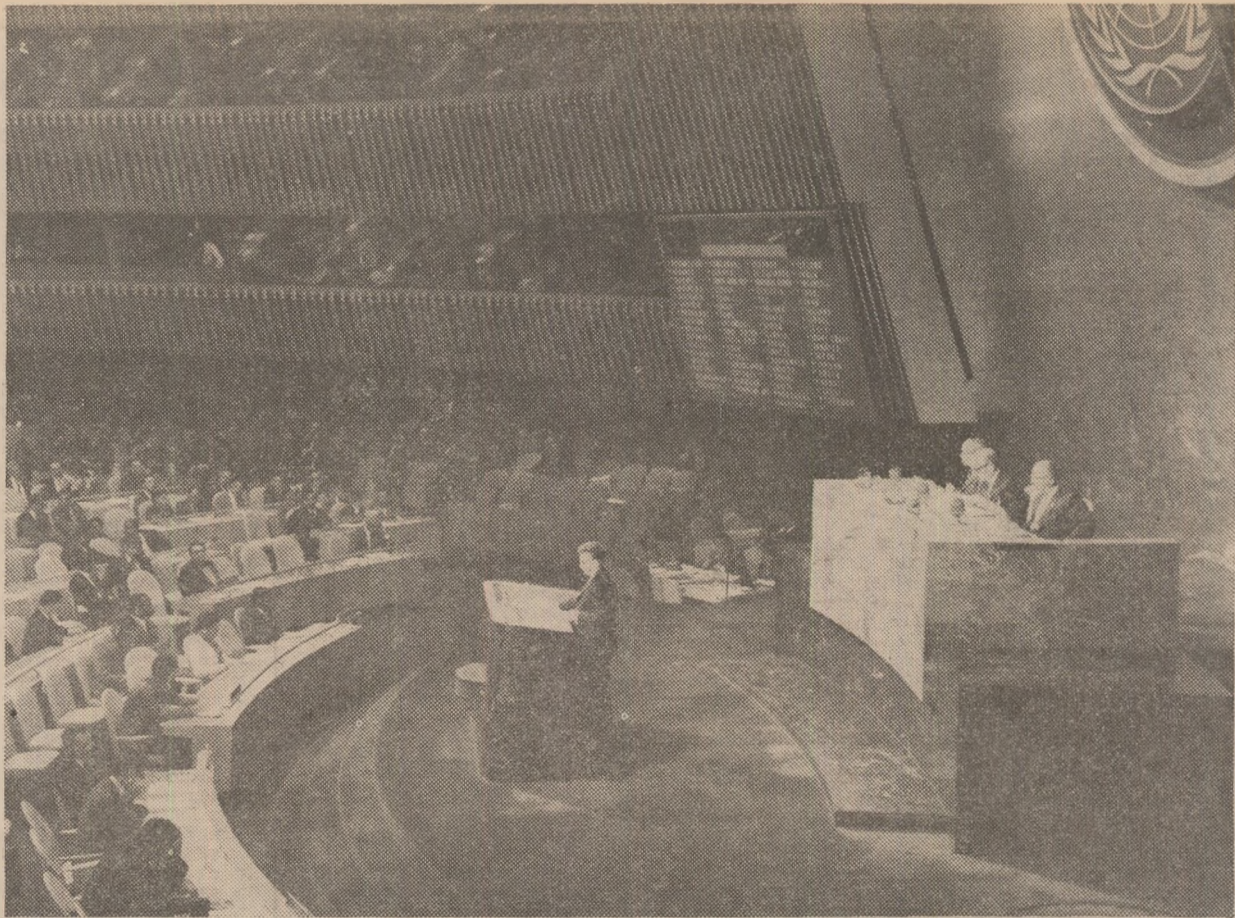
Recitînd **Le Cornet à dés** de Max Jacob, am găsit: „Îmi închipui căsele din New York asemenea alveolelor nesfîrșitei perdele de tul”. Cînd am scris că zgîrie norii seamănă cu tîlul, nu visam la această frază.

Iată cum ne imităm fără să știm. Se întimplă să gîndim la fel în aceeași clipă. (Sartre și piesa mea). Undele. O singură lungime de undă le înregistrează în același minut. Oamenii cred că ne inspirăm unii de la alții. Este un aer de familie.

Max Jacob, fiind credincios, nu credea în poezie. Poate fi un pleonasm. Se amuza scriînd și încercînd să-l distreze și pe alții, pe vizitatorii săi tineri. Asta dă unora din textele sale aerul bizar pe care îl avea cînd purta monoclu. Cînd compune un poem adevărat (se găsește admirabile în **Le Cornet à dés**. Poemele fără titlu), îl depășește pe Apollinaire. Ce păcat că unele din poemele sale în proză răspund atît de puțin la ceea ce el cere unui poet în proză, în prefață, nelăsînd în noi alte urme decît visul. Multe din poemele în proză din **Le Cornet à dés** corespund arsenalului cubist al epocii, făcut din mici mărunțișuri provinciale și din șotroane desenate cu creta pe trotuar. Mi-ar place să dădesc poemul Sardanei (n.n. cîntec și dans din Catalonia) care deschide **Le Laboratoire central**. Îi păstrez o amintire uluitoare. Din păcate mi s-a furat (ciordit) cartea datorită dedicației. Desigur, Maurice. Dragul de Max! Era întotdeauna în defensivă. Din vina celor care îl luau peste picior, îl tachinau, îl diminuai, multe din poeme au stilul trîncănelor de provincie. Dacă ar fi iubit, ar fi răsfățat, s-ar fi temut, ar fi evitat mirosul odăitei din fundul prăvăliei. Zboară în voie atunci cînd zboară. Plăcerea zborului în vis. După moarte a avut mare succes. Entuziasmul n-a durat mult. Atît cit a fost folositor.

În românește de
Andriana Fianu

O politică externă în slujba păcii și colaborării cu toate popoarele

La tribuna Organizației Națiunilor Unite

CONGRESUL al IX-lea al Partidului Comunist Român, moment de importanță istorică, de luminoase deschideri și profunde înnoiri în viața țării, a întregului nostru popor, a marcat o etapă de puternică afirmare a României socialiste pe planul relațiilor internaționale, a făcut cunoscut pretutindeni în lume mesajul de pace și de prietenie al poporului nostru. Sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, strălucit om politic și strateg genial al edificării noii societăți pe pământul patriei, țara noastră s-a afirmat prestigios ca un factor de pace și stabilitate în întreaga lume, ca o țară independentă și liberă care înțelege să împletească permanent preocuparea pentru afirmarea propriului popor cu cerințele progresului și bunăstării tuturor popoarelor. În cei 20 de ani de când în fruntea țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, diplomația română s-a manifestat cu încredere și consecvență pe planul relațiilor cu alte țări, prezentând inițiative îndrăznețe, proiecte laborioase, care s-au bucurat de stima și prețuirea unanimă a întregii comunități internaționale. Conducător eminent al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat un spirit novator în abordarea problemelor politicii externe, a fundamentat teze teoretice de excepțională valoare care i-au conferit un prestigiu și o recunoaștere unanimă în cercurile științifice, în lumea politică, în gîndirea contemporană a socialismului științific.

Făuritor al unei noi concepții privind relațiile internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat ca promotor consecvent al unei remarcabile doctrine a relațiilor internaționale, al unei strategii înțelepte și chibzuite a popoarelor pentru pace, pentru un viitor mai bun, pentru apărarea suveranității și demnității lor într-o lume a egalității și droplății. Încă în magistralul raport prezentat la cel de al IX-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Cauza progresului și civilizației omenirii impune respectarea dreptului fiecărui popor, fie el mare sau mic, de a-și alege nestingherit calea dezvoltării politico-sociale și economice, de a-și afirma ființa națională, de a-și rezolva singur treburile proprii; aceasta constituie todată o cerință esențială a menținerii și consolidării păcii”.

Este meritul inestimabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi detectat, pe baza unei analize științifice, tendințele fundamentale care se afirmă în viața internațională, contradicțiile relațiilor internaționale în dinamica lor, de a fi identificat forțele motrice ale depășirii vechiului raport internațional de forțe, de a fi prefigurată tendințele evoluției sistemului internațional în perspectiva viitorului și de a fi afirmat rolul popoarelor în dinamica acestor transformări. Conducătorul partidului și statului nostru a relevat, cu argumente pertinente, că epoca pe care o străbatem reprezintă epoca unor profunde transformări și prefaceri, de trecere de la un vechi echilibru internațional la un nou echilibru, care trebuie să statornicească în mod ireversibil noi principii democratice, de comportare între națiuni, să recunoască dreptul fiecărui popor la existență liberă și independentă, dreptul fiecărei țări — mari sau mici — de a participa la soluționarea marilor probleme ale epocii contemporane, la făurirea unui viitor mai bun, în consonanță deplină cu aspirațiile de pace și de progres ale tuturor popoarelor.

TEORETICIAN de prestigiu al relațiilor internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul inestimabil de a fi pus în lumină cele mai importante probleme ale epocii, de a fi indicat căile unor dezvoltări constructive, de a fi atras atenția asupra unor fenomene negative care au avut și mai au loc în viața internațională, îndemnând popoarele la unitate, la clarviziune, la o politică activă și consecventă pentru făurirea unei lumi a păcii, pentru depășirea vechilor rînduiri. „Creșterea pericolului unui nou război mondial, al unei catastrofe nucleare cere tuturor popoarelor să facă totul pentru a opri cursul periculos al evenimentelor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu de la înalta tribună a celui de al XIII-lea Congres al partidului. Iată de ce problema fundamentală a epocii contemporane este oprirea cursului inarmărilor, și în primul rînd a celor nucleare, trecerea la dezarmare și asigurarea unei păci trainice în lume”. În concepția tovarășului Nicolae

Ceaușescu, în actualul moment istoric înfăptuirea păcii și dezarmării prezintă o însemnătate vitală pentru progresul și prosperitatea popoarelor, pentru edificarea unei lumi noi, mai bune și mai drepte. Într-o lume suprasaturată de arme, glasul primului bărbat al țării, președintele Nicolae Ceaușescu, se ridică hotărît îndemnînd la rațiune, la depășirea divergențelor dintre marile puteri, face un apel vibrant la popoare, la opinia publică, pentru a sprijini guvernele, pe conducătorii de state în convenirea unor soluții durabile, care să statornicească ireversibil pacea, să elimine definitiv de pe planeta noastră pericolul de război. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea păcii și dezarmării constituie un proces ce se realizează în mod necesar cu participarea activă a tuturor statelor, a tuturor popoarelor, nimeni neputînd rămîne de o parte cînd este în joc soarta păcii, destinul planetei noastre. Cu încredere și clarviziune, tovarășul Nicolae Ceaușescu se adresează direct conducătorilor celor două mari puteri nucleare, S.U.A. și U.R.S.S., solicitîndu-le să facă totul pentru a conveni măsuri eficiente și realiste de dezarmare, care să contribuie la eliminarea neîncrederii, a pericolului de război, să permită folosirea uriașelor capacități ale popoarelor în slujba păcii și progresului, apropierii dintre națiuni.

PREOCUPAT în mod deosebit de problemele continentului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făurit o doctrină nouă cu privire la securitatea europeană și internațională. Conducătorul partidului și statului nostru a demonstrat cu argumente pertinente că securitatea popoarelor nu poate fi clădită în nici un caz pe echilibrul blocurilor militare, pe luarea în calcul a capacității de distrugere a celor două părți. Încă în remarcabila cuvîntare rostită la încheierea lucrărilor Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, președintele României arăta că „felul activității noastre trebuie să fie crearea unei Europe unite, bazată pe națiuni independente, pe colaborarea pașnică și egală în drepturi între toate statele, fără deosebire de orînduire socială sau de mărime”. Prin întreaga sa operă teoretică și activitate practică neobosită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat importanța elaborării unui nou model de securitate, bazat pe colaborare, pe încredere, pe raporturi de egalitate între toate națiunile, a fundamentat cerința edificării unei Europe unite, continent al păcii și colaborării, în care să fie respectate diversitatea orînduirilor sociale, dreptul fiecărui popor de a-și alege orînduirea pe care o dorește, fără nici un amestec din afară.

STRATEG genial al făuririi unei lumi a păcii și colaborării dintre națiuni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat rolul principiilor de drept internațional în relațiile internaționale, s-a pronunțat cu consecvență pentru respectul marilor norme de comportament ale egalității, respectului suveranității popoarelor, neamestecului în treburile interne, interzicerii depline și definitive a forței și amenințării cu forța. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, afirmată cu consecvență pe tot parcursul celor 20 de ani de cînd este în fruntea țării, respectarea neabătută a acestor principii trebuie să constituie o normă de conduită obligatorie, care să se impună în mod egal tuturor națiunilor — mari sau mici —, să călăuzească neechivoc comportamentul lor în raporturile internaționale. Promotor al legalității internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a pronunțat cu consecvență pentru întărirea gradului de obligativitate a principiilor în viața internațională, pentru consfințirea lor prin documente juridice obligatorii și printr-un cod internațional de conduită care să fie acceptat și tradus în viața de către toate statele. Cu deosebită consecvență, conducătorul României s-a pronunțat pentru soluționarea pașnică a conflictelor internaționale, pentru eliminarea forței din relațiile dintre națiuni, considerînd că metoda negocierilor politice, a tratativelor, oricît ar fi de delicată și dificilă, reprezintă singura cale pentru rezolvarea problemelor internaționale în suspensie, pentru depășirea stărilor de tensiune și conflict.

APRECIIND că în actualul moment istoric Organizația Națiunilor Unite reprezintă cel mai larg forum de care popoarele dispun

pentru a colabora, pentru a dezbată problemele internaționale majore, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a pronunțat cu hotărîre pentru ridicarea prestigiului O.N.U., a calității activității sale, considerînd todată necesară o adaptare continuă a structurilor și mecanismelor organizației la cerințele epocii contemporane. În viziunea de largă deschidere, profund novatoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, manifestată cu stăruință, în toți acești 20 de ani, Organizația Națiunilor Unite trebuie să devină mai activă, să se întemeieze mai mult pe participarea țărilor mici și mijlocii, a statelor nealiniate, a țărilor în curs de dezvoltare, să convină, prin efortul tuturor popoarelor, soluții de colaborare durabile, care să fie traduse în viață cu bună credință și deplin respect. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în istorica cuvîntare rostită la sesiunea jubiliară a Organizației Națiunilor Unite din 1970, Organizația Națiunilor Unite „...trebuie să joace un rol mai important, să contribuie mai eficient la apropierea dintre state, la promovarea politicii de pace și destindere, acționînd în același timp mai ferm pentru preîntîmpinarea războiului, pentru zădărnicierea oricărei agresiuni, pentru soluționarea litigiilor dintre state pe cale politică, pentru apărarea principiilor Cartei O.N.U.”.

IN concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, eforturile popoarelor de colaborare și progres trebuie să-și găsească incununarca într-o nouă ordine internațională, întemeiată pe egalitate și echitate, pe respectul reciproc, care să asigure depășirea vechilor rînduiri, înfăptuirea unei lumi în care popoarele să colaboreze într-o eră de prosperitate și pace. Cu realism și clarviziune, conducătorul partidului și statului nostru a atras atenția asupra stringenței unor probleme economice internaționale, a făcut apel la inițierea unor negocieri globale între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, demonstrînd că este în interesul tuturor popoarelor lumii ca să fie depășită actuala criză internațională, să se pună capăt situației de flagrantă subdezvoltare în care trăiește cea mai mare parte a lumii, să se edifice noi raporturi internaționale care să permită progresul tuturor țărilor și popoarelor.

UN merit de importanță istorică al tovarășului Nicolae Ceaușescu este acela de a fi ridicat pe cele mai înalte culmi mesajul diplomatic românesc. Prezențele sale prestigioase în cadrul unor importante forumuri internaționale, la O.N.U., la sesiunea Actului Final de la Helsinki, participarea sa directă la dialogul cu șefi de state și guverne din majoritatea țărilor lumii au permis cunoașterea poziției realiste, principiale și clare pe care România o are în relațiile internaționale, au adus țării noastre noi prieteni, au permis statornicirea unor raporturi durabile, de colaborare cu țări socialiste, cu țări în curs de dezvoltare, cu state avînd alte orînduiri sociale.

Promotor consecvent al noului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat prin întreaga sa activitate, prin remarcabilele sale inițiative de pace, încrederea în viitor, în puterea popoarelor, în capacitatea lor de a face față problemelor deosebit de complexe care se pun astăzi în viața internațională, de a acționa pentru o lume mai bună și mai dreaptă, pentru eliminarea vechii politici și pentru făurirea unor noi relații de cooperare și încredere în Europa și în întreaga lume. Strălucita concepție teoretică pe care o promovează președintele României, fundamentul său științific, originalitatea sa au atras pe drept cuvînt țării noastre o largă prețuire internațională, un prestigiu remarcabil, dragostea, stima și încrederea popoarelor, a tuturor forțelor înaintate din întreaga lume.

RETROSPECTIVA marclui eveniment care îl constituie Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român pune în lumină valoarea concepțiilor românești de politică externă, verificarea lor în practică, justetea liniei politice stabilite de eminentul conducător al națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, stimulează încrederea în viitor, în făurirea unei lumi a păcii, prieteniei și colaborării, bazată pe respectul marilor valori ale echității și demnității popoarelor.

Victor Duculescu

„România literară”

Săptămînal de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Director GEORGE IVAȘCU

5 lei

REDACȚIA : București, Piața Scintei nr. 1, poarta B2-B3, telefon 17 60 10. ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei 115. Telefon : 50 74 96. ABONAMENTE : 3 luni — 65 lei ; 6 luni — 130 lei ; 1 an — 260 lei. Tiparul : Combinatul Poligrafic „CASA SCINTEII”

